

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

นายสิทธิชัย อุปแสน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

MA 131774

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	
เลขที่หนังสือ	266751
เลขทะเบียน	อ.
เลขเรียกหนังสือ	341.2 ส3449บ 2566

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2566

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นายสิทธิชัย อุปแสน แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธสง)

กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาทม)

กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ปองรath กูจอมจิตร)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(อาจารย์อนุสรณ์ อุสินแก่น)
คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาทม)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....ปี.....

ชื่อเรื่อง	: แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1
ผู้วิจัย	: นายสิทธิชัย อุปแสน
ปริญญา	: ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ
ปีที่สำเร็จการศึกษา	: 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ การวิจัยครั้งนี้แบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู จำนวน 361 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67-1.00 สภาพปัจจุบันมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.39-0.75 และสภาพที่พึงประสงค์มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.41-0.72 สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 ศึกษาพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือคือแบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยวิธีการตีความแล้วนำเสนอแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและค่าดัชนีการเรียงลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นอยู่ระหว่าง 0.21-0.29

2) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา 5) การประเมินผลองค์ประกอบการพัฒนาประกอบด้วย 5 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 การบริหารคุณภาพของสถานศึกษา หน่วยที่ 2 การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา หน่วยที่ 3 การพัฒนาครูและบุคลากร หน่วยที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อมและการบริการ หน่วยที่ 5 แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ผลการประเมินโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการพัฒนา, โรงเรียนขนาดเล็ก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Title : The Guidelines for Development of Education Quality According to Educational Standard Aspect Administration and Educational Management Of a small school Under the Office of Maha Sarakham Primary Educational Service Area 1

Author : Mr.Sitthichai Oupasean

Degree : Master of Education (Education Management)
: Rajabhat Maha Sarakham University

Advisors : Assistant Professor Dr.Chumnian Pollaharn

Year : 2023

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) To study the current condition Desirable conditions and and the need of operations on education quality according to educational standard aspect administration and educational management 2) To study The guidelines for development of education quality according to educational standard aspect administration and educational management The research was divided into 2 phases. Phase 1 study the current condition and desirable conditions. The sample group was administrators and teachers 361 people. The tool was a questionnaire. The Item Objective Congruence Index (IOC) value 0.67-1.00 The present condition had a confidence value of 0.97, a power of discrimination between 0.39-0.75 and a desirable condition had a confidence value of 0.97 and a power of discrimination was between 0.41-0.72. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, standard deviation and Priority Needs Index. Phase 2 study The guidelines for development of education quality according to educational standard aspect administration and educational management using the interview forms, interviewed 9 senior experts and using the descriptive analysis.

The results of the research were as follows: 1) The current condition of operations on education quality according to educational standard aspect administration and educational management Overall is at a moderate level. The desirable condition of operations on education quality according to educational standard aspect administration and educational management Overall is at the highest level. and the

study of the priority needs index to operations on education quality according to educational standard aspect administration and educational management in between *PNI_{Modified}* 0.24-0.29 2) The guidelines for development of education quality according to educational standard aspect administration and educational management of a small school. consisting of 1) principles 2) objectives and 3) development elements 4) development activities and 5) measurement and evaluation. The 5 development elements such Unit 1 Quality management of educational institutions, Unit 2 Curriculum and academic administration of educational institutions, Unit 3 Teacher and personnel development, Unit 4 Environment and service management, Unit 5 Guidelines for quality assessment according to educational standards. There is an assessment of the suitability and feasibility at the highest level.

Keywords: Education Quality According to Educational Standard, The Guidelines for Development and Small School

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และรองศาสตราจารย์ ดร.อุรสา พรหมทา ที่ให้คำปรึกษาตรวจสอบแนะนำข้อแก้ไขและข้อบกพร่องและให้ความช่วยเหลือด้วยความเมตตาเสมอมาผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมฆไธสง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาทม และดร.ปองภพ ภูจอมจิตร คณะกรรมการสอบที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้แนวคิดคำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้นรวมทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการตามที่ปรากฏในบรรณานุกรม

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยตลอดจนคณะครูทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์และเพื่อนนักศึกษา สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รุ่น 44 ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำและส่งเสริมกำลังใจตลอดมานอกจากนี้ยังมีผู้ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่านซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมดจึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ สมาชิกในครอบครัวทุกคนที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดมาจนการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้การศึกษอบรมสั่งสอนส่งผลให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาและก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

นายสิทธิชัย อุบแสน

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	5
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	5
1.4 ขอบเขตการวิจัย	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	10
2.1 การบริหารการศึกษา	10
2.2 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา	18
2.3 การประกันคุณภาพการศึกษา	31
2.4 มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	44
2.5 แนวทางการพัฒนา	49
2.6 บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1	51
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56
2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย	65
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	67
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก	67

หัวเรื่อง	หน้า
ระยะเวลาที่ 2 ศึกษาพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและ การจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก	73
บทที่ 4 ผลการดำเนินการวิจัย	78
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	78
4.2 ลำดับชั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	78
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	117
5.1 สรุป	117
5.2 อภิปรายผล	118
5.3 ข้อเสนอแนะ	121
บรรณานุกรม	122
ภาคผนวก	130
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	131
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ	151
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์	159
ภาคผนวก ง ภาพประกอบการวิจัย	167
ภาคผนวก จ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก	173
การเผยแพร่งานวิจัย	179
ประวัติผู้วิจัย	180

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1	53
2.2 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขนาดโรงเรียน ปีการศึกษา 2564	54
2.3 จำนวนโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา	54
3.1 ประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	68
4.1 จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	80
4.2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวม	80
4.3 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของข้อที่ 1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน	81
4.4 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของข้อที่ 2 มีระบบ บริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา	83
4.5 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของข้อที่ 3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและ ทุกกลุ่มเป้าหมาย	85
4.6 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ข้อที่ 4 พัฒนา ครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	86
4.7 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของข้อที่ 5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ อย่างมีคุณภาพ	87
4.8 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของข้อที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและ การจัดการเรียนรู้	88
4.9 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม	90
4.10 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการ จำเป็นปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็น ข้อที่ 1 มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน	91

ตารางที่	หน้า
4.11 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (<i>PNI_{Modified}</i>) และลำดับความต้องการจำเป็น ข้อที่ 2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา	92
4.12 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (<i>PNI_{Modified}</i>) และลำดับความต้องการจำเป็น ข้อที่ 3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย	93
4.13 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (<i>PNI_{Modified}</i>) และลำดับความต้องการจำเป็น ข้อที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	94
4.14 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (<i>PNI_{Modified}</i>) และลำดับความต้องการจำเป็น ข้อที่ 5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ	95
4.15 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (<i>PNI_{Modified}</i>) และลำดับความต้องการจำเป็นข้อที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้	96
4.16 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1	115
ข.1 ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	154
ข.2 ค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถามของการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	156
ข.3 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของข้อคำถามของการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1	158

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	66
ง.1 สัมภาษณ์นางจรรุวรรณ ไชยวงษา ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านลาด	168
ง.2 สัมภาษณ์ ครูผู้รับผิดชอบ งานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนชุมชนบ้านลาด	168
ง.3 สัมภาษณ์ หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนชุมชนบ้านลาด	169
ง.4 สัมภาษณ์ นายบุญศรี ไชยบุคติ ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านลาดวิทยาคม	169
ง.5 สัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนชุมชนบ้านลาด วิทยาคม	170
ง.6 สัมภาษณ์ หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนชุมชนบ้านลาดวิทยาคม	170
ง.7 สัมภาษณ์ นายพีระ แสนพินิจ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองโนอีดำ	171
ง.8 สัมภาษณ์ ครูผู้รับผิดชอบ งานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองโนอีดำ ...	171
ง.9 สัมภาษณ์ หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนบ้านหนองโนอีดำ	172

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีเก่งและมีคุณภาพมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตมุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัยตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ปฐม วัยวัยเด็ก วัยรุ่นวัยเรียน วัยผู้ใหญ่ วัยแรงงานและวัยผู้สูงอายุเพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพมีทักษะความรู้เป็นคนดีมีวินัยเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัยและปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่การเปลี่ยนบทบาทของครูการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาและการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, น. 43-44) สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานแหล่งเรียนรู้สื่อตำราเรียนนวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่มีระบบและกลไกการวัดการติดตามและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบการผลิตครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้มาตรฐานระดับสากลตลอดทั้งครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน (แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579, น. ญ-ฎ) และการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาดังมาตรา 9 (3) ให้มีการกำหนดตามมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาและมาตรา 10 การจัดการศึกษานั้นรัฐให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายรวมทั้งแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้

ตลอดชีวิตทั้งในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพในทุกระดับทุกประเภทการศึกษา (สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา, 2559, น. 3-4) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการมีภารกิจหลักที่สำคัญคือการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เด็กในวัยเรียนทุกคนได้เรียนอย่างทั่วถึงมีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพแต่จากสภาพบริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและมีจำนวนประชากรวัยเรียนลดลงส่งผลให้โรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีแนวโน้มปรับเปลี่ยนขนาดจากโรงเรียนขนาดใหญ่หรือขนาดกลางเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง “โรงเรียนขนาดเล็ก” ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีแนวโน้มทวีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกปีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563 มีโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดจำนวนมากถึง 14,976 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.52 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 29,642 โรงเรียน (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2563) โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มักจะประสบปัญหาสำคัญอย่างน้อย 3 ประการซึ่งส่งผลทำให้โรงเรียนในลักษณะดังกล่าวไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่าได้ประการแรกโรงเรียนขนาดเล็กมีต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนต่อหัวที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณในจำนวนที่มากกว่าหรือจ่ายแพงกว่าในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ประการที่สองสืบเนื่องมาจากโรงเรียนแต่ละแห่งได้รับงบประมาณจากรัฐบาลคิดเป็นรายหัวนักเรียนซึ่งการจัดสรรงบประมาณในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อยตกอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบกล่าวคือได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และมีนักเรียนมากกว่าเป็นผลให้โรงเรียนขนาดเล็กมีทรัพยากรไม่เพียงพอต่อความต้องการประการที่สามโรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางใน 8 รายวิชา และหรือ 6 ระดับชั้นเนื่องจากในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสัดส่วนครูไว้ที่ ครู 1 คนต่อนักเรียน 20 คน ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาในการจัดสรรครูแก่โรงเรียนบางแห่งที่มีนักเรียนในปริมาณน้อย (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI), 2558, น. 3) ยกตัวอย่างเช่นโรงเรียนประถมที่จัดการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และมีนักเรียนศึกษาอยู่ 80 คน หากยึดตามเกณฑ์ของ สพฐ. โรงเรียนแห่งนี้จะได้รับการจัดสรรครูเพียง 4 คน ซึ่งไม่พอดีกับจำนวนชั้นเรียนที่เปิดสอนดังนั้นโรงเรียนในลักษณะดังกล่าวจึงประสบปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียนและครูไม่ครบทุกสาขาวิชาคุณภาพการศึกษาเป็นหัวใจในการจัดการศึกษาโดยมีมาตรฐานการศึกษาชาติเป็นมาตรฐานหลักและเป็นกรอบในการพัฒนาคุณภาพและประเมินคุณภาพการศึกษาสำหรับมาตรฐานการศึกษาของชาติไทยนั้น กำหนดขึ้นโดยมีอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษาตามที่ระบุไว้ในความนำของมาตรฐานการศึกษา

ของชาติไว้ว่าให้ยึดแนวการจัดการศึกษาตลอดชีวิต และสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรมและ วัฒนธรรมเป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวงมุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็กปลูกฝังความเป็น สมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มี คุณภาพโดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตรงกับความต้องการของผู้เรียน (สมาน อัครภูมิ, 2553, น. 309-310) เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามอุดมการณ์และหลักการจึงได้ กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการและมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561, น. 1) ดังนั้น โรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันที่มีบทบาทหน้าที่ใน การอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพจึงต้องมีการบริหารและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้ มาตรฐานการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีภารกิจหลักใน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรมีโรงเรียน ในสังกัดจำนวน 196 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2564 (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2564) เป็น โรงเรียน ขนาดเล็กที่มีนักเรียน 120 คนลงมา จำนวน 147 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 75 ของจำนวน โรงเรียนทั้งหมดเป็นผลมาจากการเดินทางไปเรียนยังโรงเรียนในต่างจังหวัดและการย้ายไปเรียนใน สถานศึกษาของเอกชนจึงทำให้เกิดผลกระทบต่อโรงเรียน จำนวนนักเรียนลดลงจึงกลายเป็นโรงเรียน ขนาดเล็กการมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากย่อมส่งผลถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยเฉพาะ อย่างยิ่งการบริหารอัตรากำลังครูและนอกจากนั้นโรงเรียนขนาดเล็กยังประสบปัญหาประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรดังนั้นหน่วยงานที่จัดการศึกษาต้องส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนสามารถดำเนินการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้มาตรฐานที่หลักสูตรกำหนดภายใต้การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ที่ผ่านมาโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดความพร้อมด้านปัจจัยหลายอย่างทำให้นักเรียนในโรงเรียน ขนาดเล็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการและหลายโรงเรียนไม่ได้รับ การรับรองมาตรฐานการศึกษาจากการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1, 2564, น. 1) จากปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวหากไม่รีบปรับปรุงแก้ไขจะทำให้นักเรียนในโรงเรียน ขนาดเล็กเหล่านั้นได้รับการศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานกลายเป็นนักเรียนด้อยโอกาสที่จะเขาถึงการศึกษา ที่มีคุณภาพซึ่งไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญด้วยความสำคัญและแนวโน้มของปัญหา การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานจึงสนใจ ศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามกรอบมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ว่ามีสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาเป็นอย่างไรบ้างและจะมีแนวทางใดบ้างที่จะนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กและนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและผู้เรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นทั้งสถานศึกษาในสังกัดและสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกันต่อไปได้

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 อยู่ในระดับใด

1.2.2 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1.3.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู จำนวน 810 คน จากโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 147 โรงเรียน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 147 คนและ ข้าราชการครู 663 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู จำนวน 361 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 117 คน และข้าราชการครู 244 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970, อ้างถึงใน ไพศาล วรคำ, 2564, น. 467) จากนั้นดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามกลุ่มอำเภอแล้วทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับสลาก

2. ด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จึงได้นำเสนอในส่วนของมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561, น. 17) แบ่งออกเป็น 6 ประเด็น ดังนี้

2.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน

2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา

2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย

2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

3. ด้านพื้นที่

โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

4. ด้านเวลา

ระยะที่ 1 เดือนกันยายน พ.ศ. 2564 ถึง มกราคม พ.ศ.2565

ระยะที่ 2 ศึกษาพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยในระยะที่ 2 คือ

1.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียน ขนาดเล็กใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่โรงเรียนที่ใช้ในการศึกษาดูงาน จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งมีคุณสมบัติคือโรงเรียนที่มีระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพของสถานศึกษาระดับยอดเยี่ยมส่งผลให้นักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดมีพัฒนาการของผลการทดสอบ ทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ทุกวิชาในทุกระดับชั้นสูงขึ้นไปอย่างต่อเนื่องหรือมีผลการทดสอบทาง การศึกษาระดับชาติ (O-NET) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทุกวิชาในทุกระดับชั้นตั้งแต่ ปีการศึกษา 2558-2561 มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามได้รับการรับรองมาตรฐานและ มีระดับคุณภาพดีมากและได้รับการยอมรับจากสถานศึกษาอื่นในสังกัดให้เป็นผู้นำและเป็นแบบอย่าง ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาหรือสถานศึกษาที่ได้รับรางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม ประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก

1.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของ โรงเรียนขนาดเล็กใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาหัวหน้า งานวิชาการและครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานประกันคุณภาพการศึกษาจากโรงเรียนที่ได้ไปศึกษาดูงาน จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวม 9 คน

2. ด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จึงได้ นำเสนอในส่วนของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐานด้านกระบวนการบริหาร

และการจัดการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561, น. 17) แบ่งออกเป็น 6 ประเด็น ดังนี้

- 2.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน
 - 2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา
 - 2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย
 - 2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ
 - 2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
 - 2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้
3. ด้านพื้นที่
โรงเรียนที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2
 4. ด้านเวลา
ระยะที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2565

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ความหมายของคำหรือข้อความที่จะใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นที่เข้าใจตรงกันจึงได้กำหนดความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ดังนี้

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง หลักเกณฑ์การประเมินการจัดการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษาเพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพ

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ หมายถึง หลักเกณฑ์การประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ มี 6 ประเด็น ดังนี้

1. มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน หมายถึง สถานศึกษากำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจไว้อย่างชัดเจนสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาความต้องการของชุมชนท้องถิ่นวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาตินโยบายของรัฐบาลและของต้นสังกัด รวมทั้งทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

2. มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบทั้งในส่วนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การนำแผนไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีการติดตามตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่องมีการบริหารอัตรากำลังทรัพยากรทางการศึกษาและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีระบบการนิเทศภายในการนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาและร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา

3. ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย หมายถึง สถานศึกษาบริหารจัดการเกี่ยวกับงานวิชาการทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน เชื่อมโยงวิถีชีวิตจริงและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายหมายถึงรวมถึงการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มที่เรียนแบบควรวรรณหรือกลุ่มที่เรียนร่วมด้วย

4. พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ หมายถึง สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาครูบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพและจัดให้มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนางานและการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ หมายถึง สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และมีความปลอดภัย

6. จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ หมายถึง สถานศึกษาจัดระบบการจัดหาการพัฒนาและการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา

สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาวะปัจจุบันในการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง สภาวะที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

แนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง หลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของสถานศึกษาในการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการศึกษา

ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบการพัฒนา 4) วิธีการพัฒนา 5) การประเมินผล

โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการแทนในตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

ข้าราชการครู หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการและเป็นผู้ที่ดูแลงานประกัน คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กและนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนด นโยบายและการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและนักเรียนมี คุณภาพมากยิ่งขึ้นทั้งสถานศึกษาในสังกัดหรือสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

1.6.2 ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการพัฒนา คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางวางแผนใน การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือแผนปฏิบัติการประจำปี ในการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

1.6.3 ได้แนวทางทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อที่จะได้นำไปใช้ดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องและเป็นให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. การบริหารการศึกษา
2. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. การประกันคุณภาพการศึกษา
4. มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. แนวทางการพัฒนา
6. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 การบริหารการศึกษา

2.1.1 ความหมายของการบริหาร

คำว่า การบริหาร (Administration) ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้

ธงชัย วงษ์ชัยสุวรรณ (2540, น. 3) กล่าวว่า การบริหาร คือกระบวนการ (Process) หรือกิจกรรม (Activities) ที่ผู้จัดกระทำในการปฏิบัติขององค์การของเราซึ่งได้แก่การวางแผน (Plan) จัดองค์กร (Organize) ริเริ่ม (Initiate) และควบคุม (Control)

ประพันธ์ สุริหาร (2542, น. 9) กล่าวว่า การบริหาร คือ

1. การบริหารเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2. กลุ่มบุคคลร่วมกันทำกิจการ
3. เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ร่วมกัน
4. โดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม

นิพนธ์ กินาวงษ์ (2543, น. 3) กล่าวว่า การบริหารคือ การร่วมมือกันทำงานของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์การทำงานร่วมกันศิลปะในการทำงานนั้นจะต้องมีบุคคลที่เป็นหัว

หน้าที่เรียกว่าผู้บริหารอาศัยปัจจัยในการบริหารคือคน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการต่าง ๆ ได้กำหนดการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันได้

จำเนียร พลหาญ (2553, น. 2) กล่าวว่าการบริหาร คือ การทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มบุคคลอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดด้วยเทคนิคต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นเป็นตอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิโรจน์ สารรัตนะ (2555, น. 1) กล่าวว่าการบริหารคือกระบวนการทำงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหาร

สรุปได้ว่าการบริหาร หมายถึง การร่วมกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยใช้ทรัพยากรและกระบวนการที่เหมาะสมและเป็นขั้นตอนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.2 ความหมายของการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีนักวิชาการให้ความหมายของการบริหารการศึกษา ดังนี้

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2542, น. 11) กล่าวว่าการบริหารการศึกษา คือการดำเนินกิจการเพื่อพัฒนาคนให้เป็นคนดีของสังคมและมีความสามารถในการประกอบอาชีพ

ธวัชชัย เปรมปรีดี (2542, น. 87) กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษา คือการดำเนินการควบคุมการจัดบริการเกี่ยวกับเรื่องราวในโรงเรียนซึ่งเกี่ยวพันถึงกระบวนการเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอันได้แก่ครู นักเรียนหลักสูตรแบบเรียนอุปกรณ์กิจกรรมบริการต่าง ๆ อาคารสถานที่งานติดต่อสื่อสารและทางทางการเงินงบประมาณ

โสรัจ พิศชวนชม (2542, น. 311) กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษา คือกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจที่มีอยู่จัดการให้เกิดกิจกรรมทางการศึกษาแก่นักเรียนในสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2543, น. 4) กล่าวว่าการบริหารการศึกษา คือกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลาย ๆ คนร่วมมือกันพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้านนับตั้งแต่บุคลิกภาพความรู้ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรมค่านิยมตรงกับความต้องการทางสังคมโดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลและอาศัยทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้บุคคลที่พัฒนาไปตามเป้าหมายของตนที่ดำเนินชีวิตอยู่

บรรยงค์ โตจินดา (2543, น. 16) กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษา คือการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ที่เกี่ยวข้องมาตั้งแต่มนุษย์รู้จักการอยู่ร่วมกันก่อนที่จะประวัติศาสตร์จะได้บันทึกไว้การบริหารต้องอาศัยแนวความคิดที่เป็นที่ยอมรับโดยเฉพาะองค์การกับผูปฏิบัติงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

พะยอม วงศ์สารศรี (2544, น. 5) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา คือกระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลป์และกลยุทธ์ในการดำเนินการเพื่อให้องค์การบรรลุเป้าหมายสามารถดำเนินตนอยู่ในองค์กรของสังคมได้อย่างมีความสุข

ชาญชัย อาจิมสมาจาร (2545, น. 38) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา คือการใช้อิทธิพลต่อคนกลุ่มหนึ่งคือนักเรียนเพื่อให้มีความเจริญงอกงามบรรลุจุดประสงค์ที่ได้กำหนดโดยใช้กลุ่มคน 2 กลุ่ม ได้แก่ครูในฐานะตัวแทนดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

สัญญา เศรษฐพิทยากุล (2546, น. 2) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา คือการตั้งเป้าหมายและพยายามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นตลอดเวลา

จำเนียร พลหาญ (2553, น. 3) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา คือการที่บุคคลหลายคนร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาคนในสังคมโดยใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพจากทุกภาคส่วนของสังคมเพื่อให้คนในสังคมเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาที่อาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์รวมถึงทักษะความสามารถของผู้บริหารที่จะบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาโดยใช้ขั้นตอนและกระบวนการที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.3 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้จัดระบบและแนวทางการปฏิบัติในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายท่านขอยกตัวอย่างบางท่านดังนี้

กิติมา ปรีดีติลล (2540, น. 10) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา คือความพยายามที่จะดำเนินงานที่เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาได้แก่หลักสูตร ครู นักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ ตำราเรียนและอาคารสถานที่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ชาติรี อัครเจษฎากร (2542, น. 15) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นการบริหารงานในเขตของหน่วยงานหนึ่ง ๆ ที่คณะบุคลากรร่วมมือกันดำเนินการในการจัดการศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกซึ่งจะส่งผลให้ผู้รับบริการได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ อันจะนำสู่การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

นิพนธ์ กิनावงศ์ (2543, น. 56) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนเป็นกระบวนการบริหารที่มุ่งให้ภารกิจทางการศึกษาที่ต้องปฏิบัติบรรลุจุดมุ่งหมายโดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่งที่จะกำหนดให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการบริหารสถานศึกษาเป็นการร่วมมือกันทำงานของครู บุคลากรทางการศึกษาและบุคคลภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.4 ขอบข่ายการบริหารงานสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาในสังกัดตามกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น. 28-121)

2.1.4.1 การบริหารวิชาการ

แนวคิดงานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัวรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษาชุมชนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผลรวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียนชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพ

1) วัตถุประสงค์

1.1) เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการ ใดโดยอิสระคล่องตัวรวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนสถานศึกษาชุมชนและท้องถิ่น

1.2) เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาตนเองและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก

1.3) เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจน จัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียนชุมชนและท้องถิ่นโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

1.4) เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาและของบุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง

2) ขอบข่าย/ภารกิจ

2.1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

- 2.3) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
- 2.4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 2.5) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 2.6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 2.7) การนิเทศการศึกษา
- 2.8) การแนะแนวการศึกษา
- 2.9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 2.10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 2.11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- 2.12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กร

หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จากการศึกษาการบริหารงานวิชาการทั้งหมด 12 ภารกิจนั้นพบว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระคล่องตัวรวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนสถานศึกษาชุมชนและท้องถิ่นมีมาตรฐานและคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินจากหน่วยงานภายนอกพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2.1.4.2 การบริหารงบประมาณ

แนวคิดการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัวโปร่งใสตรวจสอบได้ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดทําผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

1) วัตถุประสงค์

- 1.1) เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระคล่องตัวโปร่งใสตรวจสอบได้
- 1.2) เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ
- 1.3) เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

2) ขอบข่าย/ภารกิจ

- 2.1) การจัดทำและเสนอของงบประมาณ
- 2.2) การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา
- 2.3) การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา

- 2.4) การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของงบประมาณ
- 2.5) การจัดสรรงบประมาณ
- 2.6) การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา
- 2.7) การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ
- 2.8) การโอนเงินงบประมาณ
- 3) การตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและการดำเนินงาน
 - 3.1) การตรวจสอบติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
 - 3.2) การประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
- 4) การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 4.1) การจัดการทรัพยากร
 - 4.2) การระดมทรัพยากร
 - 4.3) การจัดหารายได้และผลประโยชน์
 - 4.4) กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
 - 4.5) กองสวัสดิการเพื่อการศึกษา
- 5) การบริหารการเงิน
 - 5.1) การเบิกเงินจากคลัง
 - 5.2) การรับเงิน
 - 5.3) การเก็บรักษาเงิน
 - 5.4) การจ่ายเงิน
 - 5.5) การนำส่งเงิน
 - 5.6) การกันเงินไว้เบิกเหลือมปี
- 6) การบริหารบัญชี
 - 6.1) การจัดทำบัญชีการเงิน
 - 6.2) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
 - 6.3) การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน
- 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
 - 7.1) การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา
 - 7.2) การจัดหาพัสดุ
 - 7.3) การกำหนดแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง
 - 7.4) การควบคุมดูแลบำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

จากการศึกษาการบริหารงบประมาณที่มีทั้งหมด 7 ภารกิจงานนั้นมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระคล่องตัวโปร่งใสตรวจสอบได้ให้ได้ ผลผลิตผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้ อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

2.1.4.3 การบริหารงานบุคคล

แนวความคิดการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาเพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัวอิสระภายใต้กฎหมายระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถมีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1) วัตถุประสงค์

- 1.1) เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้องรวดเร็ว
- 1.2) เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
- 1.3) เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มศักยภาพโดยยึดมั่นในระเบียบวินัยจรรยาบรรณอย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ
- 1.4) เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) ขอบข่าย/ภารกิจ

- 2.1) การวางแผนอัตรากำลัง
- 2.2) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
- 2.3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 2.4) วินัยและการรักษาวินัย
- 2.5) การออกจากราชการ

จากการศึกษาการบริหารงานบุคคลที่มีทั้งหมด 5 ภารกิจงานนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้องรวดเร็วส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดความสำเร็จปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพโดยยึดมั่นในระเบียบวินัยจรรยาบรรณและปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพได้รับการยกย่องเชิดชู

เกียรติมีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1.4.4 การบริหารทั่วไป

แนวความคิดการบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสมส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคลชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1) วัตถุประสงค์

1.1) เพื่อให้บริการสนับสนุนส่งเสริมประสานงานและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2) เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชนซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดีเลื่อมใสศรัทธาและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา

2) ขอบข่าย/ภารกิจ

2.1) การดำเนินงานธุรการ
2.2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

2.4) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

2.5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

2.6) งานเทคโนโลยีและสารสนเทศ

2.7) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการงบประมาณบุคลากรและการบริหารทั่วไป

2.8) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

2.9) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

2.10) การรับนักเรียน

2.11) การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบนอกระบบ

และตามอัธยาศัย

2.12) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2.13) การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน

- 2.14) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 2.15) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชนองค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 2.16) งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
- 2.17) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 2.18) งานบริการสาธารณะ
- 2.19) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

จากการศึกษาการบริหารงานทั่วไปที่มีทั้งหมด 19 งานนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและเพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชนซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดีต่อผู้บริหารและให้การสนับสนุนต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

กล่าวโดยสรุปจากขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาในภารกิจของการบริหารงานของสถานศึกษาทั้ง 4 งาน นั้นเป็นภาระงานที่สำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาเพราะการบริหารงานตามแนวปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้มีข้อกำหนดให้กระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปให้สถานศึกษาดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจแนวคิดหลักการรวมถึงรูปแบบการตัดสินใจโดยเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาเพื่อความพึงพอใจและความมีคุณภาพของงานที่ปฏิบัติและเกิดประสิทธิผลบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

2.2 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.2.1 ความหมายของคุณภาพการศึกษา

การจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการเพื่อที่จะได้ทราบขีดความสามารถในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าบรรลุตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาหรือไม่นำผลการประเมินไปแก้ไขข้อบกพร่องได้ทันทีเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องการประเมินคุณภาพการศึกษาถือเป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานหรือการประเมินตนเองของสถานศึกษาซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2542, น. 8) กล่าวว่าคุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงความมุ่งหมายของผู้ใช้บริการตรงตามมาตรฐานการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการโดยใช้กระบวนการบริหารการศึกษาที่มีคุณภาพ

สุวิมล ว่องวานิช (2543, น. 1) ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาไว้ว่าคุณภาพการศึกษา หมายถึง สิ่งที่เราคาดหวังไว้หรือสิ่งที่เราต้องการจะให้เกิดซึ่งต้องเป็นไปตามความต้องการของลูกค้า (Customers) คือนักเรียนพ่อแม่ผู้ปกครองหรืออาจเรียกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders)

อุทุมพร จามรมาน (2544, น. 39) ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาไว้ว่าคุณภาพการศึกษา หมายถึง ผลของการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เอื้อให้เกิดระบบกลไกการดำเนินงาน เพื่อให้ได้ผลผลิตตามภารกิจของสถานศึกษามีคุณภาพตามระดับมาตรฐานที่กำหนดซึ่งรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมการบริหารกลุ่มบุคคลและการจัดการ ด้านการเงินด้วย

นัครินทร์ ขาวผ่อง (2547, น. 16) กล่าวว่าคุณภาพการศึกษา หมายถึง ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่มีความเป็นเลิศทางด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการบริหารและวิชาการโดยผ่านกระบวนการเชิงระบบ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยนำเข้ากระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของสังคม

สถาบันการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2547, น. 2) ได้ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและกระบวนการจัดการของสถานศึกษาซึ่งแสดงถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการและความจำเป็นสำหรับผู้เรียนและสังคมปัจจุบัน

จากการศึกษาเกี่ยวกับความหมายของคุณภาพการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง ผลของการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเกณฑ์ที่กำหนด

2.2.2 ความหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาการจาจัดระบบและโครงสร้าง การวางแผนและการดำเนินงานตามแผนรวมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกคน (กฎกระทรวงว่า ด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553) นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการ และนักการศึกษาได้กล่าวถึงและให้ความหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้

ธเนศ ขำเกิด (2541, น. 19-21) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาจำเป็นที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือร่วมใจกันมีวิสัยทัศน์ที่ตรงกัน มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ชัดเจนเพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์ ที่มุ่งหวังและพัฒนาอย่างต่อเนื่องและควรให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ปัญญา เกสรทอง (2546, น. 4) กล่าวว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดีและเก่งมีคุณธรรมจริยธรรมรู้หน้าที่และความรับผิดชอบโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนและฝึกปฏิบัติในสิ่งที่มีคุณค่าในการดำรงชีวิตและการเป็นพลเมืองดี ของชาติ

กรมวิชาการ (2544, น. 22) กล่าวว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพซึ่งหน่วยงานการศึกษาทุกระดับทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นร่วมกับชุมชนจัดให้สอดคล้องกับนโยบายและความต้องการของชุมชนโดยสถานศึกษาต้องมีความพร้อมในการลงมือได้แก่ความพร้อมของการดำเนินงาน เช่น การบริหารจัดการภายในหน่วยงานเป็นระบบมีประสิทธิภาพการดำเนินงานสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมีการแนะแนววิเทศอย่างเป็นระบบมีการประสานงานทั้งภาครัฐและเอกชน ความพร้อมด้านสภาพแวดล้อม เช่น สภาพเศรษฐกิจและสังคมเอื้ออำนวยได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากผู้ปกครองและชุมชน

เกษม วัฒนชัย (2545, น. 34) กล่าวว่าการพัฒนาคุณภาพศึกษามี 2 ตัว คือมีความรับผิดชอบต่อผลการบริหารและผลการปฏิบัติของโรงเรียนและมีมาตรฐานกลางที่จะอ้างอิงได้หรือ “Benchmarking” ซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนหรือชั้นเรียน

อรุณ จันทวานิช (2545, น. 1-17) ให้ความหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่นาคตโดยมีความเป็นสากลเนื้อหาสาระมีความสมดุลระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยให้ครูมีความรู้ความสามารถและเทคนิควิธีในการปฏิบัติวิชาชีพที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีคุณธรรมมีความสำคัญและมีจิตวิญญาณของความเป็นครูเป็นนักเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าถึงแหล่งความรู้ใหม่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและเป็นนักจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กพัฒนากิจการการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบตามกรอบแนวคิดกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษาเอกชนชุมชนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อจัดการศึกษาสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคมมีแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องเชื่อมโยงกันทุกระดับรัฐเปลี่ยนบทบาทจากการควบคุมมาเป็นการสนับสนุนและให้บริการที่หลากหลายมีการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยสร้างความมั่นใจและความพึงพอใจในคุณภาพการศึกษาการดำเนินงานเน้นคุณภาพในการปฏิบัติทุกระดับและทุกขั้นตอนการดำเนินงานเน้นคุณภาพในการปฏิบัติทุกระดับและทุกขั้นตอนผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะตามเป้าหมายและเป็นที่ยอมรับของสังคม

วันทนา เมืองจันทร์ (2550, น. 101) กล่าวว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้เป็นคนดีคนเก่งมีคุณธรรมและจริยธรรมมีโอกาสได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกายจิตใจและสติปัญญาตลอดจนมีจริยธรรมวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุขโดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจนสามารถรู้จักพึ่งตนเอง

มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์รู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกทั้งใฝ่รู้และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องโดยจะต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจะต้องมีวิชาชีพสามารถจัดการศึกษาและจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจและได้พัฒนาตนเองไปตามศักยภาพของแต่ละบุคคลการพัฒนาหลักสูตรทั้งหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชนและสังคมโดยมีกระบวนการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งมีการแนะแนวผู้เรียนอย่างเหมาะสม

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา 2553, น. 12) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ โดยมีการกำหนดมาตรฐานศึกษาชาติการจัดระบบโครงสร้างการวางแผนและการดำเนินการตามแผนรวมทั้งสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกคน

Parsons (1994, pp. 1-7) ได้เสนอว่าคุณภาพการศึกษามี 3 ด้าน คือ 1) คุณภาพด้านผู้บริการ หมายถึง สิ่งที่ผู้รับบริการต้องการจากการศึกษา 2) คุณภาพด้านนักเรียน หมายถึง การบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนกำหนดโดยมีการใช้เทคนิคและกระบวนการที่ทำให้เชื่อว่าผลที่ได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ 3) คุณภาพด้านการจัดการ หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดผลผลิตและเป็นไปตามแนวทางที่ผู้มีอำนาจระดับสูงกำหนด

จากความหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการในต่าง ๆ ของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการศึกษาทั้งด้านคุณภาพของผู้เรียนด้านกระบวนการบริหารและการจัดการด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรวมทั้งการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดผลผลิตและเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้

2.2.3 ความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

ไพบูลย์ แจ่มพงษ์ (2542, น. 2) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลกปัจจุันที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาคือคุณภาพของคน โดยที่คนต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ให้รู้จักคิดวิเคราะห์รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มมีจริยธรรม คุณธรรมรู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จำรัส นองมาก (2544, น. 2) กล่าวว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการบริหารงานในระบบโรงเรียนให้บรรลุถึงคุณประโยชน์ของการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้ปกครองนักเรียนชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมั่นใจว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานและตามความคาดหวัง

ณัฐพล ชุมวรฐายี (2545, น. 2-5) กล่าวว่าในยุคปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งและจะต้องเป็นพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวบุคคลคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทำให้เป็นคนรู้จักคิดวิเคราะห์รู้จักแก้ปัญหาที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

สรุปได้ว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างมากเพื่อให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงต้องมีการพัฒนาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

2.2.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ได้มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้สรุปไว้ ดังนี้

ยุพดี กะจะวงษ์ (2532, น. 85-87) ได้สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาดังนี้คือ

- (1) ด้านบริหาร ได้แก่ความรับผิดชอบเอาใจใส่ของผู้บริหาร ผู้บริหารไปราชการเมื่อเสร็จภารกิจจะกลับโรงเรียนทุกครั้งจัดให้มีการประชุมทางวิชาการและแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนร่วมกับคณะกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารต้องมีความเป็นกันเองกับคณะกรรมการบริหารต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานที่มีผู้รับผิดชอบชัดเจนมีการมอบหมายงานให้ครูทุกคนทำตามความสามารถให้คำแนะนำและช่วยเหลือครูเมื่อมีปัญหา มีการติดตาม ควบคุม กำกับ ติดตามการทำงานของครูทุกด้าน
- (2) ด้านครู ได้แก่ครูจะต้องเอาใจใส่ในการปฏิบัติมีการตรวจการบ้านนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและติดตามดูการทำงานของนักเรียนต้องปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่และครบถ้วนช่วยและกำลังใจไม่ปรารถนาจะย้ายโรงเรียนเข้ากันได้ดีกับผู้ร่วมงานต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและสามารถจัดทำงานธุรการในชั้นเรียนได้อย่างถูกต้องเป็นปัจจุบันครุยินดีและเต็มใจในงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่และทำงานพิเศษนอกเวลาทำการสอน (3) ด้านการสอนครูมีการเตรียมการสอนทุกครั้งมีการใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนเสมอและใช้ได้อย่างเหมาะสมใช้เทคนิคการสอนครูมีการดัดแปลงเนื้อหาวิธีสอนให้เหมาะสมมีการสอนซ่อมเสริมนักเรียนเสมอมีการวัดผลตรงตามจุดประสงค์และระยะเวลาที่กำหนด (4) สื่อผู้บริหารสนับสนุนให้ครูจัดทำสื่อและหาวัสดุมาให้ครูจัดทำมีเอกสารหลักสูตรครบและมีการเก็บรักษาเป็นอย่างดีมีสื่อการสอนและหนังสืออ่านเพื่อเติมให้

นักเรียนค้นคว้าอย่างเพียงพอมีห้องสมุดเป็นส่วนครุมีการใช้สื่อการสอนเป็นประจำและ (5) ปัจจัยด้านชุมชนและนักเรียนผู้ปกครองเห็นว่าความสำคัญของการศึกษากวดขันเอาใจใส่ต่อการเรียนของบุตรหลานและนักเรียนมีอัตราการขาดเรียนไม่ถึง ร้อยละ 2.

พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ (2541, น. 77) กล่าวถึงปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้แก่กระบวนการเรียนการสอนที่เป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มิใช่การสอนที่เป็นการถ่ายทอดความรู้จากครูแต่ฝ่ายเดียวแต่เป็นการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่โดยใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ทั้งนี้จะต้องมีการปรับปรุงเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้มีความรู้ทั้งที่เป็นความรู้สมัยใหม่และเนื้อหาสาระพื้นฐานที่จำเป็นให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของบุคคลชุมชนและสังคมในอนาคต

สมศักดิ์ สีนุระเวชญ์ (2542, น. 149-150) กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลให้การศึกษาามีคุณภาพมี 4 ประการ ได้แก่ (1) หลักสูตรจะต้องให้ความสำคัญผู้เรียนให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ตลอดชีวิตลูกฝังเรื่องทักษะในการดำรงชีวิตและทักษะขั้นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือการออกไปประกอบอาชีพ (2) การจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้จะต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (3) ครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้บริหารการศึกษาต้องมีภาวะผู้นำมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการระบบคุณภาพมีการควบคุมคุณภาพมีการทำงานที่เป็นมาตรฐานทำงานเป็นทีมให้ทุกคนมีส่วนร่วม ฯลฯ และ (4) กระบวนการบริหารจัดการ การบริหารจัดการต้องมุ่งให้เกิดความสมานฉันท์ในหน่วยงานระหว่างบุคลากรและหน่วยงานมีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น

จันทรา พรหมานนท์ (2546, น. 64-67) ยังกล่าวว่าปัจจัยในการเพิ่มคุณภาพและเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษาอันจะทำให้ผู้ปกครองชุมชนเชื่อมั่นต่อโรงเรียนและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาผู้บริหารมีความมั่นใจครูผู้สอนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานปัจจัยต่าง ๆ มีดังนี้คือ (1) การพัฒนาตนเองของครูและบริหารให้มีความเข้าใจมีทักษะและเทคนิควิธีในด้านต่าง ๆ เช่น ในบทบาทหน้าที่หลักสูตรการบริหารจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการวัดผลประเมินผลจิตวิทยาเด็กและความรู้ด้านวัฒนธรรมและค่านิยมต่าง ๆ (2) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อให้องค์กรต่าง ๆ ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการและการเรียนรู้ (3) ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนพัฒนาและปรับปรุงสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ (4) ออกแบบการจัดแหล่งเรียนในโรงเรียนปรับปรุงระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาโดยยึดหลักการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบและ (5) ระดมทรัพยากรในชุมชนมาร่วมจัดการศึกษาเตรียมความพร้อม ในการจัดระบบประกันคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542, น. 4-7) ได้กำหนดว่าปัจจัยที่ทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาประสบผลสำเร็จ มีดังนี้ (1) สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มี

คุณภาพให้แก่ผู้เรียนเอื้อต่อการพัฒนาการศึกษาทุกด้านและให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้อุปกรณ์การสอน สื่อที่เหมาะสมและมีคุณภาพ (2) พัฒนาอาจารย์และส่งเสริมให้ผู้สอนมีคุณภาพและอุทิศตนเพื่อ การสอน (3) สถานศึกษามีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพ การเรียนการสอน (4) ปรับปรุงระบบการประเมินนักเรียนสถานศึกษาต้องจัดระบบการประเมินผล การพัฒนาของนักเรียนทุกด้าน (5) ประกันมิให้นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับทุนสนับสนุนการศึกษา สถานศึกษาต้องรับประกันว่าจะไม่มีนักเรียนคนใดออกกลางคันเพราะขาดแคลนทุนทรัพย์ขาด อุปกรณ์การศึกษาขาดเครื่องแบบนักเรียนโดยสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบให้ทุนการศึกษาและ อุปกรณ์ต่าง ๆ

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้การศึกษาที่มีคุณภาพสรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลให้ การศึกษามีคุณภาพมีหลายประการได้แก่การพัฒนาตนเองของครูและผู้บริหารให้มีความรู้ตาม บทบาทหน้าที่ของตนเอง เช่น ความรู้เรื่องการบริหารเรื่องหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้นการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนตลอดจนสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ การบริหารจัดการต้องมุ่งให้เกิดความสมานฉันท์ในหน่วยงานระหว่างบุคลากรและหน่วยงานมี การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสถานศึกษาต้องมี ระบบการประกันคุณภาพภายใน

2.2.5 แนวคิดและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แนวคิดและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีนักวิชาการและนักวิจัยทางการศึกษาได้ เสนอแนวคิดการพัฒนาคุณภาพไว้หลากหลาย ดังนี้

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2543, น. 4-10, อ้างถึงใน ประภัสสร มณีพันธ์, 2556, น. 21-22) ได้อธิบายถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ในสถานการณ์โลกปัจจุบันนี้แต่ละภูมิภาคของโลก ได้ผันแปรและก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วกรรมวิธีต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการกำหนดรูปแบบของ ยุทธศาสตร์ก็ค่อนข้างจะยุ่งยากและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นไปกว่านั้นลักษณะโดยทั่วไปของยุทธศาสตร์ เป็นเช่นเดียวกับลักษณะของมนุษย์ซึ่งต้องการความพยายามในการแก้ปัญหาอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็น การแก้ปัญหาใด ๆ ก็ตามผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการแก้ปัญหาจะต้องพยายามหาทางแก้ไขให้ตรงจุดและ มีความเข้าใจในปัญหาเป็นอย่างดีวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสมและนิยมใช้กันมากก็คือการทำความเข้าใจใน ตัวปัญหาอย่างกว้าง ๆ เสียก่อนแล้วจึงศึกษาในรายละเอียดเป็นขั้นตอนต่อไปโดยมีแนวทาง ดำเนินการ ดังนี้

1. ภารกิจและเป้าหมายหลัก (Mission and Major Goals) ขั้นตอนแรกของ กระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ก็คือกำหนดภารกิจและเป้าหมายหลักขององค์การซึ่งจะส่งผลให้ เราได้รู้ได้เห็นขอบเขตของยุทธศาสตร์ที่องค์การจะสร้างขึ้นภารกิจเริ่มต้นที่ทำไม่องค์การจึงตั้งขึ้นมา และควรจะทำอะไรเป้าหมายหลักระบุสิ่งที่องค์การหวังจะทำให้สำเร็จในระยะกลางและระยะยาว

องค์กรที่แสวงหากำไรส่วนมากจะใช้เป้าหมายมากมายเรียงตามลำดับความสำคัญ (Hierarchy of Goals) งานที่สำคัญถูกจัดวางไปใกล้จุดสุดยอดของลำดับความสำคัญเป้าหมาย “ชั้นสอง” (Secondary Goals) คือวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่องค์กรเห็นว่าจำเป็นที่องค์กรต้องมีถ้าจะให้บรรลุถึงงานสำคัญ

2. การวิเคราะห์ภายนอก (External Analysis) องค์กรประกอบอีกอย่างหนึ่งของกระบวนการบริหารยุทธศาสตร์ก็คือการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมการดำเนินงานซึ่งอยู่นอกองค์กรโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะระบุโอกาสและภัยในสิ่งแวดล้อมที่เกิดกับการดำเนินงานขององค์กรเราอาจพิจารณาได้เป็น 3 อย่าง คือ สิ่งแวดล้อมที่เกิดกับการปฏิบัติงานในองค์กรสิ่งแวดล้อมระดับชาติและสิ่งแวดล้อมมหภาค

2.1 การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมที่เกิดกับการปฏิบัติงานต้องมีการประเมินโครงสร้างทางการแข่งขันที่องค์กรปฏิบัติอยู่รวมถึงตำแหน่งของการแข่งขัน

2.2 การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมระดับชาติต้องมีการประเมินว่าสิ่งแวดล้อมระดับชาติที่องค์กรปฏิบัติการอยู่นั้นอำนวยความสะดวกให้องค์กรเกิดความได้เปรียบเชิงการแข่งขันในตลาดเพียงใดถ้าไม่เป็นไปดังคาดองค์กรดังกล่าวต้องพิจารณาย้ายปฏิบัติการส่วนสำคัญ ๆ แหล่งอื่นที่อำนวยความสะดวกในการสร้างข้อได้เปรียบ

2.3 การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมมหภาคประกอบด้วย การตรวจสอบอิทธิพลของเศรษฐกิจมหภาคปัจจัยทางสังคมรัฐบาลกฎหมายระดับชาติและเทคโนโลยีที่จะมากระทบต่อองค์กร

3. การวิเคราะห์ภายใน (Internal analysis) ปฏิบัติการในรูปนี้ทำให้เรากำหนดได้ถึงจุดที่แข็งแกร่งหรือจุดเด่น (Strengths) และจุดอ่อนหรือจุดด้อย (Weakness) ขององค์กรในเรื่องนี้มีมากมาย เช่น การที่องค์กรมีทรัพยากรปริมาณมากและคุณภาพสูงถือเป็นข้อได้เปรียบในเชิงการแข่งขันจากนั้นจะดูว่าองค์กรจะหาข้อได้เปรียบเชิงการแข่งขันอย่างไรพิจารณาเรื่องบทบาทความสามารถที่โดดเด่นเป็นพิเศษทรัพยากรและความสามารถต่าง ๆ ในการสร้างข้อได้เปรียบ

4. SWOT และการเลือกยุทธศาสตร์ (SWOT and Strategic Choice) เป็นองค์ประกอบต่อไปที่ใช้ในการสร้างยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่เป็นทางเลือกโดยพิจารณาที่จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยจากภายนอก การเปรียบเทียบจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และภัย (Threats) นั้นโดยปกติเราเรียกว่าการวิเคราะห์ SWOT analysis จุดศูนย์กลางความมุ่งหมายของการวิเคราะห์ SWOT ก็คือ การระบุยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ว่ามีแนวทางเหมาะสม มีความเหมาะสมพอดีกันและการเหมาะสมกันของทรัพยากรและขีดความสามารถขององค์กรในการปฏิบัติต่อบุคคลของสิ่งแวดล้อมที่องค์กรดำเนินการอยู่กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือความมุ่งหมายของยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่เป็นทางเลือกอันเกิดจากการวิเคราะห์ SWOT จะต้องสร้างมาจากจุดแข็งขององค์กรเพื่อที่จะแสวงหากำไรจากโอกาสทำการด้านภัยต่าง ๆ และแก้ไขจุดอ่อนให้ดีขึ้น

5. การประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ (Strategy Implementation) เมื่อได้เลือกยุทธศาสตร์ไว้เพื่อใช้ให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กรแล้วจะต้องมีการนำเอายุทธศาสตร์ดังกล่าวไปปฏิบัติในที่นี่ได้แบ่งเรื่องราวเกี่ยวกับการใช้ยุทธศาสตร์ออกเป็นองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 ออกแบบโครงสร้างขององค์กร การประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ต้องมีการจัดสรรบทบาทและความรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ ของยุทธศาสตร์แก่ผู้บริหารและหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กร อาจกล่าวได้ว่าใช้ยุทธศาสตร์ทำได้โดยผ่านการใช้โครงสร้าง

ประการที่ 2 การออกแบบระบบการควบคุม นอกจากการเลือกโครงสร้างองค์กรต้องสร้างระบบควบคุมองค์กรที่เหมาะสมขึ้นจะต้องทำการตัดสินใจว่าจะประเมินการปฏิบัติงานและควบคุมปฏิบัติการของหน่วยย่อยในองค์กรให้ดีที่สุดได้อย่างไร

ประการที่ 3 การจัดชุดยุทธศาสตร์โครงสร้างและการควบคุมถ้าองค์กรหวังในความสำเร็จก็ต้องให้บรรลุถึงความสอดคล้องต้องกันระหว่างยุทธศาสตร์โครงสร้างและการควบคุมเนื่องจากยุทธศาสตร์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทำให้องค์กรมีอุปสงค์แตกต่างกัน

ประการที่ 4 การบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงยุทธศาสตร์ เราอยู่ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง องค์กรต่าง ๆ ต้องพยายามจัดการให้พอเหมาะต่อการเปลี่ยนแปลงในสิ่งแวดล้อมทางการแข่งขันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทุกที่องค์กรต้องการความสำเร็จระยะยาวคือองค์กรสามารถปรับแต่งยุทธศาสตร์และโครงสร้างให้เข้ากับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปโดยพิจารณาถึงกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงและยุทธวิธีเชิงยุทธศาสตร์

6. การป้อนกลับของข่าวสาร (The Feedback Loop) การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นกระบวนการที่ต้องทำติดต่อกันอยู่เรื่อย ๆ โดยตลอด (Ongoing Process) ทั้งนี้ที่มีการประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์การบริหารยุทธศาสตร์จะต้องมีการตรวจสอบเพื่อกำหนดว่าเป้าหมายทางยุทธศาสตร์บรรลุผลสำเร็จไปแค่ไหนข่าวสารนี้จะผ่านกลับไปสู่ระดับองค์กรโดยผ่านกระบวนการป้อนกลับของข่าวสารข่าวสารจะถูกป้อนเข้าไปในการสร้างและการประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ในรอบสองซึ่งเป็นรอบถัดไปนั้นเองมันทำหน้าที่ยืนยันอีกครั้งหนึ่งถึงความถูกต้องของเป้าหมายและยุทธศาสตร์ที่ใช้อยู่ว่าถูกต้องหรือไม่

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543, น. 10) ได้อธิบายถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญ 2 ส่วนคือ

1. การมีเป้าหมาย (Ends) หรือจุดหมายในการศึกษาที่ต้องการไปถึงอย่างชัดเจนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

2. การกำหนดวิถีทางหรือแนวทางปฏิบัติ (Means) เพื่อเป็นเครื่องมือที่มุ่งสู่การบรรลุ จุดหมายที่กำหนดไว้

รุ่ง แก้วแดง (2543, น. 44) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาที่คล้ายคลึงกันว่าคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยกระบวนการทั้งหมดที่นักเรียนจะได้รับการศึกษาในด้านการจัดการต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของการใช้เวลาการใช้เงินบุคลากรและพิจารณาผลผลิตของการศึกษาหรือคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของนักเรียนซึ่งต้องให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรและความคาดหวังของสังคมนอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการนั่นคือการให้นักเรียนได้เรียนสอดคล้องกับความต้องการความสนใจและความถนัดของตน

วัลลภ กันทรทรัพย์ (2545, น. 60-66) ได้เสนอแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

1. มีการดำเนินงานเป็นส่วนหนึ่งของระบบ (Built-in) ในองค์กรที่พัฒนานั้นไม่เกาะติดอยู่ภายนอกในลักษณะเป็นงานพิเศษหรือโครงการพิเศษหรือเป็นงานชั่วคราวความหมายก็คือต้องให้มีการยอมรับว่านี่เป็นงานตามบทบาทหน้าที่ขององค์กรนั้นเป็นงานของตนเองไม่ใช่งานพิเศษหรืองานที่ช่วยผู้อื่นทำและไม่ใช่งานที่ทำในช่วงเวลาหนึ่งแล้วเลิกทำ

2. มีการดำเนินงานที่ครบวงจร (Complete Process) ไม่เป็นเพียงส่วนหนึ่งหรือขั้นตอนหนึ่งของวงจรของงานทั้งหมดความหมายก็คืองานที่จะพัฒนาต้องเป็นงานที่ทำตั้งแต่เริ่มต้นแล้วต่อเนื่องจนถึงขั้นตอนสุดท้ายที่เสร็จงานนั้นไม่ให้นำเอาส่วนหนึ่งหรือขั้นตอนหนึ่งเท่านั้นมาพัฒนาซึ่งจะมีผลทำให้ส่วนที่พัฒนานั้นไม่สอดคล้องต่อเนื่องกับส่วนที่มาก่อน และส่วนที่ต่อหลังจากขั้นตอนนั้น

3. มีการดำเนินงานครอบคลุมทุกส่วนของระบบงาน (Total Development) ไม่ทำเฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดของระบบงาน

4. มีการดำเนินงานโดยคำนึงถึงการพัฒนาสิ่งที่เป็นโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ในระบบก่อนหรือพัฒนาไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาส่วนเสริมอื่น ๆ

5. มีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นภายใน คือ มีกระบวนการพัฒนาตนเองในระบบงานซึ่งประกอบด้วยตรวจสอบปัญหาและความต้องการการวางแผนการดำเนินงาน และการประเมินตนเองแล้วนำผลการประเมินไปปรับปรุงงานด้วยตนเอง (Self Development) ไม่อาศัยเพียงแรงกระตุ้นจากภายนอกเท่านั้นความหมายก็คือการพัฒนาควรเน้นให้องค์กรหรือโรงเรียนมีระบบพัฒนาตนเองเกิดขึ้นเพื่อดำเนินพัฒนาตนเองต่อไปได้แม้ว่าแรงกระตุ้นจากภายนอกซึ่งอาจมาในรูปแบบการส่งเสริมหรือการสั่งการตามสายงานจะไม่มีโรงเรียนก็ยังคงมีการปรับปรุงพัฒนางานด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพสังคมนโยบายและความต้องการของชุมชนต่อไปไม่หยุดยั้งถ้าทำเช่นนี้ได้เราก็หวังว่าเมื่อหน่วยงานภายนอกที่เข้าไปช่วยเหลือกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในรูปแบบของโครงการต่าง ๆ ถอยออกไปแล้วโรงเรียนก็จะพัฒนาต่อไปด้วยระบบการพัฒนาตนเอง

6. ทุกคนในองค์กรหรือหน่วยงานที่พัฒนาเข้าใจและยอมรับการพัฒนาขึ้นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งในด้านการออกความคิดและการลงมือทำได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบตามบทบาท

หน้าที่ของตนมีส่วนรับรู้ปัญหาและความสำเร็จของงานที่ทำและมีส่วนภาคภูมิใจในความสำเร็จของการพัฒนานั้น (Full Participation) ความหมายก็คือเมื่อจะทำงานอะไรในองค์กรนั้นได้มีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของตนตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดงานและเมื่อนำหลักการนี้มาผสมผสานกับวิธีการเชิงระบบก็คือให้ทุกคนมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นระบุปัญหาหรือความต้องการขั้นเตรียมงานหรือวางแผนขั้นลงมือปฏิบัติงานตามแผนตลอดจนมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบผลงานและสรุปผลในความสำเร็จหรือความผิดพลาดของงานที่เขามีส่วนร่วม

ระวิวัฒน์ อุทัยรัตน์ และเฉลิมชัย หาญกล้า (2546, น. 53-54) ได้เสนอแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้ 1) การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ 2) การเรียนรู้เกี่ยวกับคุณภาพ 3) การสร้างและการสื่อสารวิสัยทัศน์พันธกิจ 4) การพัฒนาทางวิชาชีพ 5) การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็น 6) การปรับปรุงการสื่อสาร 7) การพัฒนากระตุนการทำงานเป็นทีม 8) การปรับปรุงการเรียนการสอนและ 9) การได้รับการสนับสนุนทางการเงินสด

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2549, น. 54-55) ได้เสนอแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

1. การดำเนินงานด้านการจัดการประกอบด้วย การวางแผนที่มีประสิทธิภาพและมีเป้าหมายที่ชัดเจนคือทุกคนในสถานศึกษาเน้นความสำคัญของการเรียนรู้การวางแผนหลักสูตรตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนการบูรณาการหลักสูตร การจัดหาคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีเพื่อการสอนและการทำงานตลอดจนการเตรียมผู้เรียนเข้าสู่งานตามเป้าหมายของสถานศึกษาการดำเนินงานและการจัดการที่มั่นคงขององค์กรได้แก่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่หลากหลายการจัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพการจัดการเวลาในการเรียนรู้การกำหนดนโยบายด้านส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและวินัยที่ชัดเจนและสม่ำเสมอและการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนภาวะผู้นำและการพัฒนาสถานศึกษาได้แก่การปรับโครงสร้างสถานศึกษาตามความจำเป็นเพื่อการบรรลุเป้าหมายการจัดโปรแกรมการเรียนการพัฒนาประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนครูและผู้บริหาร โดยกำหนดความคาดหวังการปฏิบัติงานของครูการสนับสนุนให้กำลังใจตลอดจนการประชาสัมพันธ์ภาพรวมของสถานศึกษาและเป้าหมายสูงสุดที่มีต่อผู้เรียนความเสมอภาคโดยจัดโครงการสนับสนุนผู้เรียนที่ต้องการความสำเร็จตามเป้าหมายให้มีโอกาสในการเรียนและความสำเร็จการสนับสนุนความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจการจัดกิจกรรมหลากหลายให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตในสถานศึกษาการกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายให้แก่ผู้เรียนที่มีปัญหาการประเมินผลจากการติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนอย่างใกล้ชิดโดยการสร้างและใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลายโครงการพิเศษ เช่นการปฏิบัติงานเกี่ยวกับสารเสพติดหรือการร่วมมือกับชุมชนครอบครัวด้านสุขภาพและการบริการสังคม เป็นต้นความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาผู้ปกครองและชุมชนให้การสนับสนุนแผนการเรียนของสถานศึกษาหรือการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2. การดำเนินงานด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย การเตรียมแผนพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ด้วยการสร้างองค์ความรู้โดยใช้แผนการสอนโดยยึดหลักสูตรและบูรณาการ วิชาต่าง ๆ อย่างเหมาะสมการจัดการเรียนรู้การจัดการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียนทั้งด้านวิชาการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ และเรียบง่ายมีการใช้เวลาอย่างเต็มที่ตลอดจนกำหนดกฎและมาตรฐานที่ควรปฏิบัติในชั้นเรียนและ ดำเนินตามกฎอย่างสม่ำเสมอและยุติธรรม

3. การสนับสนุนจากชุมชนและหน่วยงานต้นสังกัดประกอบด้วยภาวะผู้นำและ การวางแผนต้องมีการตั้งความหวังสูงสุดสำหรับสถานศึกษาทั้งระบบโดยกำหนดนโยบายและ กระบวนการสนับสนุนความเสมอภาคและความเป็นเลิศหลักสูตรต้องมีการวางแผนการใช้หลักสูตร เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องความร่วมมือต้องมีการให้โอกาสสถานศึกษาในการตัดสินใจการสนับสนุน ติดตามการพัฒนาสถานศึกษาการช่วยสถานศึกษาดำเนินการป้องกันและช่วยเหลือผู้เรียนและ ผู้ปกครองที่ขาดแคลนให้ได้รับความช่วยเหลือการประเมินผลโดยการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน อย่างสม่ำเสมอรวมถึงสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาและใช้การประเมินหลากหลาย

อำรุง จันทวานิช (2545, น. 6) ได้อธิบายถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็น แนวทางหลักของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบไปด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนา กระบวนการเรียนการสอน 3) การพัฒนาครูและบุคลากรและ 4) การพัฒนาระบบบริหารจัดการ

ไพโรจน์ พิทักษ์ทวยหาญ (2546, น. 22-26) ได้อธิบายถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาสู่ความสำเร็จของการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การทำงานเป็นทีม 3) การสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจ 4) การกำหนดผู้รับผิดชอบ 5) การวางแผนและกำกับดูแลและ 6) การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2550, น. 12-14) ได้อธิบายถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาสู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2547-2553 ดังต่อไปนี้ 1) การสร้างโอกาสทาง การศึกษา 2) การพัฒนาการจัดการและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และ 3) การเพิ่มมาตรฐาน การศึกษาและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 25) ได้อธิบายถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระเบียบวาระแห่งชาติ พ.ศ. 2551-2555 ไว้ดังนี้ 1) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 2) การพัฒนาคุณภาพ ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 3) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา 4) การจัด ระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา 5) การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพ 6) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม

Parsons (1994, p. 8) กล่าวว่าคุณภาพการศึกษาจะเป็นการประสานระหว่างการใช้บริการในสิ่งที่เป็นความจำเป็นที่นักวิชาการกำหนดและการสนองความต้องการให้แก่ผู้รับบริการ โดยคำนึงถึงการลงทุนอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

Winch (1996, อ้างถึงใน นภาพรรณ โกจารย์ศรี, 2556, น. 41) ได้ให้ความเห็นว่าคุณภาพการศึกษาเป็นสิ่งที่จะต้องพัฒนาระยะยาวบางครั้งอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบันของผู้ปกครองแต่โรงเรียนที่จำเป็นที่จะต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ของผู้รับบริการในระยะยาวซึ่งเป็นไปได้ที่อาจไม่ใช่สิ่งที่ผู้ปกครองพึงพอใจในปัจจุบัน

Salis (1993, อ้างถึงใน นภาพรรณ โกจารย์ศรี, 2556, น. 41) กล่าวถึงคุณภาพการศึกษาโดยเน้นในด้านกระบวนการโดยกล่าวว่าการศึกษาเป็นการให้บริการมิใช่เป็นการผลิต ดังนั้นคุณภาพที่เกิดขึ้นจึงเป็นคุณภาพการให้บริการซึ่งมีลักษณะที่เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการนอกจากนั้นคุณภาพที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่เกิดขณะให้บริการ การใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อควบคุมคุณภาพจะไม่ทันการจำเป็นต้องควบคุมคุณภาพด้วยการประเมินผลตลอดเวลาโดยมีดัชนีชี้วัดความสำเร็จที่เป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม

Ofsted (1994, p. 6) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของ “การพัฒนาคุณภาพการศึกษา” ไว้ว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะใช้ในความหมายแตกต่างกันใน 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) ยกกระดับมาตรฐาน (Raise Standards) 2) เพิ่มคุณภาพ (Enhance Quality) 3) เพิ่มประสิทธิภาพ (Increase Efficiency) และ 4) บรรลุเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรมสังคมและวัฒนธรรมจากความหมายทั้ง 4 ลักษณะดังกล่าวสถาบันการศึกษาสามารถนำมาใช้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาโดยพิจารณาทั้งด้านกระบวนการและเป้าหมายหรือผลลัพธ์ว่ามีการพัฒนาเพิ่มขึ้นหรือไม่เพียงใดโดยมีแนวคำถามในการตรวจสอบ 4 ข้อ ได้แก่ 1) สภาพที่เป็นอยู่ในขณะนี้เป็นอย่างไร 2) ต้องการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง 3) เมื่อเวลาผ่านไปจะบริหารการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไรและ 4) จะทราบได้อย่างไรว่าการบริหารการเปลี่ยนแปลงนั้นประสบความสำเร็จ

จากแนวคิดและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง แนวทางในการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการศึกษาทั้งด้านคุณภาพของผู้เรียนด้านกระบวนการบริหารและการจัดการด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรวมทั้งการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดผลผลิตและเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้

2.3 การประกันคุณภาพการศึกษา

การศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาคนให้มีคุณภาพตามความต้องการของชุมชนการที่คนจะมีคุณภาพได้นั้นต้องอาศัยการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพการของการประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) จึงได้รับความสนใจและมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่งทั้งนี้เพื่อเป็นการประกันถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนจึงนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษานำเสนอตามลำดับ ดังนี้

2.3.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา (Educational Quality Assurance) เป็นศัพท์ทางวิชาการที่นักการศึกษาได้นำมาใช้เป็นหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเริ่มตั้งแต่ ค.ศ. 1990 อย่างไรก็ตามได้มีนักวิชาการที่ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

Frazier, (1997, p. 14) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีเป้าหมายที่ไม่ใช่การตรวจสอบคุณภาพหลังจากสิ้นสุดกระบวนการแต่เป็นการให้ความสำคัญกับการป้องกันข้อผิดพลาดโดยใช้การวิเคราะห์กระบวนการอย่างเป็นระบบและมีการออกแบบกระบวนการเพื่อที่จะสามารถรวบรวมข้อมูลที่จะใช้ในการประเมินและควบคุมปัญหาเพื่อการตัดสินใจ และสามารถให้ข้อมูลแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้โดยเน้นให้ครูและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ กำกับติดตามและปรับปรุงแก้ไขกระบวนการของตนเองซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องมีผู้ตรวจสอบคุณภาพจากภายนอก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, น. 7) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่าเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินงานกิจกรรมตามภารกิจปกติของโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรงได้แก่ผู้เรียนผู้ปกครองและผู้รับบริการทางอ้อมได้แก่สถานประกอบการประชาชนสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดการประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน” ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มีคุณภาพ

วารินทร์ สิ้นสูงสุด (2543, น. 8) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าโรงเรียนมีแนวทางจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักการนโยบายและจุดเน้นของแผนการศึกษาของรัฐ และโรงเรียนได้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อคุณภาพที่ดีของผู้เรียนแต่ละคนและทุกคน

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์ (2545, น. 1) ได้กล่าวว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาซึ่งจะช่วยให้ประชาชนมีความมั่นใจในระบบการศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นระบบที่มีการดำเนินการโดยบุคลากรในโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัดควบคู่กับการตรวจสอบและประเมินผลจากหน่วยงานภายนอกผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนให้มีความพร้อมในการรับการตรวจสอบและประเมินจากภายนอกพร้อมทั้งเป็นผู้นำการปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จำรัส นองมาก (2546, น. 21) ได้กล่าวว่าการประกันคุณภาพการศึกษาตามนิยามในพระราชบัญญัติเป็นเรื่องของการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียนในเมื่อการประเมินผลเข้ามาเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพของโรงเรียนจึงทำให้เข้าใจว่าต่อไปนี่คงจะมีหน่วยประเมินมาจับผิดหรือลงโทษโรงเรียน ซึ่งก็เป็นเรื่องที่สร้างความเข้าใจไม่ถูกต้องเช่นเดียวกันการประเมินตามเจตนาในพระราชบัญญัติก็เพื่อต้องการให้โรงเรียนทราบตัวเองมากยิ่งขึ้นว่าเด่นด้อยในเรื่องไหนเพียงใดจะได้้นำผลจากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขให้สามารถจัดการศึกษาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, น. 8) ให้ความหมายว่าการประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) เป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องที่มีหลักการสำคัญคือการกระจายอำนาจเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำงานและการแสดงความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ด้วยกระบวนการที่สำคัญ 3 ส่วนคือการประเมินคุณภาพภายในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

สรุปได้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการดำเนินการกิจในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประกอบด้วยกระบวนการวางแผนและกระบวนการจัดการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนมีคุณภาพสามารถกำกับติดตามและตรวจสอบได้ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจสำคัญที่จะสร้างความเชื่อมั่นและหลักประกันให้กับผู้รับบริการทางการศึกษาว่าโรงเรียนหรือโรงเรียนมีศักยภาพในการจัดการศึกษาและผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานคุณภาพที่กำหนด ไว้

2.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

Cheng and Tam (1997, pp. 22-31) ได้ให้ความหมายโดยใช้กรอบความคิดของวิธีการเชิงระบบและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรว่าคุณภาพการศึกษาเป็นคุณลักษณะของกลุ่มองค์ประกอบของปัจจัยนำเข้ากระบวนการและผลผลิตของระบบการศึกษาโดยดำเนินการให้บรรลุตามความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกแต่คุณภาพการศึกษาถือเป็นแนวคิดที่มีหลายมิติและไม่สามารถที่จะประเมินโดยใช้ตัวชี้วัดเพียงตัวเดียวทั้งนี้

เพราะความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้องซึ่งมีหลากหลายจะมีความแตกต่างกันดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากสำหรับสถาบันการศึกษาที่จะทำให้บรรลุความคาดหวังของทุกฝ่ายในเวลาเดียวกัน Cheng and Tam ได้นำเสนอรูปแบบคุณภาพการศึกษา 7 รูปแบบ ดังนี้ 1) รูปแบบที่คำนึงถึงเป้าหมายและข้อกำหนด 2) รูปแบบที่คำนึงถึงทรัพยากรและปัจจัยนำเข้า 3) รูปแบบที่คำนึงถึงกระบวนการ 4) รูปแบบที่คำนึงถึงความพึงพอใจ 5) รูปแบบที่คำนึงถึงความถูกต้องตามกฎหมาย 6) รูปแบบที่คำนึงถึงความปราศจากปัญหา 7) รูปแบบที่คำนึงถึงการเรียนรู้ขององค์กร อย่างไรก็ตามรูปแบบทั้ง 7 นี้จะสะท้อนถึงจุดเน้นที่แตกต่างกันของสถาบันในการสร้างคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพทั่วทั้งองค์กรและเป็นการพัฒนาการศึกษาในระยะยาวจำเป็นที่จะต้องใช้รูปแบบทั้ง 7 รูปแบบ ซึ่งอาจนำมาบูรณาการเข้าด้วยกันโดยเน้นให้เกิดรูปแบบที่คำนึงถึงการเรียนรู้ขององค์กรรูปแบบที่คำนึงถึงความพึงพอใจและรูปแบบที่คำนึงถึง กระบวนการ

กรมสามัญศึกษา (2542, น. 5-7) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการทางการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจและให้หลักการประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่าโรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการ ดังนั้นแนวคิดในการประกันคุณภาพของโรงเรียนที่โรงเรียนจะนำไปใช้พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาคือดังนี้

1. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (Child-Centered Development) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ทั้งปวงและยึดประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ การดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนต้องเป็นไปเพื่อคุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนต้องมีความเชื่อพื้นฐานว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ (All Can Learn) การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนจึงมุ่งเน้นความสามารถของโรงเรียนในการบริหารจัดการให้คุณภาพของผู้เรียนได้มาตรฐานตามที่กำหนดเป็นสำคัญ

2. การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ (School-Based Management) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้โรงเรียนมีอำนาจในการตัดสินใจบริหารจัดการศึกษาโดยมีคณะกรรมการโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วยโรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติซึ่งคุณภาพการศึกษาจะเกิดขึ้นที่โรงเรียนควมมีอิสระคล่องตัวในการบริหารของโรงเรียนสามารถสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ ดังนั้นในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนจึงเป็นการแสดงความรับผิดชอบของโรงเรียนในการระดมสรรพกำลังทั้งในโรงเรียน ชุมชน และสังคมมาจัดการศึกษาให้คุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กำหนดเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

3. การมีส่วนร่วมและการร่วมคิดร่วมทำ (Participation and Collaboration) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ทุกคนทุกส่วนของสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา (All for Education) เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับทุกคนและสังคมโดยส่วนรวม (Education All For)

การประกันคุณภาพของโรงเรียนจึงต้องมุ่งเน้นให้ผู้ปกครองชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนและภายในโรงเรียนเองต้องมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและการร่วมคิดร่วมทำของผู้บริหารครูและบุคลากรทุกคนตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงานตามแผนการกำกับติดตามและการประเมินผลเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของความรับผิดชอบและความผูกพันที่จะมุ่งมั่นร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาของการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ

4. การกระจายอำนาจทางการศึกษา (Decentralization of Education) เป็นแนวคิดที่มุ่งกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษา (Stakeholders) ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุดคือโรงเรียนผู้ปกครองและชุมชนซึ่งจะทำให้เกิดความตระหนักในคุณประโยชน์ของการศึกษาและผลกระทบที่เกิดขึ้นและจะทำให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนอกจากโรงเรียนจะสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดโรงเรียนระหว่างโรงเรียนผู้ปกครองและชุมชนแล้วโรงเรียนควรกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้ฝ่ายหมวดหรืองานและทีมงานในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่หรือภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายเพื่อสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบต่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรให้มีคุณภาพสูงขึ้นอยู่เสมอ

5. การแสดงความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ (Accountability) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้โรงเรียนแสดงความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษาและการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ได้มาตรฐานคุณภาพต่อผู้เรียนผู้ปกครองชุมชนสังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นหลักประกันและสร้างความเชื่อมั่นว่าโรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพผู้เรียนมีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กำหนดตั้งนั้นในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนจะต้องแสดงความสามารถในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพพร้อมทั้งรายงานให้ผู้ปกครองชุมชนสังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบความก้าวหน้าและความสำเร็จในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตลอดจนความพร้อมรับการตรวจสอบประเมินจากองค์กรภายนอกและผู้ปกครองชุมชนสังคมหรือผู้เกี่ยวข้องทุกคน

กรมวิชาการ (2544, น. 9) ได้ให้แนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษาพบว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในทุกระดับของวงการศึกษากับบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างประสานสอดคล้องกันเป็นระบบมุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกำหนดไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

รุ่ง แก้วแดง (2544, น. 10-11) กล่าวว่าในวงการศึกษานั้นได้รับแนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพเข้ามาใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งช่วยให้ผู้บริหารรู้ว่าการดำเนินงานของโรงเรียนมีความโปร่งใส (Transparency)

และตรวจสอบได้ (Accountability) ช่วยให้โรงเรียนรู้จักตัวเองและสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ประชาชนผู้เสียภาษีได้รู้ว่าเงินภาษีอากรได้ถูกนำไปใช้อย่างคุ้มค่าทั้งนี้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกโดยหน่วยงานที่เป็นกลางซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนที่มีลักษณะเดียวกับวงจรการบริหารที่มีการพัฒนาคุณภาพตามวงจรคุณภาพของ Deming หรือวงจร PDCA อันเป็นแนวคิดที่ถือกันว่าเป็นรูปแบบหรือลักษณะดั้งเดิมที่ใช้กันอยู่

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2544, น. 2) กล่าวว่าแนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพได้เริ่มเข้าสู่กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานโดยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเอกชนและหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ที่สามารถสนองเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพของรัฐธรรมนูญแผนการศึกษาชาติและแผนพัฒนาศาสนาและวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, น. 10-13) กล่าวว่าแนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษาได้กล่าวไว้ชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ที่จะสนับสนุนให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปยังระดับท้องถิ่นและโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าผู้เรียนไม่ว่าจะอยู่ในท้องถิ่นใดก็ตามจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกันทั้งนี้จะมีทั้งการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนและการประเมินคุณภาพภายนอกเป้าหมายของการประกันคุณภาพโรงเรียนนั้นไม่ใช่เพื่อการลงโทษแต่เป็นเครื่องสะท้อนให้โรงเรียนได้นำไปพิจารณาจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนอย่างเต็มที่ฉะนั้นการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นการประกันคุณภาพเพื่อคุณภาพของผู้เรียน

นางลักษณ์ วิรัชชัย (2545, น. 166-167) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาจะเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลา 20 ปีมานี้ โดยประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้ยอมรับและนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของตนทำให้นักการศึกษาได้พัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นเป็นผลทำให้มีรูปแบบใหม่ในการประกันคุณภาพการศึกษาอีกหลายแบบโดยหลักการรูปแบบใหม่ส่วนใหญ่ยังมีขั้นตอนเหมือนเดิมส่วนที่พัฒนาคือลักษณะวิธีการดำเนินงานในส่วนที่เป็นรายละเอียดโดยมีการผสมผสานกับแนวคิดในการดำเนินงานการปฏิรูปโรงเรียนเพื่อให้ได้รูปแบบการประกันคุณภาพที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการประกันคุณภาพเน้นการพัฒนาผู้เรียนและเป็นเรื่องสำคัญที่นำไปปฏิบัติได้ไม่ยากและต้องสอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมไทยซึ่งไม่เน้นการแข่งขันระหว่างโรงเรียนแต่เป็นการรับประกันความสำเร็จ

การศึกษาว่าเป็นผู้มีคุณภาพตามมาตรฐานตลอดจนสอดคล้องกับความพึงพอใจและความคาดหวังของสังคมตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

2.3.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษานั้นเป้าหมายที่สำคัญคือการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพเพื่อพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติในประเทศไทยซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับได้แก่

2.3.3.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดไว้ในหมวด 8 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาอบรมขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐส่วนที่ 4 แนวนโยบายด้านศาสนาสังคมการสาธารณสุขการศึกษาและวัฒนธรรม มาตรา 80 (3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติจัดให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกรวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทยมีระเบียบวินัยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนร่วมและยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, น. 24)

2.3.3.2 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2552-2559) แนวนโยบาย 1.5 พัฒนามาตรฐานและระบบการประกันคุณภาพการศึกษาแนวระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอกมีเป้าหมายเพื่อสร้างระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอกของการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศให้ดีขึ้นกรอบการดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนทุกระดับและทุกประเภทให้สูงขึ้นและผ่านเกณฑ์การประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยมุ่งพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในเป็นสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553, น. 35)

2.3.3.3 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับปรับปรุงคือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีสาระของระบบประกันคุณภาพการศึกษาในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามาตรา 47 “ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ” มาตรา 48 “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและโรงเรียนจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่

การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก” มาตรา 49 “ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษามีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของโรงเรียนทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน” มาตรา 50 “ให้โรงเรียนให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับโรงเรียนตลอดจนให้บุคลากรคณะกรรมการของโรงเรียนรวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียน” มาตรา 51 “ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของโรงเรียนใดไม่ได้มาตรฐานที่กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อให้โรงเรียนปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนดหากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาหรือคณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542, น. 14-20)

2.3.3.4 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 ซึ่งสาระของกฎหมายฉบับนี้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาที่มีฐานะเป็นองค์การมหาชนตามกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชนเพื่อทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของโรงเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหมายหลักและแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, น. 28)

2.3.3.5 กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 (2553, น. 2-34) มีสาระสำคัญว่าระบบการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนามาตรฐานการศึกษาทุกระดับและระบบการประกันคุณภาพภายนอกเพื่อรับรองมาตรฐานและมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับให้โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสำหรับการประกันคุณภาพภายนอกให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาทำการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและครอบคลุมหลักเกณฑ์ในเรื่องมาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษารับรองการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมาตรฐาน ที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน

จากกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าประเทศไทยให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาโดยเริ่มตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดให้รัฐบาลจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับปรับปรุงคือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้โรงเรียนมีระบบประกันคุณภาพการศึกษาทั้งระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและระบบการประกันคุณภาพภายนอกมีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 ในฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนากฎเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของโรงเรียนทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีซึ่งพัฒนาการศึกษาของชาติไปให้มีคุณภาพต่อไป

2.3.4 การประกันคุณภาพภายใน

2.3.4.1 ความหมายของการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

รุ่ง แก้วแดง (2544, น. 117) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในจะต้องให้เป็นกระบวนการที่ชัดเจนทุกเรื่องมีการวางแผนมีการปฏิบัติตามแผนการประเมินและการปรับปรุงการนำเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาเข้ามานั้นอาจจะไม่ช่วยเฉพาะเรื่องการประกันคุณภาพแต่ช่วยด้านการวางแผนวงจรรบริหารของผู้บริหารวงจรรดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนและวงจรรดำเนินงานของพ่อแม่คือทุกคนในสังคมที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ของเด็กมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งสิ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, น. 5) ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพภายในตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 4 ว่าการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนจากภายในโดยบุคลากรของโรงเรียนหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลโรงเรียน

ณัฐพล ชุมวรฐายี (2545, น. 8) ได้สรุปว่าโรงเรียนทุกแห่งต้องดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในและถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดทำรายงานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อรับรองการประกันคุณภาพภายนอก

กรมยุทธศึกษาทหารเรือ (2551, น. 6) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา ภายใน หมายถึง การประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของ สถาบันการศึกษาจากภายในโดยวงจร PDCA (Plan-Do-Check-Action) เป็นการปฏิบัติโดยบุคลากร ของสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถาบันการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, น. 9) กล่าวว่า ระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของ ไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน (Internal Quality Assurance) เป็นระบบที่โรงเรียนสร้างความมั่นใจแก่ผู้รับบริการทั้งผู้เรียนผู้ปกครองชุมชนตลอดจนองค์กรหรือ สถานประกอบการที่รับผู้เรียนเข้าเรียนต่อหรือเข้าทำงานว่าโรงเรียนสามารถจัดการศึกษาให้มี คุณภาพได้ตามมาตรฐานที่โรงเรียนกำหนดผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถมีทักษะและ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมคาดหวังสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมี ความสุข

กล่าวโดยสรุปการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเป็นกลไกช่วยขับเคลื่อนให้ โรงเรียนพัฒนาไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องโดยหลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ ต้องดำเนินการบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการศึกษาโดยเน้น ให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

2.3.4.2 หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, น. 18-19) ได้กำหนด หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน คือ

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายในคือการที่โรงเรียนร่วมกัน พัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหาย โดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1) ต้องทำให้การประกัน คุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนใน โรงเรียนไม่ใช่กระบวนการที่แยกส่วนมาจากกระบวนงานตามปกติของโรงเรียนโดยโรงเรียนจะต้อง วางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจนทำตามแผนตรวจสอบประเมินผลและ พัฒนา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเป็นระบบมีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหารครูอาจารย์และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนโดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียนชุมชนเขตพื้นที่หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผลพัฒนาปรับปรุงช่วยกันคิดช่วยกันทำช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามี คุณภาพเพื่อให้

ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีเป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครองสังคมและประเทศชาติ

คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, น. 1-5) ได้ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักการของการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ดังนี้

1. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนที่ต้องปฏิบัติตามภารกิจแต่ละคนที่ได้รับมอบหมาย
2. การประกันคุณภาพมุ่งพัฒนาการดำเนินงานตามความรับผิดชอบของตนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นเพราะผลการพัฒนาของแต่ละคน คือผลรวมของการพัฒนาทั้งโรงเรียน
3. การประกันคุณภาพเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องไม่ไขว่คว้าเพื่อเตรียมการรับการประเมินเป็นครั้งคราวเท่านั้น
4. การประกันคุณภาพต้องเกิดจากความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่สามารถว่าจ้างหรือบุคลากรอื่น ๆ ดำเนินการแทนได้
5. การประกันคุณภาพเกิดจากการยอมรับและนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, น. 11) กล่าวว่าการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนยึดหลักการ 3 ประการ คือ

1. การกระจายอำนาจ (Decentralization) โรงเรียนมีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและตัดสินใจดำเนินการทั้งด้านการบริหารงานวิชาการงบประมาณบุคลากรและทรัพยากรการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและผู้สอนทำบทบาทหน้าที่ในการสอนจัดกิจกรรมและพัฒนาสื่อเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างเต็มที่ที่สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ความต้องการของชุมชนและสังคมมากที่สุด
2. การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) หน่วยงานทั้งภาครัฐภาคเอกชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ประกอบการภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งในฐานะเป็นคณะกรรมการโรงเรียนโดยมีการร่วมคิดตัดสินใจสนับสนุนส่งเสริมและติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตลอดจนร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จของโรงเรียน

3. การแสดงภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเป็นเป้าหมาย (Goals) ที่ผู้เรียนผู้ปกครองและชุมชนต้องได้รับรู้เพื่อพัฒนา ร่วมกันและเพื่อติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียนว่าสามารถนำพาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานที่ ได้กำหนดร่วมกันหรือไม่จากเป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาดังกล่าวโรงเรียนต้อง สร้างการมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (School Improvement Plan) เลือกกลวิธีการพัฒนาที่ เหมาะสมและสามารถทำให้เกิดผลได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรมมีการประชาสัมพันธ์เป้าหมายและจุดเน้นที่ ต้องพัฒนาให้ทุกฝ่ายได้รับรู้เพื่อเป็นสัญลักษณ์ประชาคมและเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทิศทาง การทำงานที่ชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561, น. 15-16 ได้กำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนตามกฎหมายว่าด้วย ระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
3. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
4. ประเมินผลและตรวจสอบ
5. ติดตามผลการดำเนินการ
6. จัดรายงานการประเมินคุณภาพภายใน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเป็นกลไกที่สำคัญ ประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ผู้เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบได้โดย โรงเรียนทุกแห่งต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2561 เพื่อให้สามารถสร้างมั่นใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในโรงเรียนนอกโรงเรียน และหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนว่าโรงเรียนจัดการศึกษาได้อย่างมีมาตรฐานตามที่กำหนด นอกจากนี้ระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจากการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนอีกด้วย

2.3.5 การประเมินคุณภาพภายนอก

2.3.5.1 ความหมายของการประเมินคุณภาพภายนอก

สุวิมล ว่องวานิช (2543, น. 17) การประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง กระบวนการตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงานซึ่งกระทำโดยบุคคลที่เป็นนักประเมิน โดยอาชีพเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของหน่วยงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนา การทำงานและนำไปสู่การรับรองคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงานตามมาตรฐานที่กำหนด

อุทุมพร จามรมาน (2544, น. 29) กล่าวถึงการประเมินภายนอก หมายถึง การประเมินและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนจากภายนอกโดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่ สำนักงานดังกล่าวรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาและให้มีการพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเป็นการประกันคุณภาพภายนอก

รุ่ง แก้วแดง (2544, น. 118) ได้ให้แนวคิดว่าการประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพภายนอกของโรงเรียนจากภายนอกโดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพของโรงเรียนหรือบุคคลหรือหน่วยงานจาก ภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองเพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2549, น. 2) ให้ความหมายไว้ว่าการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาการติดตามตรวจสอบและ ประเมินคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับการรับรอง จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ผู้ประเมินภายนอกหรือคณหมอโรงเรียนจะต้องมีความเป็นอิสระและเป็นกลางไม่มีผลประโยชน์ ทับซ้อนกับการประเมินคุณภาพภายนอกอันจะนำไปสู่การเข้าถึงคุณภาพการศึกษาด้วยความเป็น กลางและสร้างสรรค์พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง

ที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง กระบวนการ ตรวจสอบการติดตามคุณภาพประเมินคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาโดยผู้ประเมินภายนอก ซึ่งกระทำโดยบุคลากรภายนอกที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหรือสิ่งที่ถูกประเมินแต่มี ความชำนาญในวิชาชีพของการประเมินคือผู้ที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณค่าของหน่วยงานซึ่งเป็นประโยชน์ต่อ การพัฒนาและปรับปรุงการทำงานและการนำไปสู่การรับรองคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงาน ตามมาตรฐานที่กำหนดหรือเรียกว่าคณหมอโรงเรียนมีความเป็นอิสระและเป็นกลาง

2.3.5.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2549, น. 3) กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอกดังนี้

1. เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของโรงเรียนและ ประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด
2. เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่นจุดควรพัฒนาของโรงเรียน สาเหตุของปัญหาและเงื่อนไขของความสำเร้ง

3. เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่โรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด

4. เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพและประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง

5. เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

2.3.5.3 หลักของการประเมินคุณภาพภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน, 2549, น. 4) กล่าวว่า การประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศอันจะนำไปสู่ความมีมาตรฐานทางการศึกษาและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไปซึ่งรูปแบบและวิธีการดำเนินการจะเป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) การประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลักการสำคัญ 5 ประการ

1. เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการตัดสินการจับผิดหรือการให้คุณให้โทษ

2. ยึดหลักความเที่ยงตรงเป็นธรรมโปร่งใสมีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงและมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability)

3. มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการศึกษาของชาติโดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบายแต่ยังคงความหลากหลายในทางปฏิบัติที่โรงเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพ

4. มุ่งเน้นในการส่งเสริมประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับและควบคุม

5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและการพัฒนาการจัดการศึกษาจากทุกฝ่าย

2.3.5.4 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน, 2549, น. 19) กล่าวว่า แนวคิดพื้นฐานของการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานคือความสำเร็จของการดำเนินงาน (Achievement) ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับความตระหนัก (Awareness) และระดับความพยายามหรือการปฏิบัติ (Attempt) ในเรื่องนั้น ๆ ของบุคลากรในการพัฒนาโรงเรียนหากโรงเรียนไม่บรรลุผลสำเร็จในการดำเนินงานตามเกณฑ์ที่กำหนดโรงเรียนควรจะพิจารณาระดับความพยายามหรือการปฏิบัติและความพร้อมโดยเฉพาะความตระหนักถึง

ความสำคัญต่อมาตรฐานนั้น ๆ ของบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อนำไปสู่แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องดังนั้นการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนจึงต้องเริ่มต้นด้วยการสร้างความตระหนักต่อมาตรฐานต่าง ๆ เพื่อให้พ่อแม่ผู้ปกครองชุมชนคณะกรรมการโรงเรียนผู้บริหารครูและบุคลากรทุกฝ่ายทำงานด้วยความเพียรพยายามเพื่อคุณภาพของนักเรียนเป็นการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั่นเองการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาจึงได้รับการออกแบบขึ้นเพื่อสนองความต้องการข้อมูลและสารสนเทศอย่างครอบคลุมครบถ้วนเพื่อรองรับการกำหนดแนวทางปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าสรุปได้ว่าการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นกระบวนการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพภายนอกของโรงเรียนจากภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพของโรงเรียนหรือบุคคลหรือหน่วยงานจากภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองเพื่อเป็นการประกันคุณภาพซึ่งสำหรับประเทศไทยเป็นการดำเนินการพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษามีฐานะเป็นองค์การมหาชน ทำหน้าที่พัฒนากฎเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของโรงเรียนทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีทั้งนี้เพื่อเป็นพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศสร้างความมั่นใจในเรื่องของคุณภาพการศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

2.4 มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 9 (3) มาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมาตรา 5 มาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ประกอบกับมติคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการประชุมครั้งที่ 5/2562 เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษเพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับสถานศึกษาหน่วยงานต้นสังกัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในการพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนกำกับดูแลและติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทั้งนี้ ให้อำนาจแก่สถานศึกษาที่เปิดสอนระดับปฐมวัยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษประกาศ ณ วันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2561 การศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานขั้นพื้นฐานมาตรฐาน

ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จึงได้นำเสนอในส่วนของมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, น. 13-22) รายละเอียดแต่ละมาตรฐาน มีดังนี้

2.4.1 มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน 21 ประเด็น ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1. ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

- 1.1 มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ
- 1.2 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นและแก้ปัญหา

- 1.3 มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม
- 1.4 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 1.5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา

1.6 มีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

- 2.1 การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด
- 2.2 ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย
- 2.3 การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย
- 2.4 สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม

3. คำอธิบาย

มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน ผลการเรียนรู้ที่เป็นคุณภาพของผู้เรียน ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ประกอบด้วยความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ การคิดประเภทต่าง ๆ การสร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร การมีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่ออาชีพและด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย รวมทั้งสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

3.1.1 มีความสามารถในการอ่านการเขียนการสื่อสารและการคิดคำนวณ ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านการเขียนการสื่อสารและการคิดคำนวณตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดในแต่ละระดับชั้น

3.1.2 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดอย่างมีวิจารณญาณอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหาผู้เรียนมีความสามารถในการคิดจำแนกแยกแยะใคร่ครวญ ไตร่ตรองพิจารณาอย่างรอบคอบโดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

3.1.3 มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมผู้เรียนมีความสามารถในการรวบรวมความรู้ได้ทั้งด้วยตัวเองและการทำงานเป็นทีมเชื่อมโยงองค์ความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อาจเป็นแนวความคิดโครงการโครงการชิ้นงานผลิต

3.1.4 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสารการทำงานอย่างสร้างสรรค์และมีคุณธรรม

3.1.5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาผู้เรียนบรรลุและมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาจากพื้นฐานเดิมในด้านความรู้ความเข้าใจทักษะ กระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งมีความก้าวหน้าในผลการทดสอบระดับชาติหรือผลการทดสอบอื่น ๆ

3.1.6 มีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานในการจัดการเจตคติที่ดีพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นการทำงานหรืองานอาชีพ

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

4.1 การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนดผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมเคารพในกฎกติกา มีค่านิยมและจิตสำนึกตามที่สถานศึกษากำหนดโดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม

4.2 ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทยผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นเห็นคุณค่าของความเป็นไทยมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีไทยรวมทั้งภูมิปัญญาไทย

4.3 การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลายผู้เรียนยอมรับและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านเพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาวัฒนธรรม ประเพณี

4.4 สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคมผู้เรียนมีการรักษาสุขภาพกายสุขภาพจิต อารมณ์และสังคมและแสดงออกอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัยสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุขเข้าใจผู้อื่นไม่มีความขัดแย้งกับผู้อื่น

มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ

1. มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน
 - 1.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา
 - 1.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย
 - 1.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ
 - 1.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
 - 1.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

2. คำอธิบาย

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการเป็นการจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจนสามารถดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาในทุกกลุ่มเป้าหมายจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพและจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

2.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจนสถานศึกษากำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจไว้อย่างชัดเจนสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาความต้องการของชุมชนท้องถิ่นวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาตินโยบายของรัฐบาลและของต้นสังกัดรวมทั้งทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบทั้งในส่วนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษานำแผนไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีการติดตามตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่องมีการบริหารอัตรากำลังทรัพยากรทางการศึกษาและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีระบบการนิเทศภายในการนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาและร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา

2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมายสถานศึกษาบริหารจัดการเกี่ยวกับงานวิชาการทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านเชื่อมโยงวิถีชีวิตจริงและครอบคลุมทุก

กลุ่มเป้าหมายหมายถึงรวมถึงการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มที่เรียนแบบควบรวมหรือกลุ่มที่เรียนร่วมด้วย

2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาครูบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพและจัดให้มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนางานและการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพสถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และมีความปลอดภัย

2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้สถานศึกษาจัดระบบการจัดการพัฒนาและการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

1.2 ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

1.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

1.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

1.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

2. คำอธิบาย

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษาสร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงมีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีครูรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลดำเนินการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำผลที่ได้มาให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

2.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมได้จริงมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้เฉพาะสำหรับผู้ที่มีความจำเป็นและต้องการความช่วยเหลือ

พิเศษผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะแสดงออกแสดงความคิดเห็นสรุปลองค์ความรู้ นำเสนอผลงานและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

2.2 ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อที่หลากหลาย

2.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกครูผู้สอนมีการบริหารจัดการชั้นเรียนโดยเน้นการการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกให้เด็กรักครู ครูรักเด็กและเด็กรักเด็กเด็กที่ จะเรียนรู้สามารถเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข

2.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียนมีการตรวจสอบและประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบมีขั้นตอนโดยใช้เครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้อีก

2.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์รวมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้

จากมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กล่าวมาสรุปได้ว่าหลักเกณฑ์การประเมินการจัดการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษาเพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพมีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.5 แนวทางการพัฒนา

2.5.1 ความหมายของแนวทาง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พุทธศักราช 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, น. 599) ได้ให้ความหมายไว้ว่าแนวทาง หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนว

Good (1973, p. 191) ได้รวบรวมความหมายของแนวทาง หมายถึง เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำเป็นตัวอย่างเพื่อการเรียนแบบเป็นแผนภูมิ ซึ่งเป็นตัวแบบของสิ่งหนึ่งเป็นหลักหรือแนวคิดและเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความหมายสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

วาริ ฎแปง (2559, น. 32) ได้รวบรวมความหมายของแนวทาง หมายถึง วิธีที่ใช้ยึดถือ เป็นแบบอย่างในการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาหรือพัฒนาขึ้นเพื่อนำไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

จึงสรุปได้ว่าแนวทาง หมายถึง วิธีการปฏิบัติที่ใช้ยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินการต่าง ๆ ที่ให้ผู้ศึกษาได้นำไปศึกษาไปปฏิบัติหรือพัฒนาให้ดีขึ้นเพื่อนำไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

2.5.2 ความหมายของการพัฒนา

พจนานุกรมทางการศึกษา (Dictionary of education) โดย Good (1973, p. 17) ได้อธิบายความหมายของคำว่า “การพัฒนา” ทางการศึกษาว่าการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางด้านความสามารถนั้น ๆ อันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำด้วยตนเอง หรือผู้อื่นจัดให้

พิสิทธิ์ สารวิจิตร (2525, น. 78) ให้ความหมายการพัฒนา หมายถึง การปลูกสร้างคุณธรรมคุณสมบัตินิสัยเจตคติความรู้ความสามารถความชำนาญความเข้าใจให้เกิดขึ้นในตนเอง เพื่อช่วยให้ตนเองเป็นบุคคลที่มีความสุขความเจริญความสมบูรณ์พร้อมที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติอย่างสอดคล้องเหมาะสมกับความถนัดความสนใจและศักยภาพที่มีในตนเอง

อำภา บุญช่วย (2537, น. 8) ให้ความหมายการพัฒนา หมายถึง การพัฒนาตนเองเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งหลายทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทีมงานที่งานครอบครัวโรงเรียน มหาวิทยาลัยหรือแม้แต่สังคมหรือประเทศชาติก็ตามถ้าปราศจากการพัฒนาตนเองเป็นรากฐานเบื้องต้นแล้วก็ยากที่จะไปพัฒนาอย่างอื่นแม้แต่จะพัฒนาครอบครัวของเราเองก็ตามดังนั้นการที่จะไปพัฒนาใครก็ควรที่จะหาทางพัฒนาปรับปรุงตนเองก่อนเพราะเมื่อไปพัฒนาคนอื่นเขาจึงจะพึงยอมรับเชื่อถือและศรัทธา

แกมवास ตรุณเดช (2539, น. 7) ให้ความหมายการพัฒนา หมายถึง การดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้แก่การอบรมการสัมมนาการศึกษาดูงานการศึกษาต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการการศึกษาด้วยตนเอง เป็นต้น

ยนต์ ชุ่มจิต (2541, น. 1) ให้ความหมายการพัฒนา หมายถึง การดำเนินงานที่พยายามจะสร้างเสริมให้มีความรู้ความสามารถมีทักษะในการสอนและการทำงานตลอดจนมีเจตคติที่ดีในการทำงานรวมถึงการมีบุคลิกภาพและคุณธรรมของความเป็นครูที่ดีด้วย

จากความหมายที่นักวิชาการและนักบริหารได้กล่าวไว้ข้างต้นพอสรุปความหมายของการพัฒนาได้ว่า หมายถึง กระบวนการหรือกรรมวิธีที่จะทำให้ตนเองหรือองค์การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถความชำนาญทักษะและมีประสบการณ์รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากความสำเร็จที่ได้สิ่งนั้นเกิดขึ้น

โดยสรุปแนวทางการพัฒนา หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถความชำนาญ ทักษะและประสบการณ์ทุก ๆ ด้าน โดยมีการวางแผนอย่างเป็นระบบตามแบบอย่างหรือแนวคิดให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่โดยเน้นวิสัยทัศน์และทัศนคติของบุคคลความเป็นผู้นำความคิด ความเข้าใจเชิงระบบและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพโดยการเกี่ยวข้องอย่างมากกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การขาดซึ่งสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมเป็นการยากที่จะพัฒนาองค์การได้

2.6 บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นหน่วยงานที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 34 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการประชุม ครั้งที่ 2/2560 เมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2560 และตามคำแนะนำของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและมติคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการประชุม ครั้งที่ 8/2561 เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2561 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจึงออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้

“สำนักงานเขต” หมายความว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา

ข้อ 5 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. จัดทำนโยบายแผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษาแผนการศึกษาแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น

2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษาและหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบรวมทั้งกำกับตรวจสอบ ติดตาม การใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

3. ประสานส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
 4. กำกับดูแลติดตามและประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา
 5. ศึกษาวิเคราะห์วิจัยและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
 6. ประสานระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
 7. จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
 8. ประสานส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งบุคคลองค์กรชุมชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถานศึกษาประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
 9. ดำเนินการและประสานส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
 10. ประสานส่งเสริมการดำเนินการของคณะกรรมการคณะอนุกรรมการและคณะทำงานด้านการศึกษา
 11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะหรือปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย
- ข้อ 6 ให้แบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไว้ดังต่อไปนี้
1. กลุ่มอำนวยการ
 2. กลุ่มนโยบายและแผน
 3. กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
 4. กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์
 5. กลุ่มบริหารงานบุคคล
 6. กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
 7. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
 8. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
 9. หน่วยตรวจสอบภายใน
 10. กลุ่มกฎหมายและคดี

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

รายการ	จำนวน/หน่วย
1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1	
1.1 หน่วยงาน/กลุ่ม	10 กลุ่ม
1.2 โรงเรียนในสังกัด	196 โรงเรียน
2. ห้องเรียน	
2.1 โรงเรียนในสังกัด	(1,727 ห้อง)
2.1.1 ก่อนประถมศึกษา	390 ห้อง
2.1.2 ประถมศึกษา	1,231 ห้อง
2.1.3 มัธยมศึกษาตอนต้น	106 ห้อง
3. นักเรียน	
3.1 นักเรียนโรงเรียนในสังกัด	(22,607 คน)
3.1.1 ก่อนประถมศึกษา	4,287 คน
3.1.2 ประถมศึกษา	16,794 คน
3.1.3 มัธยมศึกษาตอนต้น	1,526 คน
4. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	
4.1 ข้าราชการครูและบุคลากรในสังกัด	(1,510 คน)
4.1.1 ผู้บริหาร	163 คน
4.1.2 ครูผู้สอน	1,340 คน
4.1.3 พนักงานราชการ/ลูกจ้างประจำ (16 คน / 58 คน)	53 คน
4.1.2 ข้าราชการครูและบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	(73 คน)
4.1.2.1 ผู้บริหาร	5 คน
4.1.2.2 บุคลากรทางการศึกษา (ศน. 21 คน /38 คน (2	73 คน
37 คน/พนักงานราชการ 3 คน /ลูกจ้างประจำ 6 คน / ลูกจ้างชั่วคราว	
งบฯ สพฐ. 7 คน ลูกจ้าง ชั่วคราว งบฯ เขตพื้นที่การศึกษา 6 คน)	

*** ข้อมูล 10 มิถุนายน 2564

ตารางที่ 2.2 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขนาดโรงเรียน ปีการศึกษา 2564

ขนาดโรงเรียน	จำนวนนักเรียน(คน)	จำนวน(โรง)
ขนาดเล็ก	ตั้งแต่ 1-120 คน	147
ขนาดกลาง	ตั้งแต่ 121-600 คน	45
ขนาดใหญ่	ตั้งแต่ 601-1500 คน	2
ขนาดใหญ่พิเศษ	1501 คนขึ้นไป	2

ตารางที่ 2.3 จำนวนโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา

ที่	ชื่อศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา	จำนวนโรงเรียน	จำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก
1	โคกก่อหนองโน	9	8
2	ดอนหวานบัวค้อ	7	5
3	เขวา	14	12
4	แก้งลาดพัฒนา	10	9
5	เจริญราชเดช	2	0
6	แวงน่าง	9	7
7	ท่าสองคอนแก่งเลิงจาน	12	11
8	มิ่งเมือง	9	6
9	เมืองท่า	11	10
10	มะค่าไส้จ่อ	10	8
11	เขวาใหญ่ขามเรียง	11	8
12	นาสีนวน	7	4
13	แกดำวังแสง	10	7
14	มิตรภาพ	10	10
15	หนองสิมวังไชยวังใหม่	10	7
16	ราชีระปือ	9	7
17	บรปือบ่อใหญ่หนองโก	12	3
18	หนองจิกกำพี้	11	9
19	โนนแดงหนองคู	13	9
20	ลุ่มน้ำเสียว	10	7
รวม		196	147

วิสัยทัศน์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต “บริหารจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานโดยสร้างคุณภาพทุนมนุษย์สู่สังคมอนาคตที่ยั่งยืน”

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถความเป็นเลิศทางวิชาการเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน
3. พัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21
4. สร้างโอกาสความเสมอภาคลดความเหลื่อมล้ำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
5. พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้มืออาชีพ
6. จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)
7. ปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับและจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เพื่อพัฒนาสู่ Thailand 4.0

เป้าหมาย

1. ผู้เรียนมีความรักในสถาบันหลักของชาติและยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมืองมีหลักคิดที่ถูกต้องและเป็นพลเมืองดีของชาติมีคุณธรรมจริยธรรมมีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่นซื่อสัตย์สุจริต มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัยรักษาศีลธรรม
2. ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี กีฬา ภาษาและอื่น ๆ ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ
3. ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้คิดริเริ่มและสร้างสรรค์นวัตกรรมมีความรู้มีทักษะมีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีสุขภาพที่เหมาะสมตามวัยมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเป็นพลเมืองพลโลกที่ดี (Global Citizen) พร้อมก้าวสู่สากลนำไปสู่การสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
4. ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (ผู้พิการ) กลุ่มผู้ด้อยโอกาสได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงเท่าเทียม และมีคุณภาพ
5. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีความรู้ตามจรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ

6. สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษามีสมรรถนะในการบริหารจัดการเชิงบูรณาการมีการกำกับติดตามประเมินผลมีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพและการรายงานผลอย่างเป็นระบบใช้งานวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา

นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้กำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 โดยยึดหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืนและการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคตเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580) แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2565) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 และมุ่งสู่ Thailand 4.0 ดังนี้

นโยบายที่ 1 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์และของชาติ

นโยบายที่ 2 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

นโยบายที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

นโยบายที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพมีมาตรฐานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

นโยบายที่ 5 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

นโยบายที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 งานวิจัยในประเทศ

สมศักดิ์ ภูมิทอง (2556) ได้ศึกษาเรื่องการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการศึกษา 2) ศึกษาความคาดหวังและแนวทางการพัฒนาและ 3) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ James, Milenkiewicz and Bucknam มี 4 ขั้นตอน คือ การวินิจฉัย (D) การปฏิบัติตามแผน (A) การวัด (M) และการสะท้อนผล (R) เรียกว่าวงจร DAMR และประเมินรูปแบบตามแนวคิดของ Guskey ประกอบด้วย

1) ด้านความเป็นประโยชน์ 2) ด้านความเป็นไปได้ 3) ด้านความเหมาะสม และ 4) ด้านความสอดคล้อง

พื้นที่วิจัยเป็นโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 3 โรงเรียน กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มครู จำนวน 11 คน กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 9 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 9 คน และนักเรียน จำนวน 151 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต สัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) สภาพปัจจุบัน พบว่า การบริหาร โรงเรียนขนาดเล็กยังไม่มีประสิทธิภาพครูไม่ครบชั้นสอนไม่ตรงตามวิชาเอกและไม่มีห้องปฏิบัติการ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอการบริหารงานทั่วไปขาดการทำงานที่เป็นระบบครูต้อง รับผิดชอบงาน 2) ความคาดหวังพบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอยากให้โรงเรียนบริหารจัดการศึกษาเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพโดยการร่วมมือกันกับโรงเรียนอื่นและแนวทางควรมีการพัฒนาครูในสาขาที่ ขาดแคลนใช้สื่อการเรียนการสอนร่วมกันมีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนระดม งบประมาณการเรียนรวมชั้นเรียนใหม่และจัดบูรณาการหลักสูตร 3) ผลการพัฒนารูปแบบพบว่าใน การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพได้ดำเนินการบริหารงานแบบเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างโรงเรียนด้วยกัน จำนวน 3 โรงเรียนใช้ชื่อว่า “จิ๊กซอ ทรี อิน วันโมเดล” โดยการบริหารร่วมกัน ทั้ง 4 งาน

ทวิ วาจาสัตย (2558) การศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ 1) เพื่อศึกษา สภาพปัจจุบันและปัญหากระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี 2) เพื่อพัฒนาระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน ขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี 3) เพื่อประเมินระบบการพัฒนา คุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีให้สมบูรณ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งเป็นกรวิจัยเชิงปริมาณและ การวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มประชากรได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 43 คน และครูโรงเรียน ขนาดเล็ก จำนวน 292 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 3 ชนิด ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแบบบันทึก ข้อมูลและแบบประเมินความสำเร็จของพัฒนาระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการ พรรณนาวิเคราะห์สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) ผลวิจัยพบว่า 1) ผลของการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน ขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีโดยการวิเคราะห์สังเคราะห์จากแบบ สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบบันทึกข้อมูลพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในโรงเรียน

ขนาดเล็กบางโรงเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำและที่ผ่านมาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามสภาพศักยภาพความสามารถบุคลากรคุณภาพแนวความคิดและความถนัดส่วนตัวของผู้อำนวยการโรงเรียนและครูซึ่งยังไม่มีแนวทางปฏิบัติเป็นระบบอย่างชัดเจน 2) ผลการพัฒนากระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เมืองค์ประกอบ ดังนี้ 2.1) ตัวบ่งชี้ได้แก่ทรัพยากรการบริหารการศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนครูผู้ปกครองนักเรียน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศิษย์เก่า พระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนศาสนา ประชาชนชาวบ้าน นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา 2.2) กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีแบบ SPEAK PLACE Process ประกอบด้วย 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา 2) การวางแผน 3) การพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการศึกษา 4) องค์ประกอบ ได้แก่ 3.1) ด้านวิชาการ 3.2) ด้านงบประมาณ 3.3) ด้านการบริหารงานบุคคล 3.4) ด้านการบริหารทั่วไป 4) การจัดกระบวนการเรียนรู้ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 4.1) หลักสูตร 4.2) กระบวนการคิดและการจัดการ 4.3) การจัดกิจกรรมเรียนรู้ 4.4) การจัดสภาพแวดล้อม 4.5) การจัดสื่อการเรียน 4.6) การอำนวยการจัดการเรียนรู้ 4.7) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 5) การจัดองค์ความรู้ 5 ด้าน ได้แก่ 5.1) ด้านตนเอง 5.2) ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 5.3) ด้านคุณธรรม 5.4) ด้านทักษะคณิตศาสตร์ 5.5) ด้านทักษะภาษา 6) การปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ 7) การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ 8) การสร้างเสริมการมีส่วนร่วม 9) การสร้างเสริมโอกาสการศึกษาต่อ 10) การประเมินผล 2.3 ผลลัพธ์ได้แก่ 1) ผลสำเร็จการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กสูงขึ้นสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กสูงขึ้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดการศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดีและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข 2.4 ข้อมูลย้อนกลับ ได้แก่ การสะท้อนผลการพัฒนาแต่ละองค์ประกอบของระบบที่ยังบกพร่องผิดพลาดนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์แก้ไขใหม่ให้สมบูรณ์ก่อนนำระบบไปใช้ในวงรอบต่อไป 3) ผลการประเมินระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จากผู้เชี่ยวชาญโดยรวมมีระดับความคิดเห็นต่อความสำเร็จและความสมบูรณ์ของระบบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$)

ประนอม หันทะยุง (2558) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ตามกรอบมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพปัญหาในการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามตามกรอบมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 คน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระ

การเรียนรู้ จำนวน 160 คน โดยการใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาในการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามตามกรอบมาตรฐานการศึกษา ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายพบว่าในภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนจากโรงเรียนต้นแบบได้ข้อสรุปว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมครูให้ได้รับการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและควรพัฒนาภาวะผู้นำ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้สูงขึ้น

พรวิไล บุญหล้า (2558) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการร่วมกันของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการร่วมกันและ 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการร่วมกันใช้การวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วย 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการร่วมกันระยะที่ 2 การร่างรูปแบบ/พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการร่วมกันของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างระยะที่ 1 ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษา 19 คน ครู 69 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 133 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ระยะที่ 2 ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันรูปแบบ 8 คน เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์สถิติที่ใช้ข้อมูล ได้แก่ร้อยละเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการร่วมกันมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการบริหารจัดการร่วมกันอยู่ในระดับน้อย 3) รูปแบบการบริหารจัดการร่วมกันประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 55 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การบริหารจัดการทั่วไป จำนวน 8 องค์ประกอบย่อย 2) การบริหารจัดการบุคลากร จำนวน 12 องค์ประกอบย่อย 3) การบริหารจัดการวิชาการ จำนวน 19 องค์ประกอบย่อย 4) การบริหารการเงิน พัสดุ ที่ดิน อาคารสถานที่และสินทรัพย์อื่น ๆ จำนวน 9 องค์ประกอบย่อยและ 5) การบริหารจัดการสวัสดิภาพและสวัสดิการ จำนวน 7 องค์ประกอบย่อย

สุนทร ไชยวงษา (2559) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสภาพการปฏิบัติงานการบริหารงาน 2) ศึกษาข้อเสนอแนะใน

การพัฒนาการบริหารงานกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษา หัวหน้างานและครู 90 คน จากโรงเรียน 4 แห่ง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัย ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.94 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับสภาพการปฏิบัติงานการบริหารงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและจำแนกเป็นรายข้อมีรายละเอียดดังนี้ระดับสภาพการปฏิบัติงานการบริหารงานด้านงานวิชาการเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา รองลงมาคือการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตามลำดับระดับสภาพการปฏิบัติงานการบริหารงานด้านงานงบประมาณเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การเบิกเงินจากคลังรองลงมาคือการวางแผนพัสดุและการพัฒนา ระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุตามลำดับระดับสภาพการปฏิบัติงาน การบริหารงานด้านงานบุคคลเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การริเริ่ม ส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตรองลงมาคือการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติและการดำเนินการทาง วินัยและการลงโทษตามลำดับระดับสภาพการปฏิบัติงานการบริหารงานด้านงานทั่วไปเรียงลำดับ ตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้งยุบรวม หรือเลิกสถานศึกษา รองลงมาคือแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษ นักเรียนและการจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน ตามลำดับ 2) ข้อเสนอแนะในการบริหารงาน ในโรงเรียนขนาดเล็กได้ข้อเสนอแนะว่าด้านการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพควรเน้นการบูรณาการ รอบตัวผู้เรียน พร้อมทั้งบริหารงานตามหลักทฤษฎี PDCA และต้องมีการวัดผลประเมินผลทุกขั้นตอน ด้านการบริหารงานงบประมาณให้มีประสิทธิภาพควรประชุมชี้แจงก่อนการอนุมัติโครงการมี การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้อย่างชัดเจนมีการจัดทำบัญชี งบประมาณค่าใช้จ่ายอย่างละเอียดเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษามีการประเมินผลโครงการหลัง การดำเนินงานสิ้นสุดลงด้านการบริหารงานบุคลากรให้มีประสิทธิภาพควรสรรหาตัวบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริงมีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ด้านการบริหารงานทั่วไปให้มีประสิทธิภาพนั้นควรบริหารงานตามระเบียบตามขั้นตอนมีการวางแผน งานและรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการทำงานตลอดจนมีการกำกับติดตามตรวจสอบและ ประเมินผลทุกขั้นตอน

บุษบา ศรีมี (2560) ศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานและแนวทาง

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครุการวิจัยกำหนดเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานกลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา 40 คน และครู 226 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (T-Test) ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยศึกษาจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เครื่องมือการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพบว่าโดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสรุปได้ 5 แนวทางคือ 3.1) ควรมีการปลูกจิตสำนึกในด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้บริหารสถานศึกษา 3.2) ควรมีการจัดอบรมประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำและการบริหารสถานศึกษาให้กับผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง 3.3) สถานศึกษาควรจัดทำแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน 3.4) สถานศึกษาควรมีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ให้ผู้เรียนทำรายงานค้นคว้าจากปัญหาที่อยู่ในความสนใจและเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการหรือโครงการงานและ 3.5) สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝังเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองหรือดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สุระเดช โสมาบุตร (2560) ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 4 การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพ 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีต่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษา รวม 321 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัยปรากฏดังนี้ ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพสรุปได้ดังนี้ 1.1) ด้านการบริหารจัดการ สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ พบว่าโรงเรียนมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการ ด้วยการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องมีการแบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 4 ดาน และนอมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินการใหม่มีความเหมาะสมด้านปัญหาพบว่าโรงเรียนขาดการสนับสนุน ส่งเสริมการนำสื่อและเทคโนโลยี

ที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการเรียนการสอนใหม่ประสิทธิภาพครูไม่ครบชั้นครูขาดทักษะการสอนในสภาพครูไม่ครบชั้นประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลทำให้ขนาดของโรงเรียนปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้นแนวทางการพัฒนาคุณภาพคือโรงเรียนขนาดเล็กมีการขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกในการสนับสนุน ส่งเสริมการนำสื่อและเทคโนโลยี ที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการเรียนการสอนใหม่ประสิทธิภาพมีแผนในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนโดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของโรงเรียนดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก 1.2) ด้านการจัดการเรียนรู้สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้พบว่าโรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนใหม่มีทักษะแสวงหาความรู้ปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกรักษ์ท้องถิ่นเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยด้านปัญหาพบว่าครูยังขาดการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่ดีโรงเรียนมีความไม่พร้อมและมีความขาดแคลนโดยเฉพาะกำลังครูผู้สอนที่มีไม่ครบชั้น รวมทั้งขาดแคลนครูที่มีความถนัดเฉพาะด้านหรือวิชาเอกแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กพบว่าควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน 1.3) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนสภาพการดำเนินงานพบว่าโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของเขามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและมีการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกรักษ์ท้องถิ่นเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยด้านปัญหาพบว่าโรงเรียนขาดการส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ความรู้เสริมความเข้าใจต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแนวทางการพัฒนาคุณภาพคือมีการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการประชุมวางแผนดำเนินการประสานงานประชาสัมพันธ์และระดมทรัพยากรดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ระยะที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก 2.1) ด้านการบริหารจัดการได้แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก คือควรส่งเสริมการใช้แหล่งข้อมูลแก่ครูและนักเรียนในการค้นคว้าและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป้นระบบปรับปรุงระบบอุปกรณ์การเรียนทางไกลผานดาวเทียมให้มีสภาพพร้อมใช้งานสนับสนุนส่งเสริมการนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการเรียนการสอนใหม่ประสิทธิภาพมีแผนในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนโดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของโรงเรียนดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก 2.2) ด้านการจัดการเรียนรู้ได้แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กคือการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นสร้างนวัตกรรมการเรียนรวมเร่งรัดการอ่านออกเขียนได้การคิดวิเคราะห์จัดการเรียนสอนด้วยระบบทางไกลผานดาวเทียมอย่างต่อเนื่องจริงจั่งอย่างมีประสิทธิภาพจัดให้มีการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีส่งเสริมการใช้สื่อ ICT ประกอบการเรียนในทุกระดับชั้นปรับหลักสูตรโดยเน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหาวิชาอบรมและพัฒนาศักยภาพตามความต้องการเพื่อให้ความมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการจัดการเรียนการสอน 2.3) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ

ชุมชนได้แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กคือจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบ การสร้างและพัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองให้เข้มแข็งพร้อมที่จะเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยวิธีการให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกรรมการสถานศึกษาและขอความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนประชุมพูดคุยส่งเสริมบทบาทภาคีเครือข่ายประชาสัมพันธและ ระดมทรัพยากรมาช่วยในการจัดการศึกษา ระยะที่ 3 ผลจากการศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสรุปว่ามีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้แก่ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนพบวาเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Barnhart (2001, p. 75) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้การจัดการศึกษาล้มเหลว เมื่อพิจารณาจำแนกโรงเรียนเป็น 3 ประเภท ได้แก่โรงเรียนขนาดเล็กโรงเรียนที่อยู่ชนบทและโรงเรียนที่มีความพร้อมทางทรัพยากรบริหารโดยได้ศึกษาเชิงคุณภาพจากกรณีตัวอย่าง 2 กรณีผลการวิจัยว่า 1) การรับทราบสภาพปัญหาทางการเงินของโรงเรียนของผู้มีส่วนได้เสียแตกต่างกันบางกลุ่ม รับทราบข้อมูลละเอียดบางกลุ่มรับทราบทั่วไปและบางกลุ่มรับทราบอยู่ในวงจำกัด 2) ผู้มีส่วนได้เสียของโรงเรียนจะมอบภาระเรื่องงบประมาณว่าเป็นเรื่องที่รัฐจะต้องรับภาระ 3) ผู้มีส่วนได้เสียของโรงเรียนจะดำเนินการที่จะสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนบ้างแต่เฉพาะโรงเรียนของตนเองเท่านั้น 4) ผู้มีส่วนได้เสียของโรงเรียนรับทราบและตระหนักดีว่าการที่โรงเรียนมีขนาดเล็กก็มีแนวโน้มที่จะมีความเสี่ยงเรื่องภาระค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ 5) ผู้มีส่วนได้เสียของโรงเรียนรู้อาณาเขตของโรงเรียนขนาดเล็กมักจะไม่ดีในเรื่องของหลักสูตรและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

Birenbaum (2001, p. 124) ได้ศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่โรงเรียนขนาดเล็กที่ใช้ในการลดภาระค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาทั่วไปในแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่ามียุทธศาสตร์การดำเนินงาน 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) การลดหรือจำกัดจำนวนของเด็กพิเศษ เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้ต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาที่จำเพาะเจาะจงกับความต้องการพิเศษซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงกว่ากลุ่มเด็กทั่วไปในโรงเรียนซึ่งเด็กกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษควรจะได้เรียนในโรงเรียนที่รัฐบาลกลางจัดให้โดยเฉพาะ 2) พิจารณาดำเนินการในเรื่องการจัดสถานที่เรียนให้เด็กอย่างรอบคอบเพื่อให้เรียนในภูมิภาคที่เหมาะสมกับท้องถิ่นวัฒนธรรม อาชีพและความต้องการของชุมชน 3) พัฒนาโปรแกรมหรือรูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนร่วมกับเด็กกลุ่มปกติในโรงเรียนได้ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนนั้น หมายถึง การรวมยุทธศาสตร์การสอนและความร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนระหว่างครูปกติและครูที่สอนเด็กกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษด้วย

Moseley (2001, pp. 3244-A) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในรัฐมิสซูรีโดยจำแนกโรงเรียนเป็น 4 ประเภทคือ นักเรียน 350 คนลงมา จำนวน 94 โรงเรียน นักเรียน 351–599 คน จำนวน 85 โรงเรียน นักเรียน 600–999 คน จำนวน 93 โรงเรียน นักเรียน 1,000 คนขึ้นไป จำนวน 173 โรงเรียน และจำแนกตัวแปรด้านประสิทธิภาพ เป็น 7 ตัวแปร คือ 1) การวัดประเมินผลที่เสมอภาคกัน 2) จำนวนนักเรียนที่รับบริการอาหารกลางวัน 3) อัตราเฉลี่ยการมาเรียน 4) อัตราครุต่อจำนวนนักเรียน 5) อัตราเฉลี่ยค่าใช้จ่ายของโรงเรียนต่อรายหัวนักเรียน 6) ความหนาแน่นของประชากรในชุมชน 7) อัตราการเสียชีวิต และการวัดประสิทธิผลของโรงเรียนวัดจากนักเรียนเกรด 3, 6 และ 10 โดยใช้แบบวัดผลการเรียนรู้ของรัฐทดสอบการอ่านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษาผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของโรงเรียนเมื่อจำแนกตามขนาดแล้วมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญโดยโรงเรียนขนาดเล็กมีประสิทธิภาพต่ำกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่กว่าแต่ในส่วนของประสิทธิผลของโรงเรียนไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันกล่าวโดยสรุปการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็กทั้งในและต่างประเทศเท่าที่ศึกษา และคนความมาได้ให้ความสำคัญในองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน

Klonsky (2003, pp. 22-27) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยมุ่งพัฒนาครูในโรงเรียนพบว่าการพัฒนาครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีวิธีการที่เหมาะสมแตกต่างจากโรงเรียน โดยทั่วไปการพัฒนาครูในโรงเรียนขนาดเล็กที่จะมีประสิทธิภาพต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องต้องเป็น การพัฒนาที่เกี่ยวกับภาระงานของครูที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการสอนเพื่อให้ครูได้รับประสบการณ์ในการสอนใหม่จากบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญการสอนและงานวิชาการรูปแบบการสอนที่มี ประสิทธิภาพนั้นและยังพบวาระูปแบบที่สำคัญได้แก่การเรียนรู้จากเพื่อนครูการเรียนรู้โดยปฏิบัติจริง การพัฒนาโดยใช้ฐานห้องเรียนซึ่งครูในโรงเรียนขนาดเล็กต้องมีวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของ ตนเองและของโรงเรียนเป็นหลัก

Griffin (2004, pp. 207-212) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดโครงสร้างโรงเรียน ขนาดเล็กที่จัดโครงสร้างทางการบริหารซ่อนอยู่ในโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ว่าโรงเรียนขนาดเล็กนี้จะ ดำเนินการได้ดีถ้าดำเนินการตามขั้นตอน 8 ขั้นตอน คือ (1) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน (2) ให้โรงเรียนได้มีโอกาสในการสรรหาครูด้วยตนเอง (3) เน้นหลักสูตรเกี่ยวกับการเตรียมตัว ครูและเตรียมการเรียนการสอน (4) เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาที่หลากหลาย (5) จักตารางการเรียนการสอนแบบยืดหยุ่นตามกิจกรรมการเรียนการสอน (6) ครูจัดการเรียน การสอนโดยการคำนึงถึงเป้าหมายของโรงเรียน (7) ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน (8) การวัด และการประเมินผลดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเน้นที่ผลลัพธ์ที่เกิดกับตัวนักเรียน

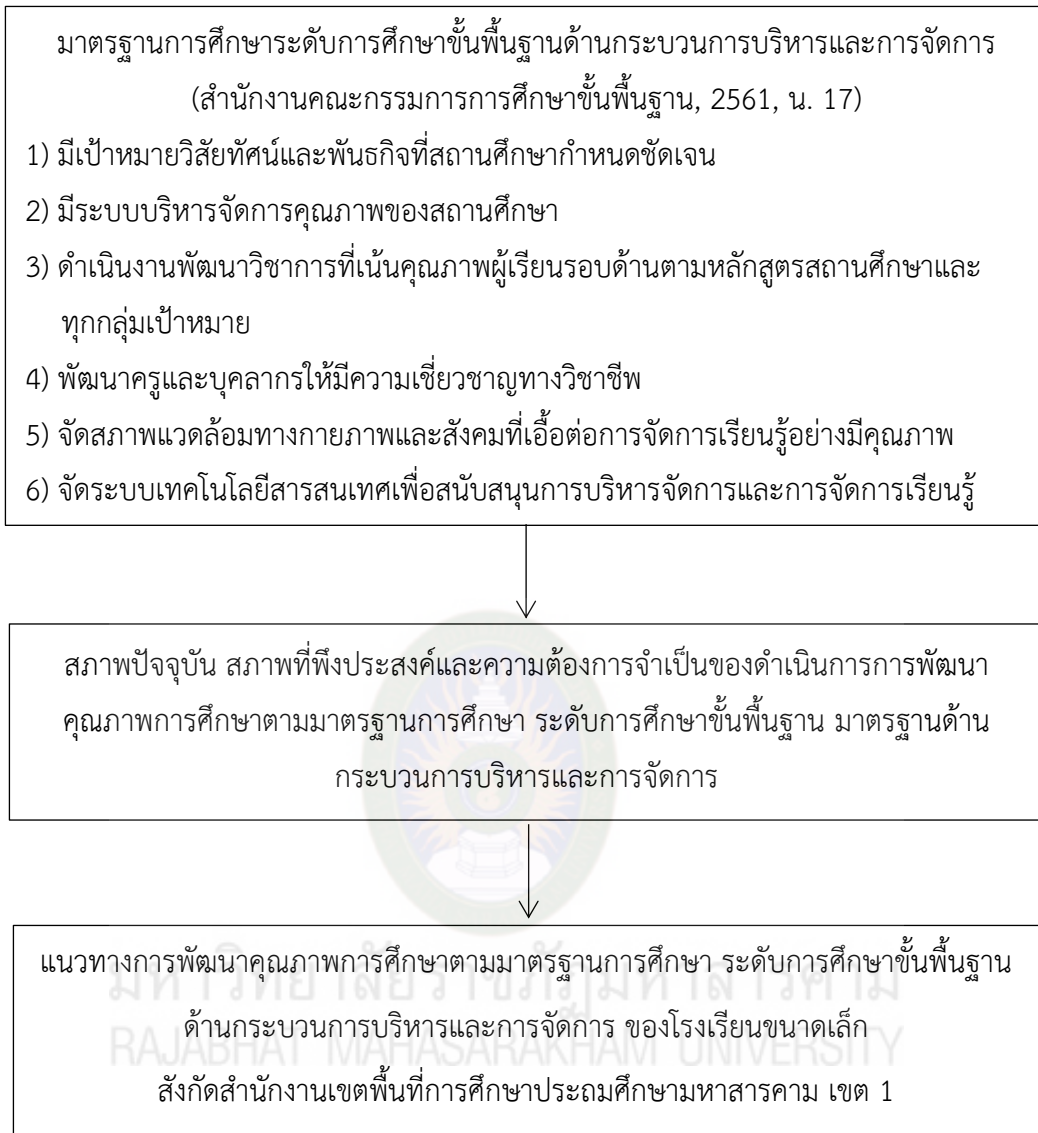
Ewington (2008, pp. 545-561) ได้ศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จจัดดู ประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจล่าสุดในรัฐแทสเมเนียอาจารย์ใหญ่

โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จผลการวิจัยได้รับการยืนยันว่าโรงเรียนในชนบทขนาดเล็กอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนของออสเตรเลียในช่วง 5-10 ปีข้างหน้าจะมีสัดส่วนที่สูงขึ้นโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กอย่างน้อยหนึ่งในสี่และไม่นานจะเปลี่ยนแปลงเส้นทางอาชีพแบบดั้งเดิมกลายเป็นงานหลักของโรงเรียนขนาดเล็กเป็นขั้นตอนเริ่มต้นของความก้าวหน้าที่จะย้ายไปที่โรงเรียนมีขนาดใหญ่จำเป็นที่จะต้องให้ความสนใจโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จให้มากขึ้น

จากการศึกษางานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ให้สถานศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้จะต้องดำเนินการตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาเพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับ สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ในทุกระดับการศึกษา ออกประกาศเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2561 และสอดคล้องกับแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สนใจศึกษาในมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการซึ่งเป็นมาตรฐานที่สอดคล้องกับสาขาวิชาการบริหารจัดการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก

2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ประกอบด้วย 6 ประเด็น ของกระทรวงศึกษาธิการที่ประกาศใช้ ณ วันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2561 เป็นตัวแปรในการศึกษาแสดงเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 2.1 ดังนี้

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่ง ออกเป็น 2 ระยะ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงาน เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการ บริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของ การดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561, น. 17) แบ่งออกเป็น 6 ประเด็นดังนี้

1. มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน
2. มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา
3. ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและ ทุกกลุ่มเป้าหมาย
4. พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ
5. จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
6. จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตาม มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู จำนวน 810 จากโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 147 โรงเรียน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 147 คน และข้าราชการครู 663 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู จำนวน 361 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 117 คน และข้าราชการครู 244 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970, อ้างถึงใน ไพศาล วรคำ, 2564, น. 467) จากนั้นดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามกลุ่มอำเภอแล้วทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลากให้ได้จำนวนตามสัดส่วนที่กำหนดดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สถานภาพ กลุ่มอำเภอ	ผู้บริหารสถานศึกษา (คน)		ข้าราชการครู (คน)		รวม (คน)	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เมือง ฯ	52	41	225	83	277	124
บรบือ	42	33	178	66	220	99
กันทรวิชัย	36	29	161	59	167	88
แกดำ	17	14	99	36	116	50
รวม	147	117	663	244	810	361

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เกณฑ์ค่าระดับคะแนนในช่อง ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอน
ดังนี้

2.1.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน
และสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1.1.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ
มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัด
การเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบเป็นแนวความคิดแล้วสร้างแบบสอบถาม

2.1.1.2 กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยรวมถึงศึกษามาตรฐานการศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเด็นเนื้อหาและโครงสร้างของแบบสอบถาม ที่เกี่ยวข้องกับ มาตรฐาน
ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ประเด็นต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

2.1.1.3 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตรวจสอบความถูกต้องครอบคลุม
คุณลักษณะที่ต้องการวัดการใช้ภาษาที่ชัดเจนนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว
ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.2 การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา
เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อให้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือให้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
โครงสร้างรูปแบบของแบบสอบถามและการใช้ภาษาถูกต้องตามหลักวิชาการและความสมบูรณ์ของ
แบบสอบถาม ดังนี้

2.2.1.1 ดร. ฐิตาภรณ์ ปะนะสุณา วุฒิการศึกษา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนบ้านโคกก่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เชี่ยวชาญด้านการบริหาร
การศึกษา

2.2.1.2 อาจารย์ ดร.อัจฉริยา พรหมท้าว วุฒิการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ตำแหน่งประธานหลักสูตรสาขาวิชาคณิตศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

2.2.1.3 ดร.หอมสิน อุปแสน วุฒิการศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ วิทยาลัยศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เชี่ยวชาญด้านหลักการใช้ภาษา

2.2.2 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) (ไพศาล วรคำ, 2564, น. 269) คัดเลือกคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67-1.00

2.3 ในการวิเคราะห์หาค่า IOC (Index of item Congruence) จากการกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นมีความตรงเชิงเนื้อหา
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นมีความตรงเชิงเนื้อหา
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่มีความตรงเชิงเนื้อหา

2.4 ผลการวิเคราะห์ในการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามมีความตรงเชิงเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยสามารถนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้

2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเสนอแนะอีกครั้งหนึ่ง

2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 42 คน แล้ววิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 117) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) เพื่อหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยการหาค่าความเชื่อมั่นของสภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และสภาพที่พึงประสงค์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

2.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อขออนุญาตและอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3.2 นำแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจัดส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ผู้วิจัยติดต่อขอรับคืนแบบสอบถามจากสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.4 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามแล้วตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้วนำไปสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 122) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (ไพศาล วรคำ, 2564, น. 323-325) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยดำเนินการใช้สถิติที่ในการวิจัย ดังนี้

5.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ มีดังนี้

5.1.1 ค่าความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) (ไพศาล วรคำ, 2564, น. 269) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

$$IOC = \frac{\sum R}{n} \quad (3-1)$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความสอดคล้องที่ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

5.1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's α -Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 117)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right) \quad (3-2)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อคำถาม
	$\sum s_i^2$	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแต่ละข้อ
	s^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

5.2 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.2.1 ค่าร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 122) คำนวณได้จากสูตร

$$p = \frac{f}{N} \times 100 \quad (3-3)$$

เมื่อ	p	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

5.2.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 123-124) คำนวณได้จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N} \quad (3-4)$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

5.2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 126) คำนวณได้จากสูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{n-1}} \quad (3-5)$$

เมื่อ	$S.D.$	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	n	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม
	\sum	แทน	ผลรวม

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็นของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานวิเคราะห์ข้อมูลและจัดลำดับความต้องการจำเป็นการพัฒนา คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐานด้านกระบวนการ บริหารและการจัดการโดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาเรียงค่าคะแนนจากมากไปหาน้อยและนำ ค่าคะแนนในแต่ละประเด็นมาเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์จากสูตร (สุวิมล ว่องวานิช, 2558, น. 279) (Modified Priority Needs Index) เพื่อระบุความต้องการจำเป็น

$$PNI_{Modified} = (I - D) / D \quad (3-6)$$

เมื่อ	$PNI_{Modified}$	แทน	ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญต้องจำเป็น
	I	แทน	สภาพที่พึงประสงค์
	D	แทน	สภาพปัจจุบัน

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก

การศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการได้แบ่งขั้นตอนในระยะที่ 2 ไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาดูงานเกี่ยวกับ Best Practice ของโรงเรียนที่ดำเนินงานการบริหาร จัดการคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ที่ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างได้

1. กลุ่มเป้าหมายโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาดูงานครั้งนี้ จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งมีคุณสมบัติคือโรงเรียนที่มีระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

เพื่อการประกันคุณภาพของสถานศึกษาระดับยอดเยี่ยมส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดมีพัฒนาการของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ทุกวิชาในทุกระดับชั้นสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องหรือมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทุกวิชาในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558-2561 มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามได้รับการรับรองมาตรฐานและมีระดับคุณภาพดีมากและได้รับการยอมรับจากสถานศึกษาอื่นในสังกัดให้เป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างด้านการประกันคุณภาพการศึกษาหรือสถานศึกษาที่ได้รับรางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยมประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้การวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์โดยพัฒนามาจากการจัดลำดับความสำคัญ (Priority Setting) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเรียงค่าจากมากไปหาน้อย มาจัดทำข้อคำถามเกี่ยวกับประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ซึ่งแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.1 นำโดยการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 3 ระยะที่ 1 มาพัฒนาจัดลำดับความสำคัญ (Priority Setting) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเรียงค่าจากมากไปหาน้อย และนำมาเป็นประเด็นกำหนดข้อคำถามในการสัมภาษณ์

3.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ

3.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของข้อสัมภาษณ์และเนื้อหาทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.4 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในลำดับต่อไป

4. การเก็บรวบรวม

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการขอหนังสือแนะนำตัวจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียน ทั้ง 3 แห่ง ที่กำหนดไว้ โดยขออนุญาตศึกษาดูงานและสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก

4.2 ผู้วิจัยทำการอนุญาตศึกษาดูงานและสัมภาษณ์ จากโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง

4.3 ในการศึกษาดูงานและสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยทำการจดบันทึกและบันทึกภาพ

4.4 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์เพื่อดำเนินการต่อไป

5. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา
 คุงานและสัมภาษณ์โดยวิธีการตีความและสร้างข้อสรุป ซึ่งดำเนินการดังนี้

5.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ อีกครั้ง
 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้

5.2 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ผลการศึกษาคูงานและสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนา
 คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐานด้านกระบวนการ
 บริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกร่างแนวทางการพัฒนาดำเนินการในขั้นตอน
 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการร่างแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา
 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1. ร่างแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยนำข้อมูล
 จากศึกษาคูงานเกี่ยวกับ Best Practice และผลการสัมภาษณ์ที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลแล้วมา
 ดำเนินการออกแบบรายละเอียดของแนวทางที่เป็นกระบวนการพัฒนาโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ใน
 การนำไปปฏิบัติจริงมากที่สุด ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบการพัฒนา
 4) วิธีการพัฒนา 5) การประเมินผล

2. นำร่างแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา
 ขั้นพื้นฐานมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม

3. ปรับปรุงร่างแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับ
 การศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กแก้ไข
 ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา
 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก
 ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำการประเมินแนวทาง คือผู้บริหารสถานศึกษา
 ข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่งานประกันคุณภาพการศึกษาและประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 จากโรงเรียนที่ได้ไปศึกษาคูงาน จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวม 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมและ
 ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐานมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งเป็นแบบประเมินที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เกณฑ์ค่าระดับคะแนนในช่อง ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบประเมินแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก มีลำดับขั้นในการสร้างแบบประเมิน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยจัดทำร่างแบบประเมินแนวทางการพัฒนาคุณภาพ

3.2) เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และความตรงตามโครงสร้าง

3.3 ปรับปรุงและจัดทำแบบประเมินแนวทางการพัฒนาคุณภาพแล้วจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยติดต่อขอหนังสือขอความร่วมมือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็กจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4.2 ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน แล้วจัดส่งหนังสือดังกล่าวพร้อมกับแบบแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กไปยังผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง และรับคืนเพื่อปรับปรุงแก้ไขแนวทางการพัฒนาให้ได้ข้อสรุปและสร้างเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก

5. การวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลการประเมินแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กโดยการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้ทรงคุณวุฒิในประเด็นต่าง ๆ และ

สรุปความคิดเห็นโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (ไพศาล วรคำ, 2564, น. 323-325) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในระดับน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยดำเนินการใช้สถิติในการวิจัย ดังนี้

6.1 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.1.1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 123-124) คำนวณได้จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N} \quad (3-7)$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

6.1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 126) คำนวณได้จากสูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N - 1}} \quad (3-8)$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน คะแนนแต่ละตัว
 \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม
 \sum แทน ผลรวม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย แบ่ง ออกเป็น 2 ระยะ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับชั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ ข้อมูล ดังต่อไปนี้

n	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
N	หมายถึง	จำนวนประชากร
$S.D.$	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
PNI	หมายถึง	ความต้องการจำเป็น

4.2 ลำดับชั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนา คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและ การจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2. ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1. ผลการร่างแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูผลการวิเคราะห์แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	n = 361	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	117	32.41
1.2 ข้าราชการครู	244	67.59
รวม	361	100
2. กลุ่มอำเภอ		
2.1 เมืองมหาสารคาม	124	34.35
2.2 บริบูรณ์	99	27.42
2.3 กันทรวิชัย	88	24.38
2.4 แกดคำ	50	13.85
รวม	361	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 361 คน จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 32.41 และข้าราชการครูจำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 67.59 จำแนกโรงเรียนตามกลุ่มอำเภอ อำเภอเมืองมหาสารคามจำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 34.35 อำเภอบริบูรณ์จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 27.42 อำเภอกันทรวิชัยจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 24.38 และอำเภอแกดคำจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.85

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 แสดงในตารางที่ 4.2 ถึงตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวม

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหาร และการจัดการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
1. มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ สถานศึกษากำหนดชัดเจน	3.67	0.56	ปานกลาง	4.72	0.45	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหาร และการจัดการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
2. มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของ สถานศึกษา	3.85	0.55	ปานกลาง	4.73	0.47	มากที่สุด
3. ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพ ผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย	3.78	0.66	ปานกลาง	4.68	0.49	มากที่สุด
4. พัฒนาครูและบุคลากรให้มี ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	3.78	0.61	ปานกลาง	4.68	0.50	มากที่สุด
5. จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคม ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ	3.89	0.42	ปานกลาง	4.71	0.46	มากที่สุด
6. จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ สนับสนุนการบริหารจัดการและ การจัดการเรียนรู้	3.71	0.56	ปานกลาง	4.72	0.47	มากที่สุด
โดยรวม	3.78	0.57	ปานกลาง	4.71	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.2 พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า อยู่ในระดับปานกลางและสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ประเด็น

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของข้อที่ 1

มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน

ข้อที่ 1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจ ที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
1. มีการกำหนดเป้าหมายของ สถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน	3.70	0.49	ปานกลาง	4.69	0.46	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อที่ 1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจ ที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
2. มีการกำหนดวิสัยทัศน์ของ สถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน	3.62	0.55	ปานกลาง	4.74	0.45	มากที่สุด
3. มีการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา ไว้อย่างชัดเจน	3.76	0.64	ปานกลาง	4.77	0.42	มากที่สุด
4. เป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ ของโรงเรียนท่านสอดคล้องกับ บริบทของสถานศึกษา	3.78	0.56	ปานกลาง	4.75	0.45	มากที่สุด
5. เป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ ของโรงเรียนท่านสอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น	3.59	0.54	ปานกลาง	4.66	0.48	มากที่สุด
6. เป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ ของโรงเรียนท่านสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษา แห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล และนโยบายของต้นสังกัด	3.58	0.58	ปานกลาง	4.66	0.47	มากที่สุด
7. เป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ ของโรงเรียนท่านมีการปรับปรุงให้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม	3.62	0.55	ปานกลาง	4.76	0.42	มากที่สุด
โดยรวม	3.66	0.56	ปานกลาง	4.72	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.3 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก ข้อที่ 1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจนพบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 6 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่เป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.78$) มีการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.76$) มีการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาไว้อย่าง

ชัดเจน ($\bar{X} = 3.63$) และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 6 ข้อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่มีการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.77$) เป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนมีการปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.77$) วิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.75$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของข้อที่ 2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา

ข้อที่ 2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
1. มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจนครอบคลุมทั้ง 4 งานหลักของสถานศึกษา	3.87	0.48	ปานกลาง	4.75	0.43	มากที่สุด
2. มีการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	3.87	0.57	ปานกลาง	4.72	0.49	มากที่สุด
3. มีการนำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไปปฏิบัติจริง	3.94	0.55	ปานกลาง	4.65	0.52	มากที่สุด
4. มีการติดตามตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	3.90	0.48	ปานกลาง	4.71	0.45	มากที่สุด
5. มีการบริหารอัตรากำลังและทรัพยากรทางการศึกษา	3.76	0.58	ปานกลาง	4.55	0.52	มากที่สุด
6. มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ	3.78	0.57	ปานกลาง	4.78	0.41	มากที่สุด
7. มีระบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ	3.72	0.60	ปานกลาง	4.79	0.48	มากที่สุด
8. มีการนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง	3.85	0.60	ปานกลาง	4.78	0.46	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อที่ 2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพ ของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
9. ทุกฝ่ายในโรงเรียนมีส่วนร่วมการ วางแผน ปรับปรุง และพัฒนา และ ร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัด การศึกษา	3.90	0.50	ปานกลาง	4.80	0.43	มากที่สุด
โดยรวม	3.85	0.55	ปานกลาง	4.73	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก ข้อที่ 2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาพบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 9 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่มีการนำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไปปฏิบัติจริง ($\bar{X} = 3.94$) มีการติดตามตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่องและทุกฝ่ายในโรงเรียนมีส่วนร่วมการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาและร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.90$) และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 9 ข้อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ทุกฝ่ายในโรงเรียนมีส่วนร่วมการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาและร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.80$) มีระบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.79$) มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและมีการนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.78$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของข้อที่ 3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย

ข้อที่ 3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
1. มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายจุดเน้นและนโยบายต่าง ๆ ของต้นสังกัดอย่างสม่ำเสมอ	4.01	0.68	มาก	4.66	0.52	มากที่สุด
2. มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับชุมชนและนำไปใช้จริงได้	3.89	0.72	ปานกลาง	4.62	0.53	มากที่สุด
3. มีการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างรอบด้านตามศักยภาพของผู้เรียน	3.61	0.61	ปานกลาง	4.69	0.46	มากที่สุด
4. การจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนด	3.67	0.59	ปานกลาง	4.75	0.45	มากที่สุด
5. มีการกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมจากหลักสูตรให้ผู้เรียนได้ทันต่อวิถีชีวิตและสถานการณ์ปัจจุบัน	3.72	0.58	ปานกลาง	4.70	0.48	มากที่สุด
โดยรวม	3.78	0.66	ปานกลาง	4.68	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.5 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก ข้อที่ 3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมายพบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายจุดเน้นและนโยบายต่างๆของต้นสังกัด อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.01$) มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับชุมชนและนำไปใช้จริงได้ ($\bar{X} = 3.89$) มีการกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมจากหลักสูตรให้ผู้เรียนได้ทันต่อวิถีชีวิตและสถานการณ์ปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.72$) และสภาพที่

พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 5 ข้อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่การจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนด ($\bar{X} = 4.75$) มีการกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมจากหลักสูตรให้ผู้เรียนได้ทันต่อวิถีชีวิตและสถานการณ์ปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.70$) มีการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างรอบด้านตามศักยภาพของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.69$)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ข้อที่ 4 พัฒนาคูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

ข้อที่ 4 พัฒนาคูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
1. มีการส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูและบุคลากร เข้ารับการอบรมหรือรับการพัฒนามาตามความต้องการ	3.76	0.60	ปานกลาง	4.68	0.48	มากที่สุด
2. มีการส่งให้ครูและบุคลากรเข้ารับการพัฒนามาตามหน้าที่ที่ปฏิบัติ	3.74	0.56	ปานกลาง	4.69	0.49	มากที่สุด
3. มีการส่งเสริมให้ครูพัฒนางานโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)	3.94	0.59	ปานกลาง	4.71	0.49	มากที่สุด
4. มีการนิเทศ ติดตามผลการพัฒนางานของครูและบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ	3.83	0.67	ปานกลาง	4.66	0.53	มากที่สุด
5. มีการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนอย่างเพียงพอและเหมาะสม	3.62	0.58	ปานกลาง	4.65	0.52	มากที่สุด
โดยรวม	3.78	0.61	ปานกลาง	4.68	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.6 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก ข้อที่ 4 พัฒนาคูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพพบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ มีการส่งเสริมให้

ครูพัฒนางานโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ($\bar{X} = 3.94$) มีการนิเทศติดตามผลการพัฒนางานของครูและบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.83$) มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรเข้ารับการอบรมหรือรับการพัฒนาตามความต้องการ ($\bar{X} = 3.76$) และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 5 ข้อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ มีการส่งเสริมให้ครูพัฒนางานโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ($\bar{X} = 4.71$) มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรเข้ารับการพัฒนาตามหน้าที่ที่ปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.69$) มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรเข้ารับการอบรมหรือรับการพัฒนาตามความต้องการ ($\bar{X} = 4.68$)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของข้อที่ 5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

ข้อที่ 5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
1. มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อเรียนรู้ของผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้ของครู	3.94	0.26	ปานกลาง	4.83	0.38	มากที่สุด
2. มีห้องสมุดห้องปฏิบัติการเพียงพอ	3.85	0.44	ปานกลาง	4.70	0.46	มากที่สุด
3. มีการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนที่ร่มรื่น ปลอดภัย มีแหล่งพักผ่อนเพียงพอสำหรับนักเรียน	3.85	0.43	ปานกลาง	4.68	0.47	มากที่สุด
4. สภาพแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้ของครู	3.89	0.46	ปานกลาง	4.65	0.48	มากที่สุด
5. สภาพแวดล้อมโดยรวมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู	3.93	0.36	ปานกลาง	4.74	0.44	มากที่สุด
6. สภาพแวดล้อมโดยรวมของโรงเรียนมีความปลอดภัย	3.89	0.53	ปานกลาง	4.66	0.48	มากที่สุด
โดยรวม	3.89	0.42	ปานกลาง	4.71	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.7 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก ข้อที่ 5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพพบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 6 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู ($\bar{X} = 3.94$) สภาพแวดล้อมโดยรวมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู ($\bar{X} = 3.93$) สภาพแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครูและสภาพแวดล้อมโดยรวมของโรงเรียนมีความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.89$) และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู ($\bar{X} = 4.83$) สภาพแวดล้อมโดยรวมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู ($\bar{X} = 4.74$) มีห้องสมุดห้องปฏิบัติการเพียงพอ ($\bar{X} = 4.70$)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของข้อที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

ข้อที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
1. มีแผนหรือนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างชัดเจนชัดเจน	3.70	0.54	ปานกลาง	4.74	0.54	มากที่สุด
2. มีการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการชั้นเรียน	3.77	0.48	ปานกลาง	4.73	0.45	มากที่สุด
3. มีคอมพิวเตอร์ในทุกห้องเรียนพร้อมระบบอินเทอร์เน็ตสืบค้นข้อมูล	3.73	0.53	ปานกลาง	4.77	0.43	มากที่สุด
4. มีการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้	3.65	0.62	ปานกลาง	4.69	0.49	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและ การจัดการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
5. มีการพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีและ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ให้ครู และบุคลากร	3.70	0.59	ปานกลาง	4.68	0.50	มากที่สุด
โดยรวม	3.71	0.56	ปานกลาง	4.72	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.8 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก ข้อที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่มีการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.77$) มีคอมพิวเตอร์ในทุกห้องเรียนพร้อมระบบอินเทอร์เน็ตสืบค้นข้อมูล ($\bar{X} = 3.73$) มีแผนหรือนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างชัดเจนชัดเจนและมีการพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ให้ครูและบุคลากร ($\bar{X} = 3.40$) และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่มีคอมพิวเตอร์ในทุกห้องเรียนพร้อมระบบอินเทอร์เน็ตสืบค้นข้อมูล ($\bar{X} = 4.77$) มีแผนหรือนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างชัดเจนชัดเจน ($\bar{X} = 4.74$) มีการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.73$)

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	D	I	$PNI_{Modified}$	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษา กำหนดชัดเจน	3.67	4.72	0.29	1
2. มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา	3.85	4.73	0.23	4
3. ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียน รอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่ม	3.78	4.68	0.24	3
4. พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทาง วิชาชีพ	3.78	4.68	0.24	3
5. จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อ ต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ	3.89	4.71	0.21	5
6. จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุน การบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้	3.71	4.72	0.27	2

จากตารางที่ 4.9 พบว่าลำดับความต้องจำเป็นในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เรียงลำดับความต้องจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ข้อที่ 1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน ($PNI_{Modified} = 0.29$) ลำดับที่ 2 ข้อที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.27$) ลำดับที่ 3 ข้อที่ 3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมายและข้อที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ($PNI_{Modified} = 0.24$)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็น ข้อที่ 1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน

ข้อที่ 1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน	D	I	$PNI_{Modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. มีการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน	3.71	4.69	0.26	4
2. มีการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน	3.62	4.74	0.31	1
3. มีการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน	3.76	4.77	0.27	3
4. เป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ ของโรงเรียน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา	3.78	4.75	0.26	4
5. เป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ ของโรงเรียน สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น	3.59	4.66	0.30	2
6. เป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาลและนโยบายของต้นสังกัด	3.58	4.66	0.30	2
7. เป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนมีการปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม	3.62	4.76	0.31	1

จากตารางที่ 4.10 พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ข้อที่ 1 มีการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจนมีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจนเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ลำดับที่ 1 มีการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจนและเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนมีการปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ($PNI_{Modified} = 0.31$) ลำดับที่ 2 เป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นและเป้าหมาย

วิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล และนโยบายของต้นสังกัด ($PNI_{Modified} = 0.30$) และลำดับที่ 3 มีการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน ($PNI_{Modified} = 0.27$)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็น ข้อที่ 2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา

ข้อที่ 2. มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา	<i>D</i>	<i>I</i>	$PNI_{Modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจนครอบคลุมทั้ง 4 งานหลักของสถานศึกษา	3.87	4.75	0.23	4
2. การวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	3.87	4.72	0.22	5
3. มีการนำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไปปฏิบัติจริง	3.94	4.65	0.18	7
4. มีการติดตามตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	3.90	4.71	0.21	6
5. มีการบริหารอัตรากำลังและทรัพยากรทางการศึกษาอยู่ในระดับใด	3.76	4.55	0.21	6
6. มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ	3.78	4.78	0.26	2
7. มีระบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ	3.72	4.79	0.29	1
8. มีการนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง	3.85	4.78	0.24	3
9. ทุกฝ่ายในโรงเรียนของมีส่วนร่วมการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาและร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา	3.90	4.80	0.23	4

จากตารางที่ 4.11 พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ข้อที่ 2. มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ลำดับที่ 1 มีระบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ ($PNI_{Modified} = 0.29$) ลำดับ

ที่ 2 มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ($PNI_{Modified} = 0.26$) และลำดับที่ 3 มีการนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง ($PNI_{Modified} = 0.24$)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็น ข้อที่ 3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย

ข้อที่ 3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย	<i>D</i>	<i>I</i>	$PNI_{Modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมาย จุดเน้น และนโยบายต่าง ๆ ของต้นสังกัด อย่างสม่ำเสมอ	4.01	4.66	0.16	5
2. มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับชุมชนและนำไปใช้จริงได้	3.89	4.62	0.19	4
3. มีการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างรอบด้านตามศักยภาพของผู้เรียน	3.61	4.69	0.30	1
4. การจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนด	3.67	4.75	0.29	2
5. มีการกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมจากหลักสูตรให้ผู้เรียนได้ทันต่อวิถีชีวิตและสถานการณ์ปัจจุบัน	3.72	4.70	0.26	3

จากตารางที่ 4.12 พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ข้อที่ 3. ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมายเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ลำดับที่ 1 มีการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างรอบด้านตามศักยภาพของผู้เรียน ($PNI_{Modified} = 0.30$) ลำดับที่ 2 การจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนด ($PNI_{Modified} = 0.29$) และลำดับที่ 3 มีการกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมจากหลักสูตรให้ผู้เรียนได้ทันต่อวิถีชีวิตและสถานการณ์ปัจจุบัน ($PNI_{Modified} = 0.26$)

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็น ข้อที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

ข้อที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	D	I	$PNI_{Modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. มีการส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูและบุคลากรเข้ารับการอบรมหรือรับการพัฒนาตามความต้องการ	3.76	4.68	0.25	2
2. มีการส่งให้ครูและบุคลากร เข้ารับการพัฒนาตามหน้าที่ที่ปฏิบัติ	3.74	4.69	0.25	2
3. มีการส่งเสริมให้ครูพัฒนางานโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)	3.94	4.71	0.19	4
4. มีการนิเทศ ติดตามผลการพัฒนางานของครูและบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ	3.83	4.66	0.21	3
5. มีการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนอย่างเพียงพอและเหมาะสม	3.62	4.65	0.28	1

จากตารางที่ 4.13 พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ข้อที่ 4. พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ลำดับที่ 1 มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอและเหมาะสม ($PNI_{Modified} = 0.28$) ลำดับที่ 2 มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรเข้ารับการอบรมหรือรับการพัฒนาตามความต้องการและมีการส่งให้ครูและบุคลากรเข้ารับการพัฒนาตามหน้าที่ที่ปฏิบัติ ($PNI_{Modified} = 0.25$) และ ลำดับที่ 3 มีการนิเทศ ติดตามผลการพัฒนางานของครูและบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ($PNI_{Modified} = 0.21$)

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็น ข้อที่ 5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

ข้อที่ 5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ	D	I	$PNI_{Modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู	3.94	4.83	0.22	1
2. มีห้องสมุด ห้องปฏิบัติการเพียงพอ	3.85	4.70	0.22	1
3. มีการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนที่ร่มรื่นปลอดภัยมีแหล่งพักผ่อนเพียงพอสำหรับนักเรียน	3.85	4.68	0.22	1
4. สภาพแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้ของครู	3.89	4.65	0.20	2
6. สภาพแวดล้อมโดยรวมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู	3.93	4.74	0.20	2
7. สภาพแวดล้อมโดยรวมของโรงเรียนมีความปลอดภัย	3.89	4.66	0.20	2

จากตารางที่ 4.14 พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ข้อที่ 5. จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 2 ลำดับ ได้แก่ลำดับที่ 1 มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครูมีห้องสมุดห้องปฏิบัติการเพียงพอ และมีการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนที่ร่มรื่น ปลอดภัย มีแหล่งพักผ่อนเพียงพอสำหรับนักเรียน ($PNI_{Modified} = 0.22$) ลำดับที่ 2 สภาพแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้ของครู สภาพแวดล้อมโดยรวมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้ของครูและสภาพแวดล้อมโดยรวมของโรงเรียนมีความปลอดภัย ($PNI_{Modified} = 0.20$)

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นข้อที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

ข้อที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้	D	I	$PNI_{Modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. มีแผนหรือนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างชัดเจน	3.70	4.74	0.28	1
2. มีการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการชั้นเรียน	3.77	4.73	0.26	3
3. มีคอมพิวเตอร์ในทุกห้องเรียน พร้อมระบบอินเทอร์เน็ตสืบค้นข้อมูล	3.73	4.77	0.28	1
4. มีการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้	3.65	4.69	0.28	1
5. มีการพัฒนาการใช้ สื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ให้ครูและบุคลากร	3.70	4.68	0.27	2

จากตารางที่ 4.15 พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการข้อที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ลำดับที่ 1 มีแผนหรือนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างชัดเจนชัดเจนมีคอมพิวเตอร์ในทุกห้องเรียนพร้อมระบบอินเทอร์เน็ตสืบค้นข้อมูลและมีการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.28$) ลำดับที่ 2 มีมีการพัฒนาการใช้ สื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ให้ครูและบุคลากร ($PNI_{Modified} = 0.27$) และลำดับที่ 3 มีการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการชั้นเรียน ($PNI_{Modified} = 0.26$)

ผลการวางแผนทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จากการศึกษาค่าลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนา

คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สามารถจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ได้ดังนี้ 1) มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน 2) จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา 3) ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย 4) พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ 5) มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา 6) จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพผู้วิจัยได้นำทั้ง 6 ประเด็นไปสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์โดยเรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นตามลำดับเพื่อใช้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารและหัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้เกี่ยวข้องการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนจาก 3 โรงเรียน จำนวน 9 คน ซึ่งสถานศึกษาดังกล่าวเป็นโรงเรียนที่มีระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพของสถานศึกษาระดับยอดเยี่ยมส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด มีพัฒนาการของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ทุกวิชาในทุกระดับชั้นสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องหรือมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ทุกวิชาในทุกระดับชั้นตั้งแต่ปีการศึกษา 2558-2561 มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามได้รับการรับรองมาตรฐานและมีระดับคุณภาพดีมากและได้รับการยอมรับจากสถานศึกษาอื่นในสังกัดให้เป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างด้านการประกันคุณภาพการศึกษาหรือสถานศึกษาที่ได้รับรางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยม ประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยสรุปแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ได้ดังนี้

1.1 โรงเรียนชุมชนบ้านลาด อำเภอมือทองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นโรงเรียนที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นโรงเรียนคุณภาพภายใต้ สพป. มหาสารคาม เขต 1 เพื่อแก้ไขปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก

1.1.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน

“...โรงเรียนมีการประชุมทำความเข้าใจกับหลายๆฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการสร้างหรือกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนตามนโยบาย

โดยนำเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจ สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

“...โรงเรียนควรมีการจัดทำโครงการพัฒนาความมีเอกลักษณ์อัตลักษณ์ให้สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาควรมีกระบวนการบริหารหรือ Model ในการบริหารจัดการให้ชัดเจน...”

(คนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

“...มีการนำนโยบายของทางภาครัฐและความต้องการของชุมชนมาขับเคลื่อนอย่างจริงจังมีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง...”

(คนที่ 3 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

1.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา

“...แผนพัฒนาคุณภาพการจัดการสถานศึกษาของสถานศึกษามีการนำไปใช้ปฏิบัติจริงและสามารถยืดหยุ่น และสามารถปรับเปลี่ยนเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในงานทุกฝ่ายควรมีการศึกษาวางแผนอัตรากำลังการวางแผนทรัพยากรทางการศึกษารวมทั้งพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วย...”

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม)

“...พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจัดสรรทรัพยากรทั้งบุคคลและอุปกรณ์สนับสนุนรณรงค์การประเมินติดตามตรวจสอบการใช้แผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อนำไปปรับปรุง...”

(คนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

“...มีการบริหารจัดการคุณภาพอย่างเป็นระบบวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแล้วนำไปปฏิบัติติดตามตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่องมีการบริหารอัตรากำลังทรัพยากรทางการศึกษาและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการนิเทศภายในนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาและร่วมกันรับผิดชอบ...”

(คนที่ 3 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

1.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย

“...การสร้างร่วมมือกับภาคีเครือข่ายพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรท้องถิ่นรวมถึงหลักสูตรระยะสั้นต่าง ๆ ที่เป็นกิจกรรมเสริมที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

“...โรงเรียนมีจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูนักเรียนผู้ปกครองชุมชนในการร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นที่เป็นหลักสูตรเสริมที่เน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะรอบด้านสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง...”

(คนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

“...การดำเนินการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเน้นการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและตามนโยบายของผู้บริหารเรื่องอิมทองสมองดีมีวินัยปลอดภัยโตไปไม่โกงสร้างภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันสื่อและสิ่งไม่พึงประสงค์โดยการจัดค่ายคุณธรรมกับนักเรียนทุกระดับชั้นจัดกิจกรรมการพัฒนาให้เหมาะสมกับวัยพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนตามหลักสูตรโตไปไม่โกงเน้นให้ผู้เรียนมีวินัยซื่อสัตย์รับผิดชอบและมีจิตสาธารณะมีระบบการแนะแนวและการดูแลสุขภาพจิตนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนการสอนและมีการเรียนรู้ในโลกกว้างการเข้าไปศึกษากับภูมิปัญญาในชุมชนรอบ ๆ สถานศึกษาจัดกิจกรรมสถานศึกษาอ่อนหวานให้ความรู้เรื่องพิษภัยจากขนมกรุบกรอบน้ำตาลหวานน้ำตาลมส่งเสริมการออกกำลังกายและเพิ่มเวลารู้เรื่องอาชีพ เช่นการร้อยพวงมาลัยการผลิตของใช้กระทงใบตองการทำอาหารหวานคาว เป็นต้น...”

(คนที่ 3 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

1.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

“...ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเองในด้านวิชาการและวิชาชีพเพื่อสามารถนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวงวิชาชีพสามารถร่วมกันสะท้อนผลได้เป็นทั้งผู้รับและผู้ให้...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

“...จัดให้มีการอบรมศึกษาดูงานสำหรับครูและบุคลากรทางศึกษานำมาพัฒนาและสนับสนุนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา...”

(คนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

“...ดำเนินงานพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพตามความต้องการของครูและสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาครูและบุคลากรตรงตามความต้องการและจัดให้มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อมาใช้ในการพัฒนางานและการเรียนรู้ของผู้เรียน...”

(คนที่ 3 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

1.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

“...การสร้างสังคมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยสร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนบ้าน วัด โรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัด รพ.สต. สภ. อบต. เป็นต้น ...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

“...โรงเรียนมีการสังคมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งสภาพภายในและภายนอกห้องเรียนสภาพแวดล้อมทางสังคมให้น่าอยู่น่าเรียนและมีความปลอดภัยโดยขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง...”

(คนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

“...จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจัดป้ายนิเทศให้ตามรู้ต่าง ๆ ปรับปรุง/ซ่อมแซม/ตกแต่งห้องเรียนให้น่าเรียนน่าอยู่และจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน...”

(คนที่ 3 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

1.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

“...โรงเรียนจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศจัดบริการเครือข่าย Wifi ในสถานศึกษาให้ใช้งานได้สะดวกรวดเร็วปรับปรุงห้องสมุดแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ รวมถึงห้องปฏิบัติการอื่น ๆ ให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

“...โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนโดยมีการวางแผนพัฒนาและสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน...”

(คนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

“...จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศปรับปรุงห้องสมุดและห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ให้สามารถใช้งานได้จริงเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน...”

(คนที่ 3 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ, สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

2. โรงเรียนชุมชนบ้านลาดวิทยาเขต อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานและมีระดับคุณภาพดีเยี่ยมและได้รับการยอมรับจากสถานศึกษาอื่นในสังกัดให้เป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษาที่ได้รับรางวัล IQA AWARD ระดับยอดเยี่ยมประเภทโรงเรียนขนาดเล็กประจำปี 2562 ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กจากบทสัมภาษณ์ได้ดังนี้

2.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน

“...โรงเรียนต้องให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) เข้ามารับทราบร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นกรรมการสถานศึกษานักเรียนผู้ปกครองมีส่วนร่วมประชุมร่วมวิเคราะห์ SWOT Analysis จุดแข็งจุดอ่อนโอกาสอุปสรรคในการเป้าหมายกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ เป็นรูปธรรมสามารถจับต้องได้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐและต้นสังกัด...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2565)

“...โรงเรียนมีการประชุมร่วมกันของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและคำนึงถึงความเหมาะสมและเป็นไปได้...”

(คนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2565)

“...วิเคราะห์เป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่มีอยู่ในปัจจุบันว่าสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาของตนหรือไม่และร่วมกันจากทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้เป็นรูปธรรมมากที่สุดสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและความเป็นไปได้...”

(คนที่ 3 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2565)

2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา

“...พัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาโดยให้ผู้รับผิดชอบรายงานผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาในประเด็นจุดอ่อนจุดแข็งโครงการใดควรพัฒนาโครงการใดควรดำเนินการต่อโครงการใดควรปรับปรุงมีการติดตามตรวจสอบและแก้ปัญหาให้สามารถตรวจสอบได้และเป็นรูปธรรมโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2565)

“...โรงเรียนมีการวิเคราะห์ปัญหาสภาพปัจจุบันของโรงเรียนและนำมาจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาการจัดทำแผนประจำปีการดำเนินการกำกับติดตามโดยผู้บังคับบัญชาหรือต้นสังกัด...”

(คนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2565)

“...มีการจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบมีแบบแผนการตรวจสอบติดตามการประเมินผลการดำเนินการนำมาปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น...”

(คนที่ 3 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2565)

2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย

“...หลักสูตรสถานศึกษามีการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่องมีการประชุมปรึกษาหารือกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนจะได้มีการเสนอประเด็นแนวทางในการพัฒนา ...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2565)

“...โรงเรียนมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ตลอดการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง...”

(คนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2565)

“...มีการหลักสูตรท้องถิ่นหรืออาจจะเป็นหลักสูตรเสริมระยะสั้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถที่หลากหลายตรงตามความถนัดและความต้องการของชุมชน...”

(คนที่ 3 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2565)

2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

“...การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการ PLC การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการอบรมพัฒนาครูและบุคลากรได้เข้ารับการพัฒนาให้มีความเชี่ยวชาญโดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถมาให้ความรู้และให้ครูลงมือปฏิบัติ ...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2565)

“...โรงเรียนมีการส่งเสริมการนำวิจัยชั้นเรียนเข้ามาใช้ในการแก้ปัญหาและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีการเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเองตามงานที่ได้รับมอบหมายหรือตามความสมัครใจของครูและให้มีการติดตามผลการพัฒนาโดยการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกระบวนการ PLC ในสถานศึกษา...”

(คนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2565)

“...มีการติดตามตรวจสอบการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรผ่านการทำรายงานการพัฒนาตนเองตลอดปีการศึกษาที่ผ่านและร่วมกันปรึกษาหารือหรือจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน...”

(คนที่ 3 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2565)

2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

“...วิเคราะห์สภาพแวดล้อมว่าควรพัฒนาในส่วนใดก่อนโดยอาศัยความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาช่วยในการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2565)

“...โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีความพร้อมมีความปลอดภัยครูมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากมุม...”

(คนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2565)

“...มีการขอความร่วมมือจากชุมชนร่วมกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้สะอาดน่าอยู่จัดให้มีแหล่งเรียนรู้สภาพในโรงเรียนอย่างเพียงพอต่อผู้เรียน...”

(คนที่ 3 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2565)

2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

“...จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและโรงเรียนมีการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศห้องคอมพิวเตอร์ห้องสมุดสัญญาณอินเทอร์เน็ตและมีสมรรถนะที่วิในทุกห้องเรียนเพื่อให้ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอน ...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2565)

“...โรงเรียนมีการจัดหาระบบสืบค้นไว้ให้บริการสำหรับผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูลและได้จัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนและการบริหารจัดการชั้นเรียนของครู...”

(คนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2565)

“...มีการจัดทำกรรวบรวมข้อมูลทำเป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ครอบคลุมตามภารกิจของสถานศึกษาทั้งด้านการบริหารจัดการโรงเรียนและการบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นการจัดทำและใช้เป็นข้อมูล สารสนเทศที่เป็นระบบแก่ผู้ต้องการใช้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว...”

(คนที่ 3 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ, สัมภาษณ์, 19 พฤษภาคม 2565)

3. โรงเรียนบ้านหนองโนอีดำ อำเภอมะนัง จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานและมีระดับคุณภาพดีเยี่ยมและได้รับการยอมรับจากสถานศึกษาอื่นในสังกัด ให้เป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษาที่ได้รับยอดเยี่ยมด้านการบริหารและการจัดการสถานศึกษาประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก ประจำปี 2564

3.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน

“...ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้ปกครองคณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตลอดจนเครือข่ายทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อให้สอดคล้องกับ

บริบทสถานศึกษาตรงตามความต้องการของชุมชนและร่วมกันแปลงวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565)

“...โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนโดยมีนโยบายต่าง ๆ ของทางภาครัฐและต้นสังกัดมาเป็นตัวร่วมกำหนดทั้งนี้ยังต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความเป็นไปได้ในการลงมือปฏิบัติโดยอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง...”

(คนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565)

“...มีการจัดประชุมในการร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาของหลาย ๆ ฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชนผู้ปกครองครูนักเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาตัวเองและการนำลงสู่การปฏิบัติ...”

(คนที่ 3 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565)

3.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา

“...มีการใช้กระบวนการ SWOT Analysis ในการนำมาเป็นพื้นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและมีการทำอย่างน้อยทุก ๆ 3 ปีเพื่อให้เป็นปัจจุบันมีการตรวจสอบติดตามการนวางแผนไปลงสู่การปฏิบัติ ...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565)

“...โรงเรียนมีแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการในสถานศึกษาและแผนต้องมีความยืดหยุ่นสามารถปรับให้เข้ากับสถานการณ์เพื่อให้การดำเนินการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้มีการนิเทศติดตามเพื่อให้เกิดคุณภาพและมีประสิทธิภาพในงานทุกฝ่ายอย่างสูงสุด...”

(คนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565)

“...มีการประชุมความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำแผนพัฒนาลงสู่การปฏิบัติมีการวางแผนปรับปรุงพัฒนาและร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด...”

(คนที่ 3 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565)

3.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย

“...จัดให้มีการอบรมครูในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาตรงตามความต้องการของท้องถิ่นบริบทของสถานศึกษาและให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของสังคมประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนการจัดทำหลักสูตรเริ่มให้แก่ผู้เรียน...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565)

“...โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน และความต้องการของสังคมโดยการประชุมร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง...”

(คนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565)

“...มีการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสูตร สถานศึกษามาใช้และการออกแบบหลักสูตรเสริมที่สามารถพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการและมี ประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน...”

(คนที่ 3 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565)

3.4 พัฒนาคูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

“...สนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ การสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรที่มีผลงานในการพัฒนาตนเองจัดหางบประมาณสนับสนุนหรือ จัดหาสื่อเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงไว้ให้บริการบุคลากร สามารถเข้าค้นหาพัฒนาตนเองได้ ตลอดเวลา...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565)

“...โรงเรียนมีการให้ครูและบุคลากรเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเองตามความต้องการ ของแต่ละบุคคลและสอดคล้องกับภาระงานที่ได้รับ...”

(คนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565)

“...มีการรายงานผลการพัฒนาตนเองต่อผู้บังคับบัญชาและขยายผลแลกเปลี่ยน เรียนรู้ต่อผู้อื่น...”

(คนที่ 3 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565)

3.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

“...ขอความร่วมมือจากเครือข่ายช่วยสนับสนุนสิ่งของงบประมาณทั้งแรงงานในการพัฒนา...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565)

“...โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน...”

(คนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565)

“...จัดสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน...”

(คนที่ 3 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2565)

3.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

“...โรงเรียนมีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนโดยกำหนดหมวดหมู่ข้อมูลให้ถูกต้องครอบคลุมจัดทำและให้บริการข้อมูลแก่ผู้ที่ต้องการใช้...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565)

“...จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในพร้อมต่อการใช้งานการจัดหาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต...”

(คนที่ 2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565)

“...มีการนำข้อมูลสารสนเทศที่มีอยู่มาจัดให้เป็นระบบและนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อง่ายต่อการนำไปใช้มีการจัดห้องสืบค้นเครื่องคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ...”

(คนที่ 3 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ, สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565)

จากการสัมภาษณ์ทั้ง 3 โรงเรียนได้ข้อสรุป ดังนี้

สรุปข้อที่ 1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจนมีวิธีการ/แนวทางในการพัฒนา ได้ดังนี้

1. โรงเรียนมีการประชุมทำความเข้าใจกับหลาย ๆ ฝ่ายที่มีส่วนร่วม
2. มีการนำนโยบายของทางภาครัฐและความต้องการของชุมชน
3. การกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา
4. วิเคราะห์เป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่มีอยู่ในปัจจุบันว่าสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาของตนหรือไม่
5. การเป้าหมายกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจเป็นรูปธรรมสามารถจับต้องได้และคำถึงถึงความเหมาะสมและเป็นไปได้

สรุปข้อที่ 2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษามีวิธีการ/แนวทางในการพัฒนา ได้ดังนี้

1. วิเคราะห์ SWOT Analysis จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค
2. การบริหารจัดการคุณภาพอย่างเป็นระบบวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแล้วนำแผนไปปฏิบัติติดตามตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง
3. แผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการในสถานศึกษาและแผนต้องมีความยืดหยุ่นสามารถปรับให้เข้ากับสถานการณ์

สรุปข้อที่ 3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมายมีวิธีการ/แนวทางในการพัฒนา ได้ดังนี้

1. การสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรท้องถิ่น
2. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูนักเรียนผู้ปกครองชุมชนในการร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นที่เป็นหลักสูตรเสริมที่เน้นพัฒนาผู้เรียน
3. จัดให้มีการอบรมครูในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตรงตามความต้องการของท้องถิ่นบริบทของสถานศึกษาและให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

สรุปข้อที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพมีวิธีการ/แนวทางในการพัฒนา ได้ดังนี้

1. สนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ
2. การส่งเสริมการนำวิจัยชั้นเรียนเข้ามาใช้ในการแก้ปัญหา
3. ให้มีการติดตามผลการพัฒนาโดยการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกระบวนการ PLC ในสถานศึกษา

สรุปข้อที่ 5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพมีวิธีการ/แนวทางในการพัฒนา ได้ดังนี้

1. การสร้างสังคมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยสร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วน
2. จัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจัดป้ายนิเทศให้ตามรู้ต่าง ๆ ปรับปรุง/ซ่อมแซม/ตกแต่งห้องเรียนให้น่าเรียนน่าอยู่
3. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมว่าควรพัฒนาในส่วนใดก่อนโดยอาศัยความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาช่วยในการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

สรุปข้อที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้มีวิธีการ/แนวทางในการพัฒนา ได้ดังนี้

1. การนำข้อมูลสารสนเทศที่มีอยู่มาจัดให้เป็นระบบและนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อง่ายต่อการนำไปใช้
2. กำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน
3. จัดหาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ

ผลการร่างแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยนำผลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กมาทำการสังเคราะห์เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาประกอบการร่างแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

1.1 หลักการ

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พุทธศักราช 2561-2580) มุ่งให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมาย

การพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีเก่งและมีคุณภาพมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตมุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัยตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ปฐมวัยวัยเด็กวัยรุ่นวัยเรียนวัยผู้ใหญ่วัยแรงงานและวัยผู้สูงอายุเพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพมีทักษะความรู้เป็นคนดีมีวินัยเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัยและปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทของครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาและการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, น. 43-44) สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานแหล่งเรียนรู้สื่อตำราเรียนนวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐานประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่มีระบบและกลไกการวัดการติดตามและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพมีระบบการผลิตครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้มาตรฐานระดับสากลตลอดทั้งครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน (แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560–2579, น. ญ-ฎ) และการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาดังมาตรา 9 (3) ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาและมาตรา 10 การจัดการศึกษานั้นรัฐให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายรวมทั้งแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพในทุกระดับทุกประเภทการศึกษา (สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา, 2559, น. 3-4) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการมีภารกิจหลักที่สำคัญ คือการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เด็กในวัยเรียนทุกคนได้เรียนอย่างทั่วถึงมีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพแต่จากสภาพบริบทด้านสังคมเศรษฐกิจการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วประกอบกับประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยและมีจำนวนประชากรวัยเรียนลดลงส่งผลให้โรงเรียนของ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีแนวโน้มปรับเปลี่ยนขนาดจากโรงเรียนขนาดใหญ่หรือขนาดกลางเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง “โรงเรียนขนาดเล็ก” ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีแนวโน้มทวีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกปีอย่างต่อเนื่องซึ่งจากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563 มีโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดจำนวนมากถึง 14,976 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.52 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 29,642 โรงเรียน (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2563) โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มักจะประสบปัญหาสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ ซึ่งส่งผลทำให้โรงเรียนในลักษณะดังกล่าวไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่าได้ประการแรกโรงเรียนขนาดเล็กมีต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนต่อหัวที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณในจำนวนที่มากกว่าหรือจ่ายแพงกว่าในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กประการที่สองสืบเนื่องมาจากโรงเรียนแต่ละแห่งได้รับงบประมาณจากรัฐบาลคิดเป็นรายหัวนักเรียนซึ่งการจัดสรรงบประมาณในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อยตกอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบกล่าวคือได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และมีนักเรียนมากกว่าเป็นผลให้โรงเรียนขนาดเล็กมีทรัพยากรไม่เพียงพอต่อความต้องการ ประการที่สาม โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางใน 8 รายวิชาและ/หรือ 6 ระดับชั้น เนื่องจากในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสัดส่วนครูไว้ที่ ครู 1 คนต่อนักเรียน 20 คน ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาในการจัดสรรครูแก่โรงเรียนบางแห่งที่มีนักเรียนในปริมาณน้อย (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI), 2558, น. 3) ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนประถมที่จัดการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และมีนักเรียนศึกษาอยู่ 80 คน หากยึดตามเกณฑ์ของ สพฐ. โรงเรียนแห่งนี้จะได้รับการจัดสรรครูเพียง 4 คน ซึ่งไม่พอดีกับจำนวนชั้นเรียนที่เปิดสอนดังนั้นโรงเรียนในลักษณะดังกล่าวจึงประสบปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียนและครูไม่ครบ ทุกสาขาวิชา

คุณภาพการศึกษาเป็นหัวใจในการจัดการศึกษาโดยมีมาตรฐานการศึกษาชาติเป็นมาตรฐานหลักและเป็นกรอบในการพัฒนาคุณภาพและประเมินคุณภาพการศึกษาสำหรับมาตรฐานการศึกษาของชาติไทยนั้นกำหนดขึ้นโดยมีอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษาตามที่ระบุไว้ในความนำของมาตรฐานการศึกษาของชาติไว้ว่าให้ยึดแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิตและสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรมคุณธรรมและวัฒนธรรมเป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวงมุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็กปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพโดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตรงกับความต้องการของผู้เรียน (สมาน อัครภูมิ, 2553, น. 309-310) เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามอุดมการณ์และหลักการจึงได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1

คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการและมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561, น. 1) ดังนั้น โรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันที่มีบทบาทหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพจึงต้องมีการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 196 โรงเรียนในปีการศึกษา 2564 (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2564) เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียน 120 คนลงมา จำนวน 147 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 75 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด เป็นผลมาจากการเดินทางไปเรียนยังโรงเรียนในตัวจังหวัดและการย้ายไปเรียนในสถานศึกษาของเอกชนจึงทำให้เกิดผลกระทบต่อโรงเรียนจำนวนนักเรียนลดลงจึงกลายเป็นโรงเรียนขนาดเล็กการมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากย่อมส่งผลถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารอัตรากำลังครูและนอกจากนั้นโรงเรียนขนาดเล็กยังประสบปัญหาประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร ดังนั้นหน่วยงานที่จัดการศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้มาตรฐานที่หลักสูตรกำหนดภายใต้การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพที่ผ่านมาโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดความพร้อมด้านปัจจัยหลายอย่างทำให้นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการและหลายโรงเรียนไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1, 2564, น. 1) จากปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวหากไม่รีบปรับปรุงแก้ไขจะทำให้นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านั้นได้รับการศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานกลายเป็นนักเรียนด้อยโอกาสที่จะเข้าถึงการศึกษามีคุณภาพซึ่งไม่เป็นไปได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญด้วยความสำคัญและแนวโน้มของปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานจึงสนใจศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามกรอบมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ว่ามีสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างไรบ้างและจะมีแนวทางใดบ้างที่จะนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กและนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและผู้เรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นทั้งสถานศึกษาในสังกัดและสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกันต่อไปได้

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก

1.3 เนื้อหา

หน่วยที่ 1 การบริหารคุณภาพของสถานศึกษา (6 ชั่วโมง)

- กำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน
- แผนพัฒนาคุณภาพการจัดการสถานศึกษาของสถานศึกษา
- แผนปฏิบัติการประจำปี
- การลงสู่การปฏิบัติ

หน่วยที่ 2 การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา (6 ชั่วโมง)

- การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
- การติดตามการใช้หลักสูตร
- การประเมินผลหลักสูตร

หน่วยที่ 3 การพัฒนาครูและบุคลากร (6 ชั่วโมง)

- พัฒนาให้สอดคล้องกับงาน และต้องการของสถานศึกษา
- การแก้ไขปัญหาด้วยการระดมการวิจัยชั้นเรียน
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
- การนิเทศติดตามผลการพัฒนาของครูและบุคลากร

หน่วยที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อมและการบริการ (6 ชั่วโมง)

- การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
- การจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม
- จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัด

การเรียนรู้

หน่วยที่ 5 แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (6 ชั่วโมง)

- ความสำคัญและความจำเป็นในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา
- แนวคิดในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ
- บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

1.4 วิธีการพัฒนา

ระยะที่ 1 การฝึกอบรม (Training) ดังนี้

1. กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมอบรมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
2. กิจกรรมการบรรยาย ความรู้และอธิบายถึงความเป็นมาของการพัฒนา
3. กิจกรรมการสาธิตเพื่อให้ผู้เข้าร่วมรับการพัฒนาได้เห็นถึงวิธีการในการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมหรือรวมกลุ่มเพื่อระดมความคิดและการฝึกปฏิบัติ

ระยะที่ 2 การศึกษาดูงาน (Site Visit) ดังนี้

1. การศึกษาดูงานตัวอย่างการศึกษาโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการเป็นเลิศ (Best practice) หรือโรงเรียนต้นแบบ
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การศึกษาเอกสารหรือรูปแบบของงานที่เกี่ยวข้อง
3. การสอนงานหรือการรับคำแนะนำจากบุคลากรที่มีประสบการณ์และผลงานที่เป็นที่ประจักษ์

ระยะที่ 3 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

1. กิจกรรมการจัดประชุม
2. กิจกรรมการระดมความคิดการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมและการศึกษาดูงานมาทำการแลกเปลี่ยนความคิดและสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา
3. กิจกรรมการอภิปรายการนำเสนอผลการเข้ารับการพัฒนามีความรู้น้อยเพียงใดและข้อเสนอแนะในการเข้ารับการพัฒนา

1.5 การประเมินผล

1.5.1 การประเมินผลการอบรมจากการตอบแบบฝึกหัดชั่วโมงการอบรม

1.5.2 การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนา

ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ในการตรวจสอบยืนยันร่างแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยการสัมภาษณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ยืนยันแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

มหาสารคาม เขต 1 ที่เหมาะสมในการที่จะนำไปพัฒนาการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบยืนยันประเมินความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของแนวทางมีจำนวน 9 คน

ตารางที่ 4.16 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐานด้านกระบวนการ การบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	<i>S.D.</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>S.D.</i>	แปลผล
1. หลักการ						
1.1 ความชัดเจนของหลักการ	4.33	0.50	มาก	4.33	0.50	มาก
1.2 ความสำคัญของหลักการ	4.78	0.44	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
1.3 การนำไปใช้	4.22	0.44	มาก	4.56	0.53	มาก
2. วัตถุประสงค์						
2.1 เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการ การบริหารและการจัดการ	4.67	0.50	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
2.2 ความครอบคลุมองค์ประกอบ ตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.44	0.53	มาก	4.56	0.53	มากที่สุด
3. เนื้อหา						
3.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.56	0.53	มากที่สุด	4.44	0.53	มาก
3.2 ระยะเวลาในการพัฒนา	4.33	0.50	มาก	4.56	0.53	มากที่สุด
3.3 หน่วยที่ 1 การบริหาร คุณภาพของสถานศึกษา	4.56	0.53	มากที่สุด	4.33	0.50	มาก

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	<i>S.D.</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>S.D.</i>	แปลผล
3.4 หน่วยที่ 2 การบริหารหลักสูตร และงานวิชาการของสถานศึกษา	4.56	0.53	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
3.5 หน่วยที่ 3 การพัฒนาครูและ บุคลากร	4.33	0.50	มาก	4.33	0.50	มาก
3.6 หน่วยที่ 4 การจัดสภาพ แวดล้อมและการบริการ	4.56	0.53	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
3.7 หน่วยที่ 5 แนวทาง การประเมินคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา	4.56	0.53	มากที่สุด	4.33	0.50	มาก
4. วิธีการพัฒนา						
4.1 การฝึกอบรม	4.56	0.53	มากที่สุด	4.78	0.44	มากที่สุด
4.2 การศึกษาดูงาน	4.67	0.50	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
4.3 การประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.56	0.53	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล						
5.1 การประเมินก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนาการพัฒนา	4.56	0.53	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
5.2 ประเมินความพึงพอใจ หรือผู้ ที่เข้าร่วมพัฒนา	4.67	0.50	มากที่สุด	4.44	0.53	มาก
โดยรวม	4.52	0.50	มากที่สุด	4.51	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.16 พบว่าผลการประเมินแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.52$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.51$)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สรุป
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

5.1.1 สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุดคือข้อที่ 1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุดคือข้อที่ 2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาและความต้องจำเป็นในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ข้อที่ 1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน ($PNI_{Modified} = 0.29$) ลำดับที่ 2 ข้อที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.27$) ลำดับที่ 3 ข้อที่ 3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมายและ ข้อที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ($PNI_{Modified} = 0.24$) ลำดับที่ 4 ข้อที่ 2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา ($PNI_{Modified} = 0.23$) และลำดับที่ 4 ข้อที่ 5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ($PNI_{Modified} = 0.21$)

5.1.2 แนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา 5) การประเมินผลองค์ประกอบการพัฒนา ประกอบด้วย 5 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 การบริหารคุณภาพของสถานศึกษา หน่วยที่ 2 การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา หน่วยที่ 3 การพัฒนาครูและบุคลากร หน่วยที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อมและการบริการ หน่วยที่ 5 แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาซึ่งผลการประเมินแนวทางการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานเกี่ยวกับการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการ บริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็น รายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ และความต้องการจำเป็นเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมาก ไปหาน้อยได้ดังนี้ ข้อที่ 1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน ข้อที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ข้อที่ 3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุก กลุ่มเป้าหมายและข้อที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ข้อที่ 2. มีระบบ บริหารจัดการผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการบริหารและจัดการสถานศึกษาให้มี คุณภาพจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบมีแบบแผนโดยการนำนโยบายต่าง ๆ ของทางภาครัฐ ความต้องการของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาสู่การปฏิบัติจริงอย่างเป็นรูปธรรมมี การตรวจสอบติดตามประเมินผลการดำเนินงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้รับฟังปัญหาข้อเสนอแนะจากทุก ภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องและนำมาพัฒนาการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ไว้ซึ่งสอดคล้องกับ สรุเทศ โสมามบุตร (2560) ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพด้านการบริหารจัดการสภาพการดำเนินงานด้านการบริหาร จัดการพบว่าโรงเรียนมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการด้วยการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

มีการแบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 4 ดาน และนอมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการดำเนินการใหม่มีความเหมาะสมตามปัญหาพบวโรงเรียนขาดการสนับสนุนส่งเสริมการนำ สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการเรียนการสอนใหม่ประสิทธิภาพครูไม่ครบชั้นครูขาดทักษะ การสอนในสภาพครูไม่ครบชั้นประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลทำให้ขนาดของ โรงเรียนปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้นสอดคล้องกับ สุนทร ไชยวงษา (2559) ได้ ศึกษาเรื่องการศึกษาศาภาพการปฏิบัติงานการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าระดับสภาพการปฏิบัติงาน การบริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้านจำแนกเป็นรายข้อมีรายละเอียดดังนี้ระดับสภาพการปฏิบัติงานการบริหารงานด้านงาน วิชาการ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่การพัฒนาาระบบประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐานการศึกษารองลงมาคือการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการและ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามลำดับระดับสภาพการปฏิบัติงานการบริหารงานด้านงาน งบประมาณเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่การเบิกเงินจากคลังรองลงมา คือการวางแผนพัสดุและการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ ตามลำดับระดับสภาพการปฏิบัติงานการบริหารงานด้านงานบุคคลเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไป น้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตรองลงมาคือการส่งเสริมและยกย่อง เชิดชูเกียรติและการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษตามลำดับระดับสภาพการปฏิบัติงาน การบริหารงานด้านงานทั่วไปเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่การเสนอ ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้งยุบรวมหรือเลิกสถานศึกษารองลงมาคือแนวทางการจัดกิจกรรม เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียนและการจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน ตามลำดับและได้สอดคล้องกับ ประพนอม หันทะยุง (2558) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามตามกรอบมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผลการวิจัย พบว่าสภาพ ปัญหาในการดำเนินงานท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ กลุ่มเป้าหมาย พบว่าในภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนจากโรงเรียน ต้นแบบได้ข้อสรุปว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามควรให้การสนับสนุนส่งเสริมครูให้ได้รับ การพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำ แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและควรพัฒนาภาวะผู้นำด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้สูงขึ้น

5.2.2 แนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา 5) การประเมินผลองค์ประกอบการพัฒนาประกอบด้วย 5 หน่วย ได้แก่หน่วยที่ 1 การบริหารคุณภาพของสถานศึกษา หน่วยที่ 2 การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา หน่วยที่ 3 การพัฒนาครูและบุคลากร หน่วยที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อมและการบริการ หน่วยที่ 5 แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาซึ่งผลการประเมินแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการวิจัยบางประเด็นของ สุนทร ไชยวงษา (2559) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าข้อเสนอแนะในการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กได้ข้อเสนอแนะว่า ด้านการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพควรเน้นการบูรณาการรอบตัวผู้เรียนพร้อมทั้งบริหารงานตามหลักทฤษฎี PDCA และต้องมีการวัดผลประเมินผลทุกขั้นตอนด้านการบริหารงานงบประมาณให้มีประสิทธิภาพควรประชุมชี้แจงก่อนการอนุมัติโครงการ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้อย่างชัดเจน มีการจัดทำบัญชีงบประมาณค่าใช้จ่ายอย่างละเอียดเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษามีการประเมินผลโครงการหลังการดำเนินงานสิ้นสุดลง ด้านการบริหารงานบุคลากรให้มีประสิทธิภาพควรสรรหาตัวบุคคลที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องด้านการบริหารงานทั่วไปให้มีประสิทธิภาพนั้นควรบริหารงานตามระเบียบตามขั้นตอนมีการวางแผนงานและรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน ตลอดจนมีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลทุกขั้นตอนซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยบางประเด็น สุรเดช โสมาบุตร (2560) ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก 2.1 ด้านการบริหารจัดการ ได้นำแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กคือควรส่งเสริมการใช้แหล่งข้อมูลแก่ครูและนักเรียนในการค้นคว้าและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ปรับปรุงระบบอุปกรณ์การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมให้มีสภาพพร้อมใช้งานสนับสนุนส่งเสริมการนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมีแผนในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนโดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของโรงเรียนดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก 2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ได้แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กคือการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นสร้างนวัตกรรมการเรียนรวมเร่งรัดการอ่านออกเขียนได้การคิดวิเคราะห์จัดการเรียนสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างต่อเนื่องจริงจั่งอย่างมีประสิทธิภาพจัดให้มีการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีส่งเสริมการใช้สื่อ ICT ประกอบการเรียนในทุกระดับ

ชั้น ปรับหลักสูตรโดยเน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหาวิชาอบรมและพัฒนาศักยภาพตามความต้องการเพื่อให้มีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการจัดการเรียนการสอน 2.3 ดานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนได้แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก คือจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบการสร้างและพัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองให้เข้มแข็งพร้อมที่จะเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยวิธีการให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกรรมการสถานศึกษาและขอความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนประชุมพูดคุยส่งเสริมบทบาทภาคีเครือข่ายประชาสัมพันธและระดมทรัพยากรมาช่วยในการจัดการศึกษา

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

5.3.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาควรมีการนำแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ไปใช้เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและตรงตามมาตรฐานการศึกษา

5.3.1.2 สถานศึกษาควรมีการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและนำมาพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านอื่น ๆ ให้ทุกด้าน

5.3.2.2 ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพของการนำแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการไปใช้ในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). *การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของ การปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ส. เอเชียเพลส.
- กรมยุทธศึกษาทหารเรือ (2551). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาศาสนสถานศึกษาในสังกัดและ ในความควบคุมของกรมยุทธศึกษาทหารเรือ (ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี)*. กรุงเทพฯ: กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
- กรมวิชาการ (2544). *ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา: กรอบและ แนวทางการดำเนินงาน*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ
- กรมวิชาการ. (2545). *การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา. (2542). *การประกันคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเล่ม 1 แนวทาง การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *การประกันคุณภาพของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว
- กิตติมา ปรีดีติติก. (2540). *ทฤษฎีการบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *ปั้นสมองชาติ ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- เกษม วัฒนชัย. (2545). *การพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- จันทร์ พรหมานนท์. (2546). *ปัจจัยในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. *วิชาการ* 3(1), 15.
- จำเนียร พลหาญ. (2553). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาหลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหาร การศึกษา (ปรับปรุงครั้งที่ 2)*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จรัส นองมาก. (2544). *ปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- จรัส นองมาก. (2546). *ปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- ชาตรี อัครเจษฎากร. (2542). *ปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร (2545). *ทักษะภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มัลติอินฟอร์เมชันเทคโนโลยี.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2542). *เอกสารประกอบการสอนวิชาหลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ณัฐพล ชุมวรรฐายี. (2545). *บันไดสู่การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุคพอยท์
- ทวี วาจาสัตย. (2555). *การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในโรงเรียนขนาดเล็ก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ทวี วาจาสัตย. (2561). *การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี*. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์*, 5(2), 394-410.
- เทือน ทองแก้ว. (2563). *การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่ (Design-Based New Normal): ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19*. *วารสารคุรุสภาวิทยากร*, 1(2), 1-10.
- ธนศ ขำเกิด. (2541, ธันวาคม). *คุณภาพ*. *วารสารวิชาการ*. 1(12), 19-23.
- ธงชัย วงษ์ชัยสุวรรณ. (2540). *วิทยาการบริหารสำหรับนักบริหารมืออาชีพในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธวัชชัย เปรมปรีดิ์. (2542). *ปัจจัยที่จำเป็นในการบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- นภาพรรณ โกจารย์ศรี. (2556). *โปรแกรมพัฒนาการประกันคุณภาพภายในการศึกษาปฐมวัยสำหรับครูโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นัครินทร์ ชาวผ่อง. (2547). *กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- นิกร มะโน. (2557). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาภายนอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิพนธ์ กิณาวงค์. (2543). *หลักการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). *กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้: การประเมินและการประกัน*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี
- บรรยงค์ โตจินดา. (2543). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- บุษบา ศรีมี. (2560). *ศึกษาศาภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ประนอม หันทะยุง. (2558). *แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ตามกรอบมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- ประภัสสร มะณีพันธ์. (2556). *การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). อยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ปัญญา เกสรทอง. (2541). *การพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ปัญญา เกสรทอง. (2546). *การพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2544). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภาพ.
- พลฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์. (2545). *ชุดฝึกครูประมวลสาระ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ. (2541). *แผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: เดอะบุคส์.
- พรวิไล บุญหล้า. (2558). *รูปแบบการบริหารจัดการร่วมกันของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพบูลย์ แจ่มพงษ์. (2542). *การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพ*. *วิชาการ*, 2(2), 12.
- ไพโรจน์ พิทักษ์ทวยหาญ. (2546). *ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของการจัดระบบประกันคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครู.
- ไพศาล วรคำ. (2562). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 11). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- ยุพดี กะจะวงษ์. (2532). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา*. *วารสารการศึกษา*, 20(24), 26.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2550). เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก. ราชกิจจานุเบกษา.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). *ประกาศ เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ (พุทธศักราช 2560-2580)*. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก วันที่ 13 ตุลาคม 2561.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). *ประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเอกสารประกอบ
การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- เรืองรอง สุคิสสา. (2552). การดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รับการ
ประเมินภายนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. (วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วันทนา เมืองจันทร์. (2550). ปฏิรูปการศึกษา: คุณธรรมของผู้บริหารกับบทบาทในการประกัน
คุณภาพการศึกษา. วิทยาสาร, 100(4), 21-25.
- วารินทร์ ลีนสูงสุด. (2543). การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี
- วันทนา เมืองจันทร์. (2545). วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สยามมิตรการพิมพ์.
- วัลลภ กันทรัพย์. (2545). แนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). แนวคิดทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 8).
กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์
- วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ และเฉลิมชัย หาญกล้า. (2546). การพัฒนาและนาระบบคุณภาพใช้ใน
สถานศึกษา. วารสารวิชาการ. 6(11).
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). (2558). แนวทางการแก้ปัญหาโรงเรียน
ขนาดเล็ก. รายงานที่ตีอาร์ไอ, 113, 2-16.
- สมาน นาวาสีหิ. (2553). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ
ความสำเร็จทางวิชาการของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. (2559). รายงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูป
ประเทศด้านการศึกษารื่องการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กสภาขับเคลื่อน
การปฏิรูปประเทศ. สืบค้นจาก [https://library2.parliament.go.th/giventake
nrsadoc2558.html](https://library2.parliament.go.th/giventake_nrsadoc2558.html).
- สัญญา เศรษฐพิทยากุล. (2546). หลัก 7 ประการสู่ความสำเร็จของ TQM. กรุงเทพฯ: สมาคม
ส่งเสริม เทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.
- สุนทร ไชยวงษา (2559) การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุรเดช โสมาบุตร (2560, น. 94 – 103) ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุภางค์ จันทวานิช. (2553). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2549). *แนวทางดำเนินการบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอ.ลิฟวิ่ง.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2542). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. นครปฐม: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- สมศักดิ์ สีนธระเวชญ์. (2542). *มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สมศักดิ์ ภูมิทอง. (2556). *การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ไสร็จ พิศชวนชม. (2542). *หลักสูตรการจัดการมัธยมศึกษา*. อุตรธานี: สำนักงานส่งเสริมวิชาการ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุตรธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. (2564). *รายงานผลการสังเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self Assessment Report) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2563*. มหาสารคาม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: สยามสปอร์ตซินดิเคท.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. (2544). *เอกสารการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา: กรอบและแนวการดำเนินงาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2549). *สรุปการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบแรก พ.ศ. 2544-2548)*. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ทพลัสจำกัด.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). *สรุปการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบสอง พ.ศ. 2549-2553)*. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ทพลัส จำกัด
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยการระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: ชุมชน สหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2543). *การวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2543). *การวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- อุทุมพร จามรมาน. (2544). *การประกันคุณภาพการอุดมศึกษาตามแนวทางของทบวงมหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร จามรมาน. (2544). *วิธีการทำประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ฟินนิพับลิชชิง.
- อำรุง จันทวานิช. (2545). *บทความการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- อำรุง จันทวานิช. (2545). *โรงเรียนสมบูรณ์แบบ*. *วารสารวิชาการ*, 6(1), 20-26.
- Barnhart, L.K. (2001). *The Hazard of Being Classified of Small Rural and Wealth: Two Cases Studies*. (Dissertation) Texas: The University of Texas.
- Birenbaum, N.W. (2001). *Strategies Used by Small School Districts to Educate Special Education Encroachment on the General Education Budget* (Doctor's Thesis). La Verne: University of La Verne
- Cheng, Y. C. and W. M. Tam. (1997). *Multi-Models of Quality In Education*. London: PalmerPress.
- Frazier, A. (1997). *A Roadmap for Quality Transformation In Education*. Boca Raton: St. Lucie Press.

- Griffin, K.W. (2004, September) Long-Term Follow-Up Effects of a School-Based Drug Abuse Prevention Program on Adolescent Risky Driving. *Prevention Science*, 5(3), 207-212.
- Klonsky, M. (2003, June). Small School and Teacher Professional Development. *Educational Leadership*, 58(6), 22-27.
- Moseley, R.C. (2001, January). Efficiency and effectiveness factors of small schools in Missouri. *Dissertation Abstracts International*, 46(5), 3244-A.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาเพื่อหาดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (IOC)
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญพิจารณาประเมินและให้คำแนะนำ)

เรื่อง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาตาม
 มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียน
 ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

เรียน ท่านผู้เชี่ยวชาญที่เคารพอย่างสูง

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญโปรดพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาหรือข้อความคำถามกับวัตถุประสงค์หรือคำนิยามศัพท์เฉพาะของการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่และหากท่านมีความคิดเห็นเพิ่มเติมขอความกรุณาเขียนข้อเสนอแนะหลังข้อความคำถามในแต่ละข้อ

ทั้งนี้ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านกรุณาสละเวลาอันมีค่าสำหรับการประเมินเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

นายสิทธิชัย อุปแสน

รหัสนักศึกษา 638210200113

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.)

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาสำหรับการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อความเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 กับวัตถุประสงค์หรือคำนิยามศัพท์เฉพาะว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่อย่างไร โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความนั้นมีความสอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นมีความสอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะหรือไม่

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความนั้นไม่มีความสอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ

ข้อที่	มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	ความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	

ประเด็นพิจารณาที่ 1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจนหมายถึงสถานศึกษากำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจไว้อย่างชัดเจนสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาตินโยบายของรัฐบาลและของต้นสังกัดรวมทั้งทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

1.1	โรงเรียนของท่านมีการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน				
1.2	โรงเรียนของท่านมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน				
1.3	โรงเรียนของท่านมีการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน				
1.4	เป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ ของโรงเรียนท่านสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา				
1.5	เป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ ของโรงเรียนท่านสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น				

ข้อที่	มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	ความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1.6	เป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนท่านสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล และนโยบายของต้นสังกัด				
1.7	เป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนท่านมีการปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม				

ประเด็นพิจารณาที่ 2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา หมายถึงสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบทั้งในส่วนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาการนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีการติดตามตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่องมีการบริหารอัตรากำลังทรัพยากรทางการศึกษาและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีระบบการนิเทศภายในการนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาและร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา

2.1	โรงเรียนของท่านมีโครงสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจนครอบคลุมทั้ง 4 งานหลักของสถานศึกษา				
2.2	โรงเรียนของท่านมีการวางแผน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา				
2.3	โรงเรียนของท่านมีการนำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไปปฏิบัติจริงหรือไม่อยู่ในระดับใด				
2.4	โรงเรียนของท่านมีการติดตามตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับใด				
2.5	โรงเรียนของท่านมีการบริหารอัตรากำลังและทรัพยากรทางการศึกษาอยู่ในระดับใด				
2.6	โรงเรียนของท่านมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ				
2.7	โรงเรียนของท่านมีระบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ				
2.8	โรงเรียนของท่านมีการนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง				
2.9	ทุกฝ่ายในโรงเรียนของท่านมีส่วนร่วมการวางแผน				

ข้อที่	มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	ความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	ปรับปรุงและพัฒนาและร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา				

ประเด็นพิจารณาที่ 3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย หมายถึงสถานศึกษาบริหารจัดการเกี่ยวกับงานวิชาการทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านและเชื่อมโยงวิถีชีวิตจริง

3.1	โรงเรียนของท่านมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมาย จุดเน้น และนโยบายต่างๆของต้นสังกัด อย่างสม่ำเสมอ				
3.2	โรงเรียนของท่านมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับชุมชนและนำไปใช้จริงได้				
3.3	โรงเรียนของท่านมีการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างรอบด้านตามศักยภาพของผู้เรียน				
3.4	การจัดการศึกษาของโรงเรียนท่านเป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนด				
3.5	โรงเรียนของท่านมีการกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมจากหลักสูตรให้ผู้เรียนได้ทันต่อวิถีชีวิตและสถานการณ์ปัจจุบัน				

ประเด็นพิจารณาที่ 4 พัฒนาการและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ หมายถึงสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาการ บุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพและจัดให้มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนางานและการเรียนรู้ของผู้เรียน

4.1	โรงเรียนของท่านมีการส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูและบุคลากรเข้ารับการอบรมหรือรับการพัฒนาตามความต้องการ				
4.2	โรงเรียนของท่านมีการส่งให้ครูและบุคลากรเข้ารับการพัฒนามาตามหน้าที่ที่ปฏิบัติ				
4.3	โรงเรียนของท่านมีการส่งเสริมให้ครูพัฒนางานโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)				
4.4	โรงเรียนของท่านมีการนิเทศติดตามผลการพัฒนางานของครูและบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ				

ข้อที่	มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	ความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
4.5	โรงเรียนของท่านมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอและเหมาะสม				
ประเด็นพิจารณาที่ 5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ หมายถึงสถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมภายในภายนอกห้องเรียนสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และมีความปลอดภัย					
5.1	โรงเรียนของท่านมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู				
5.2	โรงเรียนของท่านมีห้องสมุด ห้องปฏิบัติการเพียงพอ				
5.3	โรงเรียนของท่านมีการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนที่ร่มรื่นปลอดภัยมีแหล่งพักผ่อนเพียงพอสำหรับนักเรียน				
5.4	สภาพแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียนท่านเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู				
5.5	สภาพแวดล้อมโดยรวมของโรงเรียนท่านเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู				
5.6	สภาพแวดล้อมโดยรวมของโรงเรียนท่านมีความปลอดภัย				
ประเด็นพิจารณาที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ หมายถึงสถานศึกษาจัดระบบการจัดการพัฒนาและการบริการ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา					
6.1	โรงเรียนของท่านมีแผนหรือนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างชัดเจน				
6.2	โรงเรียนของท่านมีการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้				
6.3	โรงเรียนของท่านมีคอมพิวเตอร์ในทุกห้องเรียนพร้อมระบบอินเทอร์เน็ตสืบค้นข้อมูล				
6.4	โรงเรียนของท่านมีการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้				
6.5	โรงเรียนของท่านมีการพัฒนาการใช้ สื่อ เทคโนโลยี				

ข้อที่	มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	ความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	และนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ให้ครูและบุคลากร				

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

ผู้เชี่ยวชาญประเมิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาตาม
มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของ
โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

.....

เนื่องด้วยข้าพเจ้า นายสิทธิชัย อุปแสน นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามกำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ซึ่งการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับความกรุณาข้อมูลจากท่านดังนั้นใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากท่านเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยแบบสอบถามแบ่ง ออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ

ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลที่ได้รับจากท่านในการตอบแบบสอบถามนี้จะถือว่าเป็นความลับและไม่มีการนำข้อมูลไปทำให้ท่านได้รับความเสียหายโดยเด็ดขาดจึงขอความกรุณาได้ตอบแบบสอบถาม

ทุกข้อให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นายสิทธิชัย อุปแสน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

ข้อความต่อไปนี้เป็นการถามเกี่ยวกับข้อมูลท่านให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง () หน้าข้อความและเขียนคำตอบลงในช่องว่างที่กำหนดให้ต่อไปนี้

1. ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู
2. ระดับการศึกษา
 ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
3. ประสบการณ์การทำงาน
 1 - 5 ปี 6 - 10 ปี 10 ปีขึ้นไป
4. ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา
 โคกก่อนหนองโน ดอนหว่านบัวค้อ เขวา
 เก่งลาดพัฒนา แวงนาง ทำสองคอนแก่งเลิงจาน
 มิ่งเมือง เมืองท่า มะค่าไส้จ่อ
 เขวาใหญ่ขามเรียง นาสีนวน แกด้าวังแสง
 มิตรภาพ หนองสิมวังไชยวังใหม่() ราชีระปือ
 ปรปือบ่อใหญ่หนองโก หนองจิกกำพี้ () โนนแดงหนองคู () ลุ่มน้ำเสียว
5. อำเภอ
 เมืองมหาสารคาม กันทรวิชัย
 ปรปือ แกด้าว

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

คำชี้แจง ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก

ประเด็นที่ 1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านกรุณาตอบแบบสอบถามนี้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาตาม
มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของ
โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

<https://forms.gle/kLJk9LdVSz9CjC9MA>

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKAM UNIVERSITY

ผู้วิจัย นายสิทธิชัย อุปแสน

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา การบริหารจัดการการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง/สถานศึกษาที่สังกัด.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

สถานที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ต่อไปนี้เป็นเพื่อศึกษาหาแนวทางที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการขอให้ท่านพิจารณาว่าในแต่ละประเด็นควรมีการพัฒนาในเรื่องใดและมีวิธีการ/แนวทางอย่างไรที่จะพัฒนาในเรื่องดังกล่าว

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561, น. 17) แบ่งออกเป็น 6 ประเด็น ดังนี้

1. มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน
2. มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา
3. ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย
4. พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ
5. จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
6. จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

ประเด็นที่ 1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน หมายถึงสถานศึกษากำหนดไว้อย่างชัดเจนสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาความต้องการของชุมชนท้องถิ่นวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาตินโยบายของรัฐบาลและของต้นสังกัดรวมทั้งทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ประเด็นที่ 5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ หมายถึง สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมภายใน ภายนอกห้องเรียน สภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และมีความปลอดภัย

วิธีการ/แนวทาง ในการพัฒนาประเด็นที่ 1

.....

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ หมายถึง สถานศึกษาจัดระบบการจัดการพัฒนาและบริการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา

วิธีการ/แนวทาง ในการพัฒนาประเด็นที่ 6

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม นายสิทธิชัย อุปแสน
 นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้สัมภาษณ์

วันที่...../...../.....

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
2. ขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาตรวจสอบในหัวข้อต่าง ๆ ว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้เพียงใดโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่าง 5 ระดับต่อไปนี้
ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก
ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับไม่เหมาะสม
3. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัย นายสิทธิชัย อุบแสน
นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. วิธีการพัฒนา										
4.1 การฝึกอบรม										
4.2 การศึกษาดูงาน										
4.3 การประชุมเชิงปฏิบัติการ										
5. การวัดและประเมินผล										
5.1 การประเมินก่อนระหว่างและหลัง การพัฒนาการพัฒนา										
5.2 ประเมินความพึงพอใจหรือผู้ที่เข้า ร่วมพัฒนา										

ลงชื่อ) ผู้ประเมิน
(.....)

ตำแหน่ง.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ในความกรุณาของท่านในครั้งนี้

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ข.1 ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ
ปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน
การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	ค่าเฉลี่ย	ความสอดคล้อง
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	$\sum R$	<i>IOC</i>	
ประเด็นพิจารณาที่ 1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน						
1.1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
1.2	+1	0	+1	3	0.67	ใช้ได้
1.3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
1.4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
1.5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
1.6	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
1.7	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ประเด็นพิจารณาที่ 2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา						
2.1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.4	+1	0	+1	3	0.67	ใช้ได้
2.5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.6	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.7	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.8	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.9	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ประเด็นพิจารณาที่ 3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตร สถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย						
3.1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	ค่าเฉลี่ย	ความสอดคล้อง
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	$\sum R$	<i>IOC</i>	
ประเด็นพิจารณาที่ 4 พัฒนาคู่มือและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ						
4.1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ประเด็นพิจารณาที่ 5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ						
5.1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5.2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5.4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5.5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5.6	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ประเด็นพิจารณาที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้						
5.1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5.2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5.4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5.5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ ข.2 ค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถามของการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาตาม
มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ

ด้าน	ค่าความเชื่อมั่น	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
ประเด็นพิจารณาที่ 1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน		
ข้อคำถามที่ 1.1	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 1.2	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 1.3	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 1.4	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 1.5	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 1.6	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 1.7	0.972	0.972
ประเด็นพิจารณาที่ 2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา		
ข้อคำถามที่ 2.1	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 2.2	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 2.3	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 2.4	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 2.5	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 2.6	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 2.7	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 2.8	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 2.9	0.972	0.972
ประเด็นพิจารณาที่ 3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตร สถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย		
ข้อคำถามที่ 3.1	0.973	0.972
ข้อคำถามที่ 3.2	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 3.3	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 3.4	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 3.5	0.972	0.972

ตารางที่ ข.2 (ต่อ)

ด้าน	ค่าความเชื่อมั่น	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
ประเด็นพิจารณาที่ 4 พัฒนาคู่มือและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ		
ข้อคำถามที่ 4.1	0.973	0.973
ข้อคำถามที่ 4.2	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 4.3	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 4.4	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 4.5	0.972	0.972
ประเด็นพิจารณาที่ 5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ		
ข้อคำถามที่ 5.1	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 5.2	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 5.3	0.972	0.973
ข้อคำถามที่ 5.4	0.972	0.973
ข้อคำถามที่ 5.5	0.972	0.973
ข้อคำถามที่ 5.6	0.972	0.972
ประเด็นพิจารณาที่ 6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้		
ข้อคำถามที่ 6.1	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 6.2	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 6.3	0.973	0.972
ข้อคำถามที่ 6.4	0.972	0.972
ข้อคำถามที่ 6.5	0.972	0.972
รวม	0.97	0.97

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันทั้งฉบับ .97

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ทั้งฉบับ .97

ตารางที่ ข.3 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของข้อคำถามของการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก		ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์		สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
1.1	0.59	0.68	3.4	0.60	0.70
1.2	0.43	0.70	3.5	0.54	0.62
1.3	0.46	0.64	4.1	0.44	0.41
1.4	0.59	0.64	4.2	0.54	0.50
1.5	0.58	0.61	4.3	0.56	0.61
1.6	0.55	0.55	4.4	0.63	0.64
1.7	0.61	0.65	4.5	0.71	0.61
2.1	0.53	0.55	5.1	0.68	0.54
2.2	0.66	0.67	5.2	0.52	0.65
2.3	0.60	0.45	5.3	0.41	0.47
2.4	0.55	0.54	5.4	0.39	0.67
2.5	0.60	0.59	5.5	0.41	0.52
2.6	0.60	0.61	5.6	0.66	0.72
2.7	0.67	0.57	6.1	0.60	0.54
2.8	0.53	0.52	6.2	0.62	0.53
2.9	0.75	0.72	6.3	0.43	0.47
3.1	0.53	0.74	6.4	0.52	0.60
3.2	0.58	0.70	6.5	0.51	0.55
3.3	0.55	0.63	-	-	-

แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกสภาพปัจจุบันตั้งแต่ 0.39 - 0.75

แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกสภาพที่พึงประสงค์ตั้งแต่ 0.41 - 0.72

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการสาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ที่ คศ.ว๐๖๓๑/๒๕๖๔

วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์อัจฉริยา พรหมเท้า

ด้วยนายสิทธิชัย อุปแสน นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๖๓๔๒๑๐๒๐๐๑๑ สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา

ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล

ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย

อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ศรีวาปี)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/ว๓๖๙๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางฐิตาภรณ์ ปะนะสนา

ด้วยนายสิทธิชัย อุปแสน นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๖๓๔๒๑๐๒๐๐๑๑๓ สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ศรีวารี)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

คณะครุศาสตร์
สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
โทรศัพท์ (นักศึกษา ๐๙๕-๕๔๔๔๐๓๓)

ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/ว๓๖๙๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางหอมลิน อุปแสน

ด้วยนายสิทธิชัย อุปแสน นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๖๓๘๒๑๐๒๐๐๑๑๓ สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ศรีวาปี)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดี

คณะครุศาสตร์

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

โทรศัพท์ (นักศึกษา ๐๙๕-๕๕๘๔๐๓๓)

ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/๑๗๗๐๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑

ด้วยนายสิทธิชัย อุปแสน นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๖๓๔๒๑๐๒๐๐๑๑๓ สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑" เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑ จำนวน ๓๖๑ คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ๑๑๗ คน และข้าราชการครู ๒๔๔ คน โดยแบบสอบถาม จำนวน ๓๖๑ ฉบับ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ศรีวาปี)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดี

คณะครุศาสตร์

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

โทรศัพท์ (นักศึกษา ๐๙๕-๕๔๔๔๐๓๓)

ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/ว๓๐๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๐ เมษายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองโนอีดำ สพป.มหาสารคาม เขต ๑

ด้วยนายสิทธิชัย อุปลาน นักศึกษาระดับปริญญาโท รหัส ๖๓๘๒๑๐๒๐๐๑๑๓ สาขาวิชา การบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้าน กระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑" เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุ วัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยทำการ สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเนื่องจากโรงเรียนของท่านมีผลงานที่เป็น Best Practice เกี่ยวกับการดำเนินงาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนที่คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ประสบ ความสำเร็จและเป็นแบบอย่างได้ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวจิระนันท์ เสนาจัตร์)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

คณะครุศาสตร์

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

โทรศัพท์ (นักศึกษา ๐๙๕-๕๔๘๔๐๓๓)

ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/ว๓๐๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๐ เมษายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านลาด สพป.มหาสารคาม เขต ๑

ด้วยนายสิทธิชัย อุปแสน นักศึกษาระดับปริญญาโท รหัส ๖๓๘๒๑๐๒๐๐๑๑๓ สาขาวิชา
การบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
"แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้าน
กระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑" เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุ
วัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยทำการ
สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเนื่องจากโรงเรียนของท่านมีผลงานที่เป็น Best Practice เกี่ยวกับการดำเนินงาน
ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนที่คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ประสบ
ความสำเร็จและเป็นแบบอย่างได้ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวจีระนัน เสนาจักร)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

คณะครุศาสตร์

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

โทรศัพท์ (นักศึกษา ๐๙๕-๕๔๘๔๐๓๓)

ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/ว๓๐๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๐ เมษายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านลาดวิทยาคม สพป.มหาสารคาม เขต ๑

ด้วยนายสิทธิชัย อุบแสน นักศึกษาระดับปริญญาโท รหัส๖๓๘๒๑๐๒๐๐๑๑๓ สาขาวิชา
การบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
“แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้าน
กระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุ
วัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยทำการ
สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเนื่องจากโรงเรียนของท่านมีผลงานที่เป็น Best Practice เกี่ยวกับการดำเนินงาน
ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนที่คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ประสบ
ความสำเร็จและเป็นแบบอย่างได้ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวจีระนัน เสนาจักร)

รองคณบดีรักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

คณะครุศาสตร์

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

โทรศัพท์ (นักศึกษา ๐๙๕-๕๕๘๔๐๓๓)

ภาคผนวก ง

ภาพประกอบการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ ง.1 สัมภาษณ์นางจารุวรรณ ไชยวงษา ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านลาด

ภาพที่ ง.2 สัมภาษณ์ ครูผู้รับผิดชอบ งานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนชุมชนบ้านลาด

ภาพที่ ง.3 สัมภาษณ์ หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนชุมชนบ้านลาด

ภาพที่ ง.4 สัมภาษณ์ นายบุญศรี ไชยบุตดี ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านลาดวิทยาคม

ภาพที่ ง.5 สัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบ งานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนชุมชนบ้านลาดวิทยาคม

ภาพที่ ง.6 สัมภาษณ์ หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนชุมชนบ้านลาดวิทยาคม

ภาพที่ ง.7 สัมภาษณ์ นายพีระ แสนพินิจ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองโนอีดำ

ภาพที่ ง.8 สัมภาษณ์ ครูผู้รับผิดชอบ งานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองโนอีดำ

ภาพที่ ง.9 สัมภาษณ์ หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนบ้านหนองโนอีดำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก จ

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ
ของโรงเรียนขนาดเล็ก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

**แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1**

1. หลักการ

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พุทธศักราช 2561-2580) มุ่งให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น วัยเรียน วัยผู้ใหญ่ วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพมีทักษะความรู้เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัย และปฏิบัติกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทของครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, น. 43-44) สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน แหล่งเรียนรู้สื่อ ตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ มีระบบและกลไกการวัดการติดตามและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้มาตรฐานระดับสากล ตลอดทั้งครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน (แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579, น. ญ-ฎ) และการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาตามมาตรา 9 (3) ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา และมาตรา 10 การจัดการศึกษานั้น รัฐให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายรวมทั้งแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาการเพิ่มโอกาสทาง

การศึกษาและเรียนรู้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพในทุกระดับทุกประเภทการศึกษา (สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา, 2559, น. 3-4) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจหลักที่สำคัญ คือการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เด็กในวัยเรียนทุกคนได้เรียนอย่างทั่วถึงมีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพแตกต่างจากสภาพบริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและมีจำนวนประชากรวัยเรียนลดลงส่งผลให้โรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีแนวโน้มปรับเปลี่ยนขนาดจากโรงเรียนขนาดใหญ่หรือขนาดกลาง เป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

“โรงเรียนขนาดเล็ก” ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีแนวโน้มทวีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกปีอย่างต่อเนื่องซึ่งจากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563 มีโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดจำนวนมากถึง 14,976 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.52 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 29,642 โรงเรียน (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2563) โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มักจะประสบปัญหาสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ ซึ่งส่งผลทำให้โรงเรียนในลักษณะดังกล่าวไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่าได้ประการแรกโรงเรียนขนาดเล็กมีต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนต่อหัวที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณในจำนวนที่มากกว่าหรือจ่ายแพงกว่าในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กประการที่สอง สืบเนื่องมาจากโรงเรียนแต่ละแห่งได้รับงบประมาณจากรัฐบาลคิดเป็นรายหัวนักเรียนซึ่งการจัดสรรงบประมาณในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อยตกอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบ กล่าวคือได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และมีนักเรียนมากกว่าเป็นผลให้โรงเรียนขนาดเล็กมีทรัพยากรไม่เพียงพอต่อความต้องการ ประการที่สามโรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางใน 8 รายวิชา และ/หรือ 6 ระดับชั้น เนื่องจากในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสัดส่วนครูไว้ที่ครู 1 คนต่อนักเรียน 20 คน ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาในการจัดสรรครูแก่โรงเรียนบางแห่งที่มีนักเรียนในปริมาณน้อย (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI), 2558, น. 3) ยกตัวอย่างเช่นโรงเรียนประถมที่จัดการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และมีนักเรียนศึกษาอยู่ 80 คน หากยึดตามเกณฑ์ของ สพฐ. โรงเรียนแห่งนี้จะได้รับการจัดสรรครูเพียง 4 คน ซึ่งไม่พอดีกับจำนวนชั้นเรียนที่เปิดสอน ดังนั้นโรงเรียนในลักษณะดังกล่าวจึงประสบปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียนและครูไม่ครบทุกสาขาวิชา

คุณภาพการศึกษาเป็นหัวใจในการจัดการศึกษา โดยมีมาตรฐานการศึกษาชาติเป็นมาตรฐานหลักและเป็นกรอบในการพัฒนาคุณภาพ และประเมินคุณภาพการศึกษา สำหรับมาตรฐานการศึกษาของชาตินั้น กำหนดขึ้นโดยมีอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษา ตามที่ระบุไว้ในความนำของมาตรฐานการศึกษาของชาติไว้ว่าให้ยึด แนวการจัดการศึกษาตลอดชีวิต และสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญา ธรรม คุณธรรมและวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพโดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตรงกับความต้องการของผู้เรียน (สมาน อัครภูมิ, 2553, น. 309-310) เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามอุดมการณ์และหลักการจึงได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการและมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561, น. 1) ดังนั้น โรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันที่มีบทบาทหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพจึงต้องมีการบริหารและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 196 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2564 (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2564) เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียน 120 คนลงมา จำนวน 147 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 75 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด เป็นผลมาจากการเดินทางไปเรียนยังโรงเรียนในตัวจังหวัดและการย้ายไปเรียนในสถานศึกษาของเอกชนจึงทำให้เกิดผลกระทบต่อโรงเรียนจำนวนนักเรียนลดลงจึงกลายเป็นโรงเรียนขนาดเล็กการมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากย่อมส่งผลถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารอัตรากำลังครูและนอกจากนั้นโรงเรียนขนาดเล็กยังประสบปัญหาประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร ดังนั้นหน่วยงานที่จัดการศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้มาตรฐานที่หลักสูตรกำหนดภายใต้การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพที่ผ่านมาโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดความพร้อมด้านปัจจัยหลายอย่างทำให้นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการและหลายโรงเรียนไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1, 2564, น. 1) จากปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวหากไม่รีบปรับปรุงแก้ไขจะทำให้นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านั้นได้รับการศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานกลายเป็นนักเรียนด้อยโอกาสที่จะเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพซึ่งไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ด้วยเหตุความสำคัญและแนวโน้มของปัญหา

การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานจึงสนใจศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามกรอบมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ว่ามีสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างไรบ้างและจะมีแนวทางใดบ้างที่จะนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กและนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและผู้เรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นทั้งสถานศึกษาในสังกัดและสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกันต่อไปได้

2. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก

3. เนื้อหา

หน่วยที่ 1 การบริหารคุณภาพของสถานศึกษา (6 ชั่วโมง) ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน
2. แผนพัฒนาคุณภาพการจัดการสถานศึกษาของสถานศึกษา
3. แผนปฏิบัติการประจำปี
4. การลงสู่การปฏิบัติ

หน่วยที่ 2 การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา (6 ชั่วโมง) ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
3. การติดตามการใช้หลักสูตร
4. การประเมินผลหลักสูตร

หน่วยที่ 3 การพัฒนาครูและบุคลากร (6 ชั่วโมง) ดังนี้

1. พัฒนาให้สอดคล้องกับงาน และต้องการของสถานศึกษา
2. การแก้ไขปัญหาด้วยการระดมการวิจัยชั้นเรียน
3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
4. การนิเทศติดตามผลการพัฒนาของครูและบุคลากร

หน่วยที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อมและการบริการ (6 ชั่วโมง) ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
2. การจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม

3. จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้
หน่วยที่ 5 แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (6 ชั่วโมง)

1. ความสำคัญและความจำเป็นในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา
2. แนวคิดในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ
4. บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

4. วิธีการพัฒนา

ระยะที่ 1 การฝึกอบรม (Training) ดังนี้

1. กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมอบรมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
2. กิจกรรมการบรรยายความรู้และอธิบายถึงความเป็นมาของการพัฒนา
3. กิจกรรมการสาธิตเพื่อให้ผู้เข้าร่วมรับการพัฒนาดูเห็นถึงวิธีการในการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมหรือรวมกลุ่มเพื่อระดมความคิดและการฝึกปฏิบัติ

ระยะที่ 2 การศึกษาดูงาน (Site Visit) ดังนี้

1. การศึกษากรณีตัวอย่าง การศึกษาโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการเป็นเลิศ (Best Practice) หรือโรงเรียนต้นแบบ
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การศึกษาเอกสารหรือรูปแบบของงานที่เกี่ยวข้อง
3. การสอนงานหรือการรับคำแนะนำจากบุคลากรที่มีประสบการณ์และผลงานที่เป็นที่ประจักษ์

ระยะที่ 3 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ดังนี้

1. กิจกรรมการจัดประชุม
2. กิจกรรมการระดมความคิดการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมและการศึกษาดูงานมาทำการแลกเปลี่ยนความคิดและสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา
3. กิจกรรมการอภิปรายการนำเสนอผลการเข้ารับการพัฒนาว่ามีความรู้มากน้อยเพียงใดและข้อเสนอแนะในการเข้ารับการพัฒนา

5. การประเมินผล

- 5.1 การประเมินผลการอบรมจากการตอบแบบฝึกหัดทำชั่วโมงการอบรม
- 5.2 การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนา

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

สิทธิชัย อุปแสน, และจำเนียร พลหาญ. (2566). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. การประชุมวิชาการระดับชาติ “การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม” ครั้งที่ 9, มีนาคม 2566.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล นายสิทธิชัย อุปแสนวัน
เดือน ปีเกิด 6 เมษายน 2539
ที่อยู่ปัจจุบัน 31 หมู่ 17 ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมืองมหาสารคาม
จังหวัดมหาสารคาม 44000
ตำแหน่ง ครู
สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านสมศรี อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
สังกัดสำนักงานงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2551 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.)
สาขาวิชาคณิตศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2566 ครุศาสตรมหาบัณฑิต ค.ม.
สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY